

Київський національний університет імені Тараса Шевченка • Навчально-науковий інститут філології.
• Кафедра мов і літератур Близького та Середнього Сходу
Дрогобицький педагогічний університет імені Івана Франка • Бібліотека

К.М.Тищенко ©

ЯКОВИТСЬКИЙ КОНТЕКСТ назви Дрогобич₂

Унаочнення доповіді 16.03.2023

План

1. Лексичні запозичення V-VI ст. з мов Близького Сходу.
2. Сирійський слід у словнику, топонімії та прізвищах.

3. Халкедонський собор 451 р.
4. Собор у Лаодікії 512 р. Кир Север Антіохійський.
5. Зенон. Анастас. Похід Віталіана 513 р.
6. Юстиніан. Роль імператриці Феодори.
7. Кир Яків (500-578) і саракоти Якова. Мелекити.
8. Калкідун – пізніша назва мелекитів.

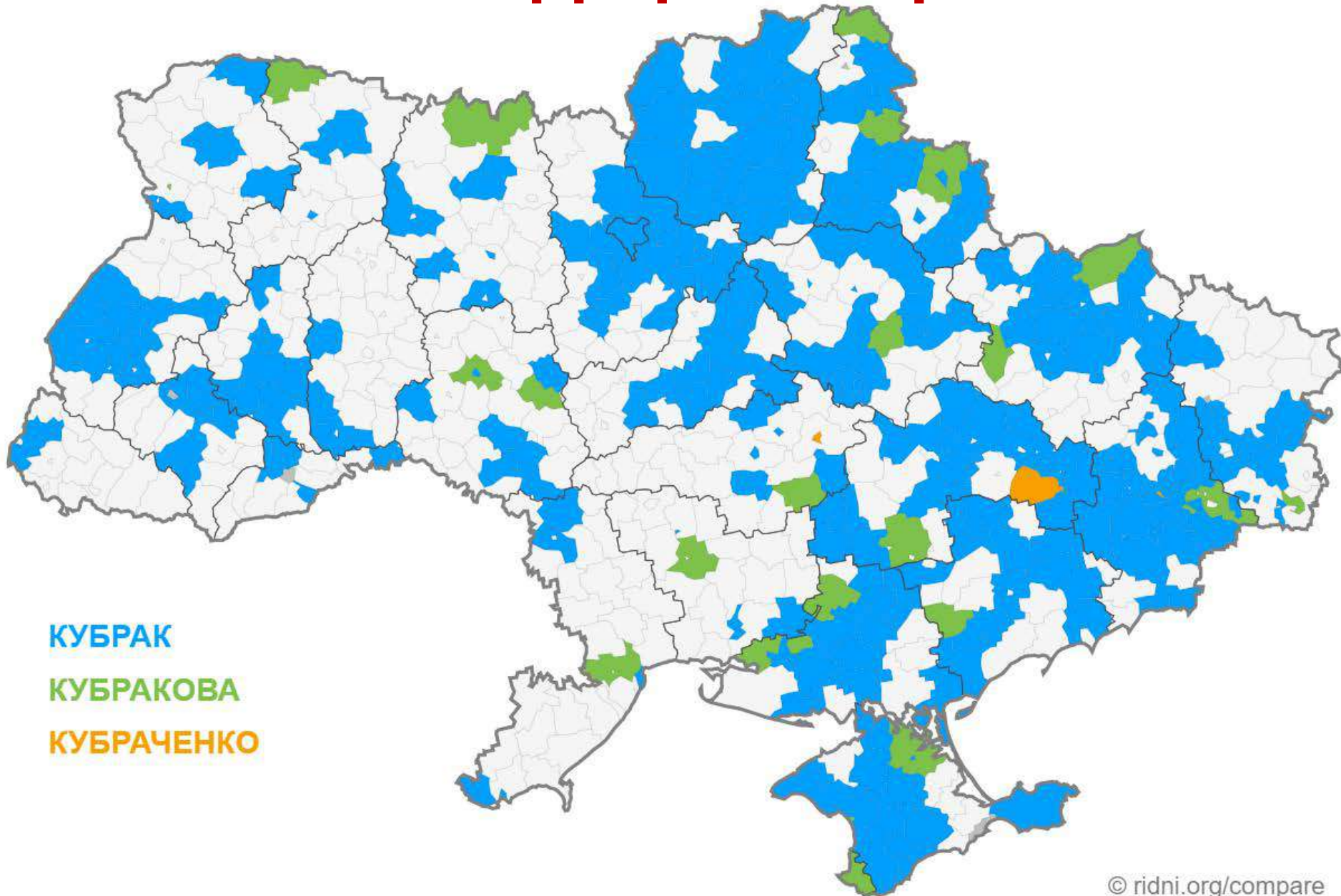
9. Дорога Бугом. Кубари. Кубряки.
10. Річка Буг.
11. Архетип *dorgo.boga і його континуанти.

9. Дорога Бугом

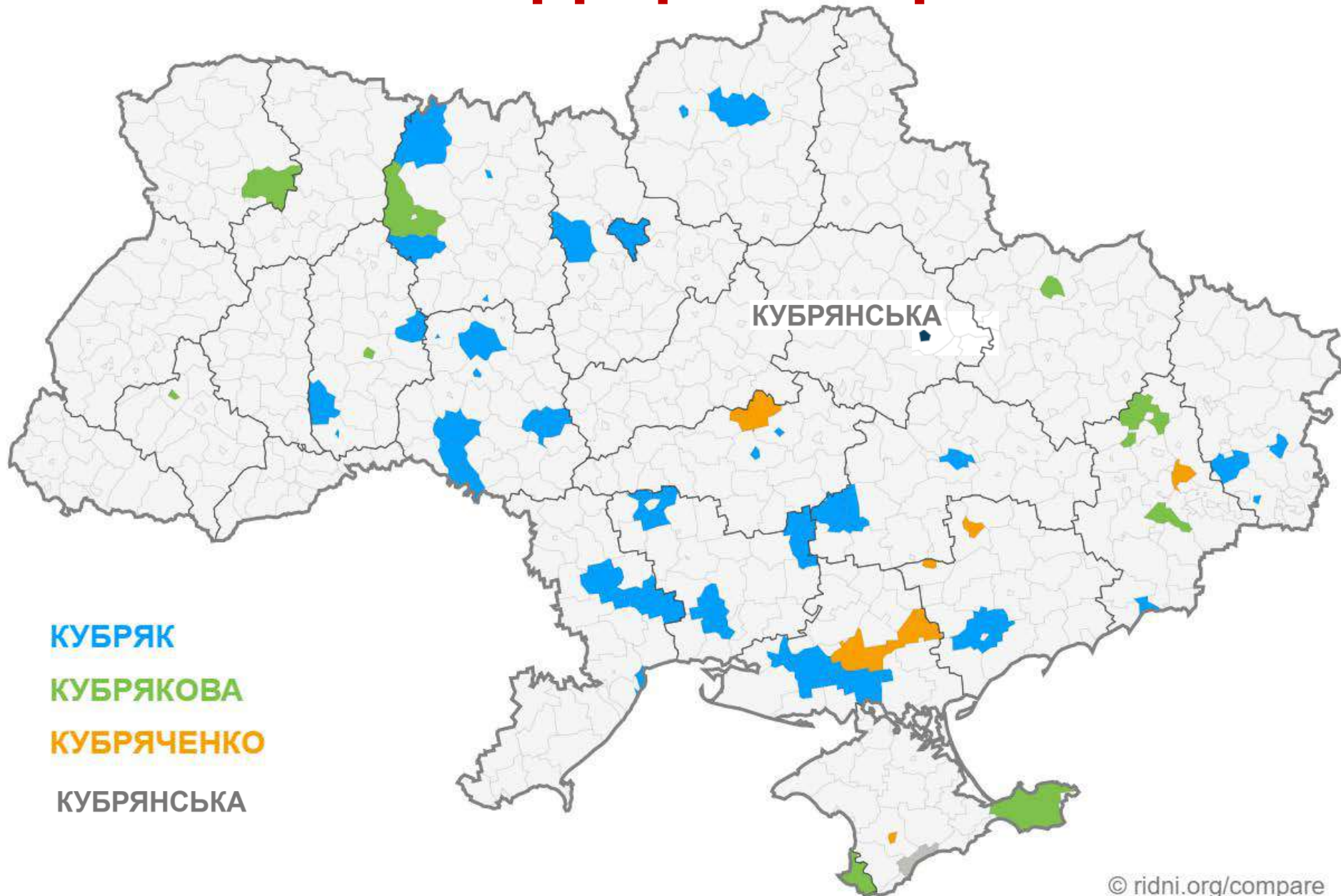
9а. Кубари

р. КУБЕР См,
р. КУБР.ина Кв
'арабські кораблі'

Візант. κουμβάριον 'корабель'

Візант. κουμβάριον 'корабель'

Українська морська й судноплавна термінологія

*Візитка з журналу «Вісті Братства кол. Вояків 1 УД УНА»
чч. 3-6 (77-80) та 11-12 (85-86), 1957 р.*

З другої сторони бойові й торговельні стики з греками заставили наших предків навчитися від візантійців розвиненішої техніки суднобудування й плавання, як про це свідчать терміни, головню з княжої доби: корабель (гр. *karavion*, „т. с.“; первісно „мор. рак“ — від гребних весел!), парус „вітрило“ (гр. *faros* „т. с.“, первісно „шмат матерії, плащ“), канава „рів, канал“ (гр. *kanava* „підвал, льох“, що з лат. *canava* „т. с.“), канат „мотуз“ (гр. *kannata* „т. с.“) ст.-укр. катарть „щогла“ (гр. *katartion* „т. с.; оснащення“), каторга „галера; важка праця (гребців)“ із гр. *Katerghon* „галера“, олядь „рід судна“ (гр. *(h)aliadion* „човен“), кубара „довге судно“ (гр. *kumbaga* „галера“), галія „рід судна“ (гр. *ghalea* „т. с.“), налон „оплата за проїзд кораблем“ (гр. *navion* „т. с.“).

Кумбáри — історична місцевість у Вінниці.

район Кумбари

район Кумбари - Пошук Google

... кумбари **краків**

... кумбари **мадейра**

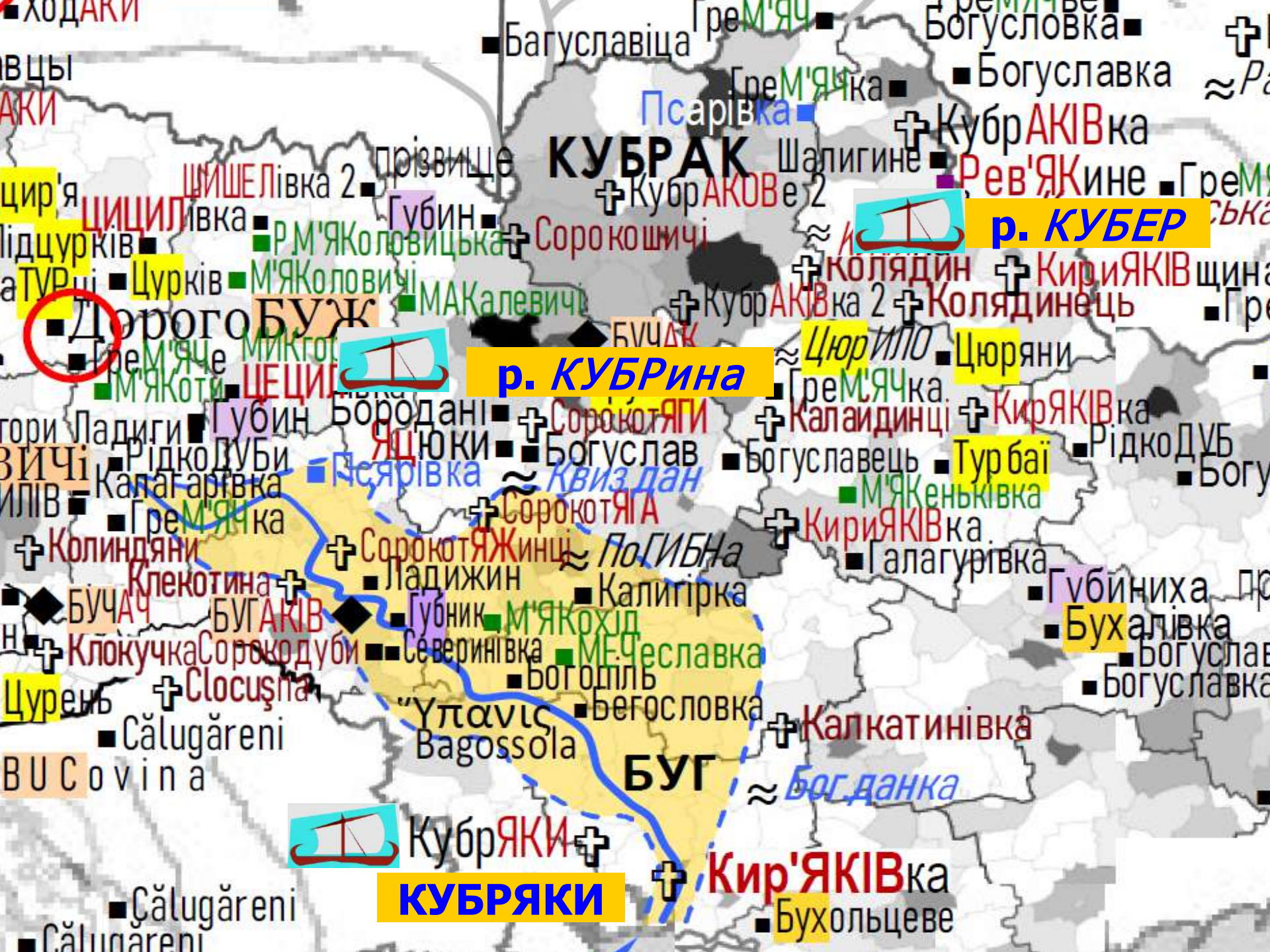
... кумбари **крим**

... кумбари **кривий ріг**

Історія

Місцевість на березі [Південного Бугу](#) знаходиться на території колишнього маєтку одеського купця грецького походження Олександра Клеанафіойвича Кумбарі, який він придбав у 1894 році. Межі маєтку площею 22 тисячі квадратних сажнів проходили вулицями [Магістратська](#) (тоді Торгова), [Миколи Оводова](#) (тоді Театральна) та обмежувались з півночі Бугським Спуском (зараз Крутий узвіз). Межує з [Єрусалимкою](#).

р. КУБРИНА

р. КУБЕР

КУБРЯКИ

Б. Р. Романовъ.

БѢЛОРУССКІЙ СБОРНИКЪ.

ВЫПУСКЪ ДЕВЯТЫЙ.

**Опытъ словаря условныхъ языковъ
БѢлоруссіи.**

Съ параллелями великорусскими, малорусскими и польскими
В И Л Ъ Н А.

—
1912.

Е. Романов 1912, IX, 6.

Разсматривая эти лемезни, лементы и гавридники со стороны ихъ образованія, слѣдуетъ признать, что происхожденіе значительнаго числа словъ ихъ опредѣлить пока невозможно. Затѣмъ, въ составъ ихъ входятъ, сравнительно въ небольшомъ количествѣ, слова, заимствованныя изъ иностранныхъ языковъ. Такъ, на примѣръ: Ах-весъ-Богъ, хирка-рука, кресо-мясо, петрусь-камень, ставерь-крестъ, хлюса-церковь, мелюсь-медъ, микрый-малый, тэсарь-четыре и нѣкоторыя другія—несомнѣнно *греческія*, заимствованныя по всей вѣроятности отъ греческихъ и афонскихъ монаховъ, которые съ паденіемъ Византіи стали наводнять Россію для сбора пожертвованій на храмы и монастыри, и были первыми виновниками появленія у насъ *куб-раковъ* и *лаборей* съ такими же цѣлями и съ такимъ же непонятнымъ для массы языкомъ. Имѣются слова, заимствованныя изъ *латинскаго* языка, на примѣръ: цэрья—земля, деусъ—солнце, деушни-

Чи відповідає таке XV століттю?

Дальші зв'язки кубраків

- Ні, реалія **кубраки** – це не порівняно близьке XV ст. і, всупереч Є. Романову, це не слід жебрання на посиротілу візантійську церкву. Дореволюційним дослідникам і на думку не спадало, що колись можна буде виходити через документи до часів, давніших від літописних.
- На цьому тлі гідний подиву науковий вчинок В. Завитневича і О. Соболевського. Літопис дав їм підставу виходу до візантійських аналогій, тому вони й наважилися заторкнути тему назв Трипілля, Халеп'я і Корсуні. Про таке потім прийнято казати, що вчені “обігнали свій час”. Виявляється, то був лише початок. І Кубраківка родом саме звідти. Але не з літописних часів, а, подумати лишень, з минулого, глибшого на пів тисячі років.

Greek Lexicon of the Roman and
Byzantine Periods

3a Evangelinus Apostolides Sophocles

κουμβάριον

Шукати

Виявилось, що
візант. κουμβάριον
– це 'сарацинський
корабель'

κουμάσιον, ου, τὸ, = τὸ τῶν ὀρνίθων οἴκημα, *hen-
coop. Hes.* [Compare *coop*, G. *Kufe*,
L. *cupa*, *cupra*.]

κουμβάριον, ου, τὸ, (κύμβη, *cumba*) a kind
of *ship* used by the Saracens. *Leo. Tact.*
18, 140. 19, 70. *Theoph. Cont.* 196, 17.
298, 7. 299, 17 *κουμβάριον*. — Also, *κουμ-
πάριον* and *κομπάριον*. *Cedr. II*, 225, 10.
Porph. Them. 61, 13.

κουμερκιάριος, *κουμέρκιον*, see *κομμερκιάριος*, *κομ-*

КЪВАРА — $\nu\alpha\upsilon\varsigma$, корабль: — Аще обращють Русь кубару (= кувару) Гречьскую въвержену на коемъ любомѣстѣ, да не превѣдатель ея; аще ли ѿ нея возметъ кто что, ли члѣвка поработитъ, или убьетъ, да будетъ повиненъ закону Русьску и Гречьску. *Дог. Игор. 945г.*

Ѡна же (Анна) сѣдъши в кубару, цѣловавши оужики своя, съ плачемъ поиде чресъ море. *Пов. вр. л. 6496г.*

Ста в городѣхъ Подунайскихъ, и избѣ двѣ кубарѣ и взя товара много в нею и пакостяше рыболовомъ Галичьскимъ. *Ип. л. 6667 г.* Ꙗко кубара его шествоваше въ Фарасіи, и на третіе лѣто прихожаше ($\nu\alpha\upsilon\varsigma$).

Георг. Ам. 95. Шествоующимъ кубаромъ вода покры

($\nu\alpha\upsilon\varsigma$). *т. ж. 249.* Погынуги къбарамъ ($\acute{\alpha}\pi\omicron\lambda\acute{\epsilon}\sigma\theta\alpha\iota\ \pi\lambda\omicron\upsilon\alpha$).

т. ж. 274. — Кубара, вмѣсто Старо-Слав. кжвара, есть

Греч. $\kappa\omicron\mu\beta\acute{\alpha}\rho\iota\omicron\nu = \kappa\omicron\mu\pi\acute{\alpha}\rho\iota\omicron\nu = \kappa\omicron\mu\beta\acute{\alpha}\rho\iota\omicron\nu$, или въ жен.

родѣ $\kappa\omicron\mu\pi\acute{\alpha}\rho\alpha = \kappa\omicron\mu\pi\acute{\alpha}\rho\acute{\iota}\alpha$; оно было въ ходу въ Ви-

зантіи уже во время Льва Мудраго; у Латынянъ то

же судно называлось *comba, cimba*, а иногда и *gom-*

baria: такъ, по сказанію Дандоло, *contra Narentanos*

Slavos посланы были *naves, quas Veneti gombarias*

vominant (см. *Cedr. II. 913; Ducang.*).

Срезн. II, 1356

Кубарь

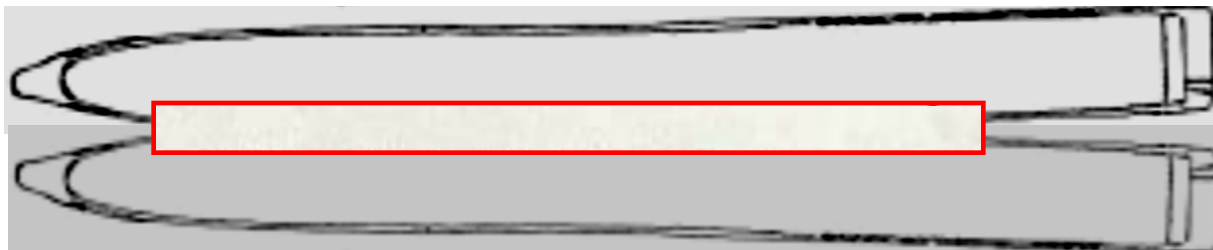
- це... Що таке кубарі?
- <https://dic.academic.ru> > dic.nsf

Кубра—р. Владимирской губ., лѣвый притокъ Больш. Нерли, протекаетъ по Переяславскому у. Длина теченія 50 в. Берега крутые.

Кубари — легкія и мелко сидящія гребныя рыболовныя судна (во Владимирской губ.), состоящія изъ двухъ выдолбленныхъ колодъ, длиною до сажени и въ діаметрѣ отъ $\frac{3}{4}$ до 1 арш. каждая, соединенныхъ вмѣстѣ вертикальными боками: образуется лодка съ продольною перегородкою посерединѣ, на нее накладываютъ доску, составляющую продольную скамейку, на которой сидятъ верхомъ.

- **Кубарі** - легкі весельні рибальські човни з малою осадкою (у Володимирській губернії), що складаються з двох видовбаних колод, довжиною до сажня (2 м) і в діаметрі від $\frac{3}{4}$ до 1 аршина кожна (50-70 см), з'єднаних разом вертикальними боками: утворюється човен з **поздовжньою перетинкою** посередині, на неї накладають дошку, що стає довгою **лавкою, на яку сідають верхи.** Т.196, с. 922.

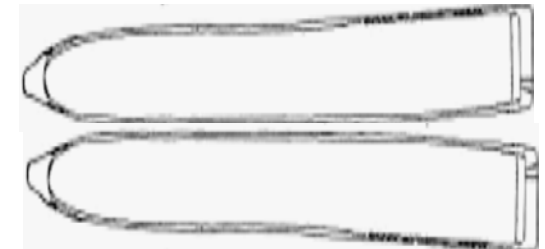
Энциклопедический словарь Ф.А. Брокгауза и И.А. Ефрона. — С.-Пб.: Брокгауз-Ефрон. 1890—1907.

Окороков А.В. ДРЕВНЕЙШИЕ СРЕДСТВА ПЕРЕДВИЖЕНИЯ ПО ВОДЕ НА ТЕРРИТОРИИ РОССИИ (ПО МАТЕРИАЛАМ АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ И ЭТНОГРАФИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ) (№ 1/2016)

- ...Кроме этих лодок-одиночек по этнографическим данным известны еще двойные, или двубортные лодки, когда **две долбушки сплавивали вместе (рядом)** и часто использовали как паром при переправе. Местные названия таких однодеревок: **_камьи**, **_камейки** (Псковская губерния), **корытки** (на Волге), **рейки** (Новгородская губерния), **коротни** (чуни) и др. [3].
- [3] Окороков А.В. Речные артерии России // Музей. – 2011. – № 3. – С. 30-36.

Кубара

КЪВАРА — *ναῦς*, корабль: — Аще обращють Русь кубару (= кувару) Гречьскую въвержену на коемъ любомѣстѣ, да не превобидать еѣ; аще ли ѿ нея возметъ кто что, ли члѣвка поработить, или убьетъ, да будетъ повиненъ закону Русьску и Гречьску. *Дог. Игор. 945г.* Она же (Анна) сѣдъши в кубару, цѣловавши оужики своя, съ плачемъ поиде чресъ море. *Пов. вр. л. 6496г.* Ста в городѣхъ Подунайскыхъ, и избѣ двѣ кубарѣ и взя товара много в нею и пакостяше рыболовомъ Галичьскимъ. *Ип. л. 6667 г.* Гѣко кубара его шествоваше въ Фарасіи, и на третіе лѣто прихожаше (*ναῦς*). *Георг. Ам. 95.* Шествоующимъ кубаромъ вода покры (*ναῦς*). *т. ж. 249.* Погынути кѣбарамъ (*ἀπολέσθαι πλοῖα*).

Кубари: Кубр-яки, Губарі-вка

т. ж. 274. — Кубара, вмѣсто Старо-Слав. кжвара, есть Греч. κομβάριον = κομπάριον = κομβάριον, или въ жен. родѣ κομπάρια = κομπάρια; оно было въ ходу въ Византіи уже во время Льва Мудраго; у Латынянъ то же судно называлось comba, cimba, а иногда и gombaria: такъ, по сказанію Дандоло, contra Narentanos Sclavos посланы были naves, quas Veneti gombarias nominant (см. *Cedr. II. 913; Ducang.*).

Кубари — легкія и мелко сидящія гребныя рыболовныя судна (во Владимірской губ.), состоящія изъ двухъ выдолбленныхъ колодъ, длиною до сажени и въ діаметрѣ отъ $\frac{3}{4}$ до 1 арш. каждая, соединенныхъ вмѣстѣ вертикальными боками: образуется лодка съ продольною перегородкою посерединѣ, на нее накладываютъ доску, составляющую продольную скамейку, на которой сидятъ верхомъ.

Лодка из села Тюрвищи Владимирской области

Між рядків λέμβος 'човен'

κουμβάριον **κουμβάριον** το (στο Βυζάντιο)

τύπος μακρού **κωπήλατου** ή ιστιοφόρου πλοιαρίου τών **αραβικών** παραλίων .

тип довгого **весельного** або вітрильного корабля **арабів**

[**ΕΤΥΜΟΛ.** < λατ . *cumba* " λέμβος " + κατάλ . - *άριον*].]

кубара — название морского судна, др. русск. кубара (Договор Игоря с греками 945 г.; Иос. Флав.; Георг. Амарт.; см. Истрин 3, 252) и др. Из ср. греч. κουμβάριον галера ; см. Фасмер, Гр. сл. эт. 103; Соболевский, РФВ 70, 90; ЖМНП, 1886, сент., стр. 151;... .. *Этимологический словарь русского языка Макса Фасмера*

Звідси стало також ясно, що κωπήλατου — цілком приданий ключ до Копел- і кількох Копил-:

Коп**ЕЛ**Янка Жт 242.

Коп**И**ЛИ Пл 1621.

Далі слово знайшлося-таки і у Шантрена, але у статті κόπη

κόπη : f. « poignée », notamment d'une épée, d'une rame, d'où « rame » en général (cf. Schwyzer, KZ 63, 1936, 52), « poignée » en général (Hom., ion.-att., etc.).

Composés : κωπ-ήρης « pourvu de rames » (trag., Th., etc.), κωποξύστης (Cos), κωπηλάτης, κωπηλατέω, κωπηλασία. En outre, composés du type *ἐπίκωπος*.

І тут відразу потужний аргумент Коп'яки:

Коп'ЯКИ!! **веслярі Якова** +++ Пл РИШЕТ.ИЛІВка: БУЗиніє РОЗСОХУВАТе, ПАСІЧники, НАГІРНє; КОНОНИ, М'ЯКеньківка, ФЕД ПЩанє, ХРЕЩатє, БЕРЕЗНИки, ГОЛУБівка, ЛЕВЕНЦівка .ТвердоХЛІБи, згодом **Коп'ЯКИ!**; АНДРіївка .ЧЕРНЕщина; КуКОБівка;

Тоді КопЕЛЯнка **веслярі** Іллі ЖТ Володарс-Вл:

Тут знову синхорична топооснова: це той самий Єрусалимський патріарх Ілля, який став широко відомим у християнському світі після Вселенського Собору в Тірі (514—515) 'Цир'. На ньому він виступив головним противником монофіситів"

[[https://uk.wikipedia.org/wiki/Анастасій_I\(візантійський_імператор\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Анастасій_I(візантійський_імператор))].

Тир, місто Ракка, Барадеї, кумари, Бокгь-річка

- **ТУР'**я Лв Буськ: **ЖУР**атин, **РАКоБОВ**Ти
місто ар. بَدْ **балад**, **ГРАБ**ина,
БезБРОди, **ЗаБРІД**, **АНДР**іївка,
ГОРБАЧі; **НовоСІЛК**и. **ЛІСОК**; **ГРАБ**ова,
ЗаКОМАР'я сгр. κοιμβάριον (усього 2 з
Закомірнею Жт 225), **ПоБУЖ**ани,
БОГданівка! **Бокгь** + dan 'вода';

1. CUMBA, Cymba, navis, seu potius navis species. Vide Isidor. Origin. lib. 19. cap. 1. sect. 25. cap. 2. sect. 1. Glossar. Arabico-Latinum : “Lembus, navicula brevis, dicta et Caupulus, et *Cumba*, et Lintris.” Papias : “*Cumba*, navicula, locus navis.” Gloss. Gr. Lat. : “*Σκάφη*, τὸ πλοιάριον, Alveum, Alveus, *Cumba*.” Alibi : “*Ἀκάτιον*, *Cumba*.” Gloss. Saxon. Ælfrici : “*Cumba*, vel caupolus, etc.” Lexicon. MS. Regium :

Κύμβαι, πλοῖα περιφέρει, Ρωμαίοις.

Ugutio : “*Cumba* et *Cimba*, ima pars navis et vicinior aquis, sic dicta, quod aquis incumbit, unde et ipsa navis, et præcipue parva dicitur.” Festus Avienus in Descript.

Oræ maritimæ :

... *Cumbis* turbidum late fretum

Et beluosi gurgitem Oceani secant.

Flodoardus lib. 14. Carm. 18 :

Sistere sic triduo cogens sine gurgite *Cumbam*.

Alibi :

Applicitas quæ littoribus propellere *Cumbas*
Insurgunt.

Utitur et Prudentius lib. Peristeph. Hym. 2. 25. Occurrit etiam in Notis Tyronis. Hinc forte *Κομβάριον*, navigium majus, apud Constantin. Porph. in Basilio cap. 42 :

Τριάκοντα πλοίων μεγίστον, ἃ Κομβάρια λέγεται.

Cap. 43 :

Εἰκοσί κομβάρια.

GUMBARIA, Navis species. Vide in *Cumba* 1.

Utitur etiam Leo Imp. in Tactic. cap. 18. § 140. (qui a Saracenis vocabulum accersit, dicto cap. 18.) et cap. 19. § 70. ut et Cedrenus pag. 580. 581. Edit. Reg. et Zonaras in Basilio. *Κομπάριον* idem Constantinus dixit lib. 2. de Themat. cap. 11. pag. 106.

Gombarias vocat Andreas Dandulus in Chron. MS. ann. 992 : “Naves, quas Veneti Gombarias nominant, contra Narentanos Sclavos misit.” Vide Glossar. med. Græcit. et supra *Caupulus*.

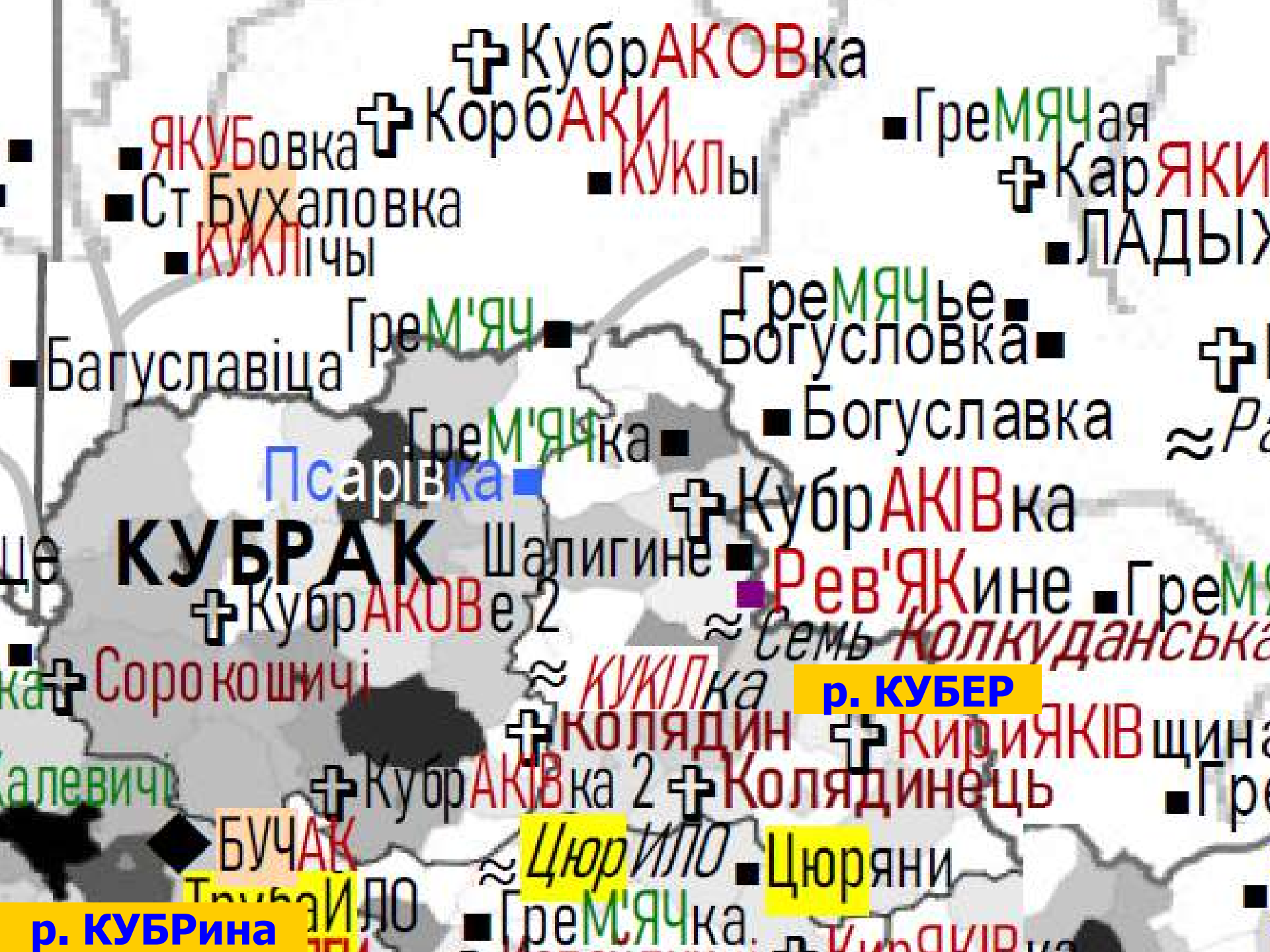
les Bénédictins de St. Maur, 1733–1736.

CUMBUS, Eadem notione in Agnelli Libro Pontificali apud Murator. tom. 2. pag. 60.

96. Кубари

Якова:

КУБР.ЯКИ МК,
прізви. КубрАК

КубрАКОВка

КорбАКИ

яКУБовка

КУКЛы

ГреМЯЧая

КарЯКИ

Ст Бухаловка

КУКЛычы

ЛАДЫ

Багуславіца

ГреМ'яч

ГреМЯЧье

Богусловка

+

ГреМ'ячка

Богуславка

≈ Ра

Псарівка

КубрАКІВка

це

КУБРАК

Шалигине

Рев'ЯКине

ГреМ

КубрАКОВе 2

≈ Семь Колкуданська

Сорокошичі

КУКІЛка

р. КУБЕР

калевичі

Колядин

КирияКІВщина

КубрАКІВка 2

Колядинець

Гре

БУЧАК

ЦюрИЛО

Цюряни

р. КУБРИна

ТрубаИЛО

ГреМ'ячка

КирияКІВка

Іст. р-н Кубраківка у Глухові СМ

ПІД БРІЧКИМ

ПІД ДЕМЦІВЦЕМ

БРІЧКИЙ

КУБАРІВська

ПІДОБІЧ

КУБАРІВська
ПОТОЧИНА

ЖОЛОБКИ

ЖОЛОБКИ

صَلْب

Верхня

БРІЧКІВ ПОТІК

Стинава

КРИВИЙ

ПІД ТЕПЛИЧНИМ

КРИВИЙ ПОТІК

ПІД БЕРЕГОМ

ПІД КІТЛИКОМ

500 m

10. Річка Буг

• р. БОГ.ДАН= -ка! Зк < Бокгъ + dan 'річка'

~ Восходит к иран. **dānu-*: ав. *dānu-* 'река' (= 'Сыр-Дарья?'), др.инд. *dānu-* 'капель', 'роса'. Вариант того же корня с начальным *dh* выступает, может быть, в глагольной основе *dhan-* 'течь', 'бежать', др.инд. *dhanayati* 'бежит', *dhanvati* 'бежит', 'течет', др.перс. *dānuvati* 'течет', перс. *danīdan* 'бежать'. Гласный *o* перед носовым восходит, как обычно, к *a*, что позволяет восстановить форму **dan.** Эту более старую форму мы в изобилии встречаем в названиях рек в местах прежнего обитания предков осетин: в горной Кабарде — *Saw-dan* „Черная река“, *Gar-dan* „Теплая река“, *Kurannan* (из *Kuran-dan*) „Мельничная река“, *Xwas-dan* (*xwasæ* д. 'сено'), *Ağaš-dan* (балк. *ağaç* 'дерево', 'лес') и др. (ОЯФ I 284); в Кубанском крае — *ᾠουαρ-δαν-ης* древнее название Кубани по Птолемею (ОЯФ I 162), *Zag-dan* (из *Sag-dan*) „Оленья река“, *Qvai-dan* и др.; в Южной России — *Ταν-αις* „Дон“, *Dan-apr* „Днепр“, *Dan-Astr* „Днестр“ (ОЯФ I 235 сл.); ср. также скифское племенное название *Δανδαριοι* (*Dandarii*) буквально „владеющие (*dar*) рекой (*dan*)“ и собственное имя *Δαναραζμαχος* (из *Dan-Varazmak* „Донской Варазмак“?). Переход *dan* → *dop* произошел не ранее XIII—XIV в. (ОЯФ I 256), когда осетинский элемент массово не был уже представлен в Южной России. Поэтому русскую форму *Дон* нельзя связывать непосредственно с современным осетинским *dop*. Огласовка *o* в *Дон* отражает, возможно, общеславянский переход *a* → *o*. Совпадение значений 'река' и 'вода' в одном слове

11. Калугери

Табл. 1. Загальний історичний контекст епохи

<p>Загальновідомі події в історичному контексті</p>	<p>Синхоричні складники районних топонімічних контекстів (гр. σὺχωρος < συν + χώρα букв. 'з того ж краю' [Нупек 1981, 315])</p>
<p>Візантійські кумбари</p>	<p>КУМБАРИ Кубер, р. КУБрина у м. Обухів Кв;</p>
<p>Візантійські ченці калугери</p>	<p>КАЛУГЕРИ Калагарівка Хм, Кологори Лв, пот. Калигірка Лв, р. Калигірка Чк, пот. Калагірка ІФ</p>
<p>сирійські ченці-саракоти</p>	<p>САРАКОТИ СорокотЯГИ Кв, -а Чк, Сорокотанівка Пл+, Сорокотпанівка Дп, СорокотЯЖинці Вн, Сорокотшичі Чг, Сорокотдуби Вн</p>
<p>Кир Яків Барадеї.</p>	<p>КИР ЯКІВ БАРАДЕЇ ЯКУБів ІФ, ЯКУБівка Чг, Вн, Тр, ІФ, ЯКУБинське Зп; ЯКІВка ІФ, ЯКІВці Вл, ЯКОВА Од, ЯКОВенщина Пл2, ЯКОВичі Вл, ЯКОВівка Хк, ЯКОВлеве Зп, Од, ЯКОВлівка (9 назв), КириЯКІВка Пл, КириЯКІВщина См, Кир'ЯКІВка Мк, КирЯКОВе Пл</p>

Ирфан Шахид, born as Erfan Arif Qa'war (عرفان عارف قعوار)

622.Shahid_Byzantium-and-the-Arabs-in-the-Sixth-Century_V2P2_WEB.pdf

621.Byzantium And The Arabs In The Sixth Century Volume 2 Part 1.pdf

611.Byzantium And The Arabs In The Sixth Century Volume 1 Part 1.pdf

612.Byzantium and the Arabs in the Sixth Century Volume 1 Part 2.pdf

5.Byzantium and the Arabs in the Fifth Century.pdf

4.Byzantium and the Arabs in the Fourth Century.pdf

BYZANTIUM
AND THE
ARABS IN
THE FOURTH
CENTURY

IRFAN SHAHÎD

ARABS IN
THE FIFTH
CENTURY

IRFAN SHAHÎD

VOLUME 2 | PART 2

IRFAN SHAHÎD

BYZANTIUM
AND THE
ARABS IN
THE SIXTH
CENTURY

VOLUME 2 | PART 1

IRFAN SHAHÎD

CENTURY

VOLUME 1 | PART 1

Рис. 2. 182 прізвища християнського кола Галагура (+ Галагура, Калакура, Калагурка, Калугер, Калугар) 'чернець' [ridni.org/karta] в районі концентрації назв Чернещина ХкЗ, Чернещина СмЗ, Мандрова РФ Белг. (гр. візант. **μάνδρα** 'монастир' {Безгодовка}; аналогічна пара в Україні: кут ЧЕРНЕЩИНА і ур. МАНДРІЩИНА у с. Сильченкове (до 1920 р. Талалаївка) Че Талалаївка). На сході фонет. вплив азерб.-туркм.: **к>г**

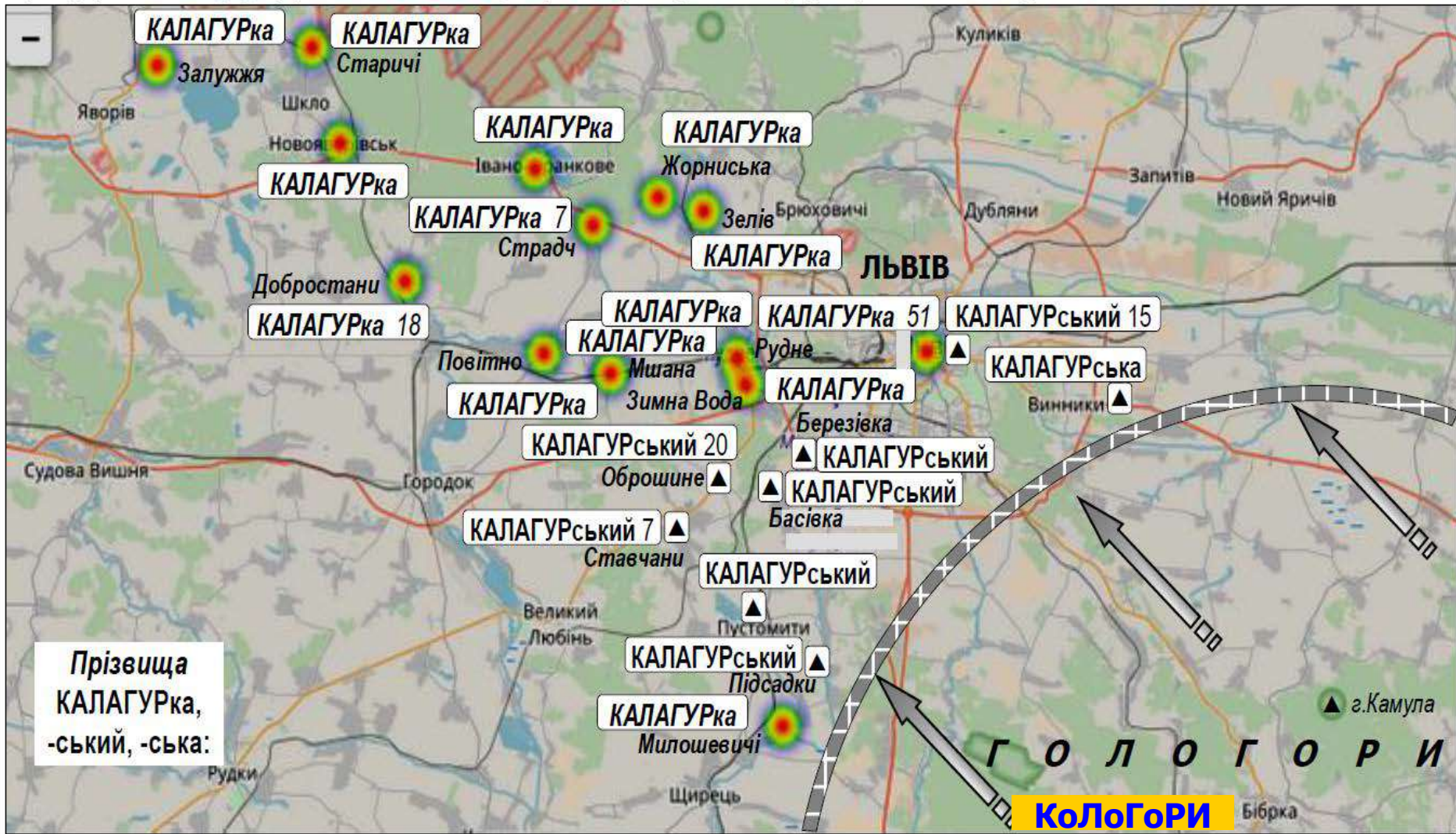

Рис. 5. Гологори – імовірний район давніх монастирів: на пн. захід від них досі мешкає більшість зі 137 осіб на прізвище Калагурка © і 103 – Калагурський, -а [ridni.org/▲rta]; таке враження, що вони мусили упродовж століть відступити на захід від наїздів зі степу

📍 **КАЛАГУР** < з відомого ще від XI ст. слова укр. [калугар] 'чернець' з варіантами калугер, калугор, калагур, що походить від гр. καλόγερος 'старець, чернець' (καλός 'гарний' + γέρων 'старець') [ЕСУМ, II, 354; ССУМ, I, 467]. Це грецьке візантійське запозичення через цсл. калоугеръ, калогеръ 'тс', поширилося й до інших слов'янських мов: болг. калугер, макед. калугер, сх. калуґер, пол. ст. kalojer, kalajor [там само]" [Тищенко 2006, 216].

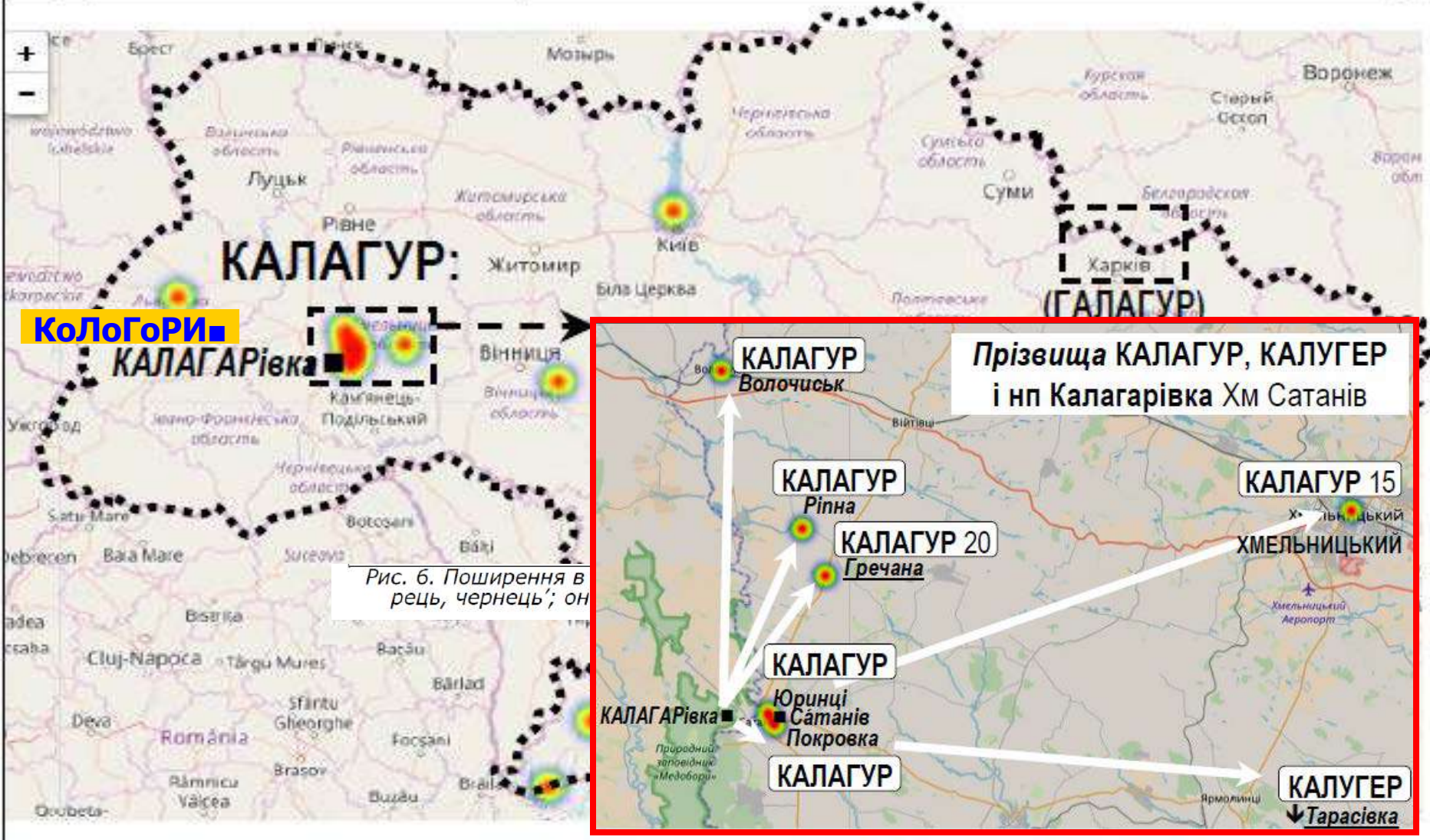

Рис. 6. Поширення в рець, чернець; он

Прізвища КАЛАГУР, КАЛУГЕР і нп Калагарівка Хм Сатанів

Церква з очевидністю вважала інакше, і це пояснює появу на другому березі Збруча на-проти Сатанова села *Калагарівка*, у якому, судячи з назви, оселилися ченці з метою наста-вити місцевих людей на шлях істини. Для нашої теми істотно, що неподалік від Калагарівки по сей день живуть люди на прізвище *Калагур* (рис. 6): у самому Сатанові, у нп Юринці, Ріп-на, Волочиськ, особливо у с. *Гречана* (NB!; 17 км на пн. сх. від с. *Калагарівка*), де 20 осіб досі мають прізвище *Калагур* – і ще 15 у м. Хмельницький (Проскурів).

К **КАЛАГАРівка** Тр < гр. καλόγερος 'старець, чернець'. Ойконім *Калагарівка* Тр розглянуто вперше у книзі 2006 р.: "...Біля підніжжя гори *Шотарня* уздовж берега Збруча розташоване село *Калагарівка*. Його назва надто прозора у своїй етимології – з відомого ще від XI ст. слова укр. [калугар] 'чернець' з варіантами *калугер*, *калугор*, *калагур*, що походить від гр. καλόγερος 'старець, чернець' (καλός 'гарний' + γέρων 'старець') [ЕСУМ, II, 354; ССУМ, I,

467]. Це грецьке візантійське запозичення через цсл. калогеръ, калогеръ 'тс', поширилося й до інших слов'янських мов: болг. *калугер*, макед. *калугер*, сх. *калугер*, пол. ст. *kalojer*, *kalajor* [там само]" [Тищенко 2006, 216]. Однак лише тепер стає зрозуміло, що ченці відважно оселилися під горою *ШОТАРНЯ* (див.) аби припинити язичницькі культи: ● **КАЛАГАРівка** καλόγερος Тр Гусятин: ^г. **ШОТАРНЯ** дгр. Σωτήρ **Сотер** 'Рятівник' (епітет Зевса)// або словінс. szatrija 'чари', пор. лит. г. Šatrija; пот. **КРУТИ**лів окрут = **КРЕНЦ**илів okret у с. **ЯБЛУН**ів Απόλλων; **МОНАСТИР**иха, **ТЕКЛ**івка Hagiou Theklou; **ОЛЕН**івка, **КОПИЧ**инці Cort, **РАШТ**івці Ipet-Resyt 'Луксор' ^**СОРОКА**; **БІР**ки, **ЖАБ**инці, **КОТ**івка, **САДЖ**івка; + 10 км **ГРИМАЙ**лів; (за Збручем) **САТАН**ів Хм Городок: -ка, р. **ШАНДР**ова, **ЧОРН**иводи; **ХОПТ**инці, **ОЛЕКСАНДР**івка, **ВАРІВ**ці.

До назви *Калагарівка* існує низка аналогів: р. Мокра і Суха *Калигірка* Чк, с. *Кологори*, *Гологори*, *Гологірки* Льв, *Галагурівка* Пл, *Головурів* Кв (прізви. *Калакура*, *Галавур*). Ця топооніма відома в ойконімах аж до Пензи: *Колояр*, *Кологреєвка*, *Колударово*, *Гаугеровка* [АР, 106-3; 107-3/4]. (Розвиток -γ- > -j- зіставиний з -χ- > -j- у назвах г. *Пендіхор* Км [Бушаков, 197] і кут. *Пенд.юрівка* у с. Клишки См, стр. *Пенд.юрів* у с. **ДУБИ**на Кв Тетіїв.)

● **Мокра** **КАЛИГІР**ка καλόγερος, калогеръ Чк **КАТЕРИ**нопіль ?'монастир Св. Катерини на Сінаї': **БРОДЕ**цьке 3 км ^**РОМЕЙК**івка+ (з багатими античними знахідками) [Похилевич, 311] (не виключено, що ця ремарка Л. Похилевича і прирекла село на заплановане зникнення) ^р. **ТІК**ич; **ЗаГОР**а, **ВЕРБ**овець, **КИСЕЛ**івка, **ГОНЧАР**иха, **ЯМПІЛЬ** уатт, **СУХА** **КАЛИГІР**ка, **ЯРОШ**івка; ● **КОЛОГОРИ** καλόγερος, калогеръ Льв Жидачів: **Монастир**ець ^**КОТОРИ**ни; **ОТИ**невичі, **ДУНАЄ**ць, **ДЕМ**івка, **ДЕМ'я**нка, **КОРЧ**івка, **ЗаГІР**очко, **ПриБІЛ**ля, **ІВАН**івці, **ЧИЖИ**чі ^**БЕРЕЗ**ина, **РОГІЗ**не, **БЕРЕЖ**ниця, **ГНІЗД**ичів, **ЖАБ**окряки, **ВЕРБ**иця, **ХОДО**рів; ● **ГОЛОГОРИ** καλόγερος, калогеръ Льв Золочів: ^**ЛІС**ові; **МОНАСТИР**ок, Вел. **ПОЛЮХ**ів NB (див. далі), **ШПИ.КОЛОС**и (перси відвоювали для Візантії м. Colossae), **ЖУК**ів, **ОСОВИЦ**я, **КОСИ**чі, **ПідГАЙ**чики, **РозВАЖ**, **ГОЛОГІР**ки, **БІЛ**ий **КАМІНЬ**, **КОРОП**ець, **ЗаГОР**а, **ХМЕЛ**ева, **РЕМЕЗ**івці, **ЗАРВА**ниця.

Повторено основи: тричі – **Монастир**-, **ЗаГОР**- ('божество Гор?'), **Біл**- (βηλός, мн. βηλοί житло); двічі **Жаб**- (**ХЄЄВ**- 'прибульці по важкій подорожі'), **Верб**- (**ОУЄРТ**- 'вістовий').

У наш час ці основи більше поширені поза Україною: *Калугерово* 4 назви, *Калугерица*, *Калугерене*, *Калугерски* *Чифлик* і *Калугер* *Махала* Bg; *Kaluger Rm*, *Kaluđerica*, *Kaluđerovo*, *Kaluđerovići* Srb, *Kaluđerovac* Hr, *Kaluderec*, *Kaluđerica* Mkd, *Kaludra* Cg, *Kaluer* Alb.

12. Етимологія слова *дорога*

ЕССЯ, 5, 75

***dorga**: сербохорв. *drāga* ж. р. 'узкий залив', 'ущелье, овраг', 'быстрый поток', (стар.) 'дорога' (РСА IV, 642), диал. *drāga* 'долина', 'морской залив' (Црес, см. Tentor. Leksička slaganja 73), словен. *drāga* ж. р. 'канава для отвода воды на лугу', 'лощина', 'овраг', 'дорога' (с ремаркой: «po drugih slov. jezikih») (Plet. I, 166; см. еще Jarnik VIII; Vadjura 208; Barlè 8), ст.-чеш. *dráha* ж. р. 'общинный выгон', 'выгоны у дорог', 'дорога' (Ст.-чеш., Прага), 'отряд, дружина' (Šimek 43; Ст.-чеш., Прага), 'выгон' (Brandl 40), чеш. *dráha* ж. р. 'дорога', 'пустошь, выгон', диал. *draha* 'след ноги (человека, животного)' 'способ' (Bartoš. Slov. 65), 'общинный выгон со скудной травой' (Hruška. Slov. chod. 23), *drahy* мн. 'травянистая пустошь за околицей, выгон' (Bartoš. Slov. 65), *dráhi* мн. 'общинный выгон' (Vudra. Hornoblan. 99), словц. *dráha* ж. р. 'дорога, дорожка, путь, колея, борозда' (SSJ I, 323), в.-луж. *droha* ж. р. 'след, колея, дорога, улица' (Pfuhl 165), н.-луж. *droga* 'дорога, путь' (Muka Sł. I, 206), польск. *droga* ж. р. 'дорога, путь' (Dorosz. II, 376—377), словин. *drùgã* ж. р. 'дорога' (Lorentz Slovinz. Wb. I, 205), др.-русск. *дорога* 'путь' (Сл. плк. Игор.; Сл. о Задон.; Грам. Пол. кн. 1396 г., Срезневский I, 707), также

Сл. о Задон.; Грам. Пол. кн. 1396 г., Срезневский I, 707), также в кач-ве имени собств. *Дорога* (1555 г., Тупиков 188), русск. *дороба* ж. р. 'ездовая полоса; накатанное или нарочно подготовленное различным способом протяжение для езды, для проезда или прохода', 'самая езда или ходьба', (сиб.) 'улица', 'покинутое русло, сухоречье, старица', 'большая уда, особ. с блесной, для ловли щук, окуней' (Даль³ I, 1176), диал. 'буерак, сухое ложе потока' (тобол., том., зап.-сиб.), 'линия между двумя рядами зубов у пилы' (Латв. ССР; Эст. ССР; Лит. ССР), 'удочка с блесной для ловли щук; дорожка' (арх., волог., влад., новг., перм., вят.), мн. 'деревянные планки, набиваемые вдоль швов лодки снаружи и внутри' (пск.), 'собрание (молодежи), посиделки на лавочках около домов' (заурал.), 'закон, правило, обычай' (волог.), 'о судьбе' (урал.), 'удобный случай' (урал.) (Филин 8, 132), укр. *дороба* ж. р. 'дорога, путь', 'дорога, путешествие' (Гринченко I, 426), блр. *дароба* ж. р. 'дорога, путь'.

Именное производное с -о- вокализмом от гл. **d̥yrgati* (см.), т. е. 'дорога' — первонач. 'расчищенная', ср. **c̥sta* (см.). Прочие сближения маловероятны.

См. А. А. Потебня РФВ I, 1879, 259; А. Погодин РФВ XXXV, 1896, 142—144; А. Meillet MSL 14, 1907, 385; Berneker I, 212; Фасмер I. 530.

СГУ, с. 181

Доріжна, -ої, ж.; б., п. Середньої Терси п. Нижньої Терси л. Вовчої л. Самари л. Дніпра; *Дорожная* (ВТКЕГ).

Дорогáнка, -и, ж.; р., с. Даничі Ріпкинськ. р-ну Чернігівськ. обл.; *Дороганка* (1742, СВМ, 102; 1765—1769, ОРОМ, ЧП, 72; 1859, СНМ, Чрг, 54); *Дараган* (1765—1769, ОРОМ, ЧП, 50).

Дорогáнь, -і, ж.; р., п. Случі п. Горині п. Прип'яті п. Дніпра (КРУ, 79; Машт., Дн., 165); Баранівськ. р-н Житомирськ. обл.; пор. там же с. *Дорогань*.

Дорогáнка, -и, ж.; рр.: 1) п. Ірпеня п. Дніпра; с. *Дорогинка* Фастівськ. р-ну Київськ. обл. (Нов., 209); *Dogohínka* (1598, АЮЗР, VI, I, 262); *Дорогинка* (ТК ЦНБ); 2) п. Тетерева п. Дніпра; Житомирськ. р-н і обл.; *Дорогинка* (Машт., Дн., 45).

Дру́га, -ої, ж.; бб.: 1) л. Айдару л. Сіверськ. Дінця п. Дону; *Вторая* (Машт., Дон, 61); 2) л. Дубівця л. Деркулу л. Сіверськ. Дінця п. Дону; *Вторая* (1863, ВТКХГ); смт Біловодськ Ворошиловградськ. обл.; 3) л. Липця л. Харківки (Харкова) л. Уди п. Сіверськ. Дінця

183

Дру́га Ба́лочка, -ої -и, ж.; б., л. Міусу, вп. в Азовське море (Експ.); с. Грабове Шахтарськ. р-ну Донецьк. обл.

Дру́га Дереве́чка, -ої -и, ж.; б., п. *Деревечки* п. Великої Кам'янки п. Сіверськ. Дінця п. Дону; *Вторая Деревечка* (ВТКЕГ).

Дру́га Ру́дка, -ої -и, ж.; рр.: 1) пр. Здвижу п. Тетерева п. Дніпра; с. Брусилів Коростишівськ. р-ну Житомирськ. обл.; *Дру́га Ру́дка* (ОАІМ); 2) пр. Унави п. Ірпеня п. Дніпра; с. Мостове Андрушівськ. р-ну Житомирськ. обл.; *Друга Рудка* (ОКІМ).

ДРУГА БАЛОЧКА • ДУБИЛЯНКА

п. Дону; *Вторая* (1863, ВТКХГ; Машт., Дон, 46); 4) л. Майчокраку л. Білозірки л. Дніпра; *Вторая* (1862, ВТКТГ); Кам'янсько-Дніпровськ. р-н Дніпропетровськ. обл. (ІМСУ, Зп, 321); 5) л. Мочаків п. Бишкиного п. Сіверськ. Дінця п. Дону; *Вторая* (1863, ВТКХГ; Машт., Дон, 48); 6) л. Харцизької п. Вільхової л. Кринки п. Міусу, вп. в Азовське море; *Вторая* (ВТКЕГ); 7) п. Євсугу л. Сіверськ. Дінця п. Дону; *Вторая* (1863, ВТКХГ); 2-я (Машт., Дон, 61); 8) п. Карапульки п. Лугані п. Сіверськ. Дінця п. Дону; *Вторая* (АС); 9) п. Кривого Торця п. Казенного Торця п. Сіверськ. Дінця п. Дону (АС); *Другая* (Машт., Дон, 54; ГИПБУ — 1894, 180); 10) п. Маркової п. Лугані п. Сіверськ. Дінця п. Дону; *Вторая* (ГИПБУ — 1894, 137); 11) п. Вільхової п. Міусу, вп. в Азовське море; *Вторая* (1853, ВТКЗВД); 12) пр. Скотуватої (нижче б. Успенівки) л. Татарки л. Самари л. Дніпра; *Вторая* (ВГІНУ, 92).

13. Лакабін,
Харпут, Губос,
Кесарія, Семха,
Тель-Патрик

17 сирійських православних єпархій

- Відомо, що в різний час до XIV століття в **Каппадокії** існували сімнадцять сирійських православних єпархій. Єпархія **МЕЛІТЕНА**, яка, здається, була резиденцією митрополита з кінця 9 століття, засвідчена між 7 і 13 століттями; Сіманду (також резиденція митрополита) між 10 і 12 століттями; [30] Зуптара між VIII і XI століттями; **ГУБОС** і Клісура між 9 і 13 століттями; [31] **АРКА, ГАРГАР, ЛАКАБІН** і **КЛАВДІЯ** між десятим і тринадцятим століттями; [32] **Тель-ПАТРІК** в XI і XII століттях; Хісн Мансур, **ХІСН Зіяд (ХАРПУТ)** і **СЕМХА** між XI і XIII століттями; **КЕСАРІЯ** в Каппадокії в 12-13 століттях; і Гума в 13 ст. Існували також короточасні єпархії для Арабіса наприкінці десятого століття та для Романа в дванадцятому столітті. [33] Сумнівно, що будь-яка з цих єпархій, за винятком, можливо, GARGAR і Hisn Ziyad, проіснувала до чотирнадцятого століття. Діоцезії Гаргара та Хісн Зіяда знову засвідчені з кінця чотирнадцятого та середини п'ятнадцятого століть відповідно, але, можливо, були відроджені, оскільки жоден єпископ жодної єпархії не був відомий більше століття, перш ніж вони знову згадуються.
- [https://stringfixer.com/fr/Dioceses_of_the_Syriac_Orthodox_Church]

Хоропуть < Харпут

■ ВОЛАТАВА

ГОМЕЛЬ

Раманавічы

■ ДУДАРАВА

ДОБРУШ

Вишков

■ ЧОНКІ

Жгунская Буда

Жгунь

≈ ХАРАПУЦЬ

Васільска

Азаріні

Журавльовка

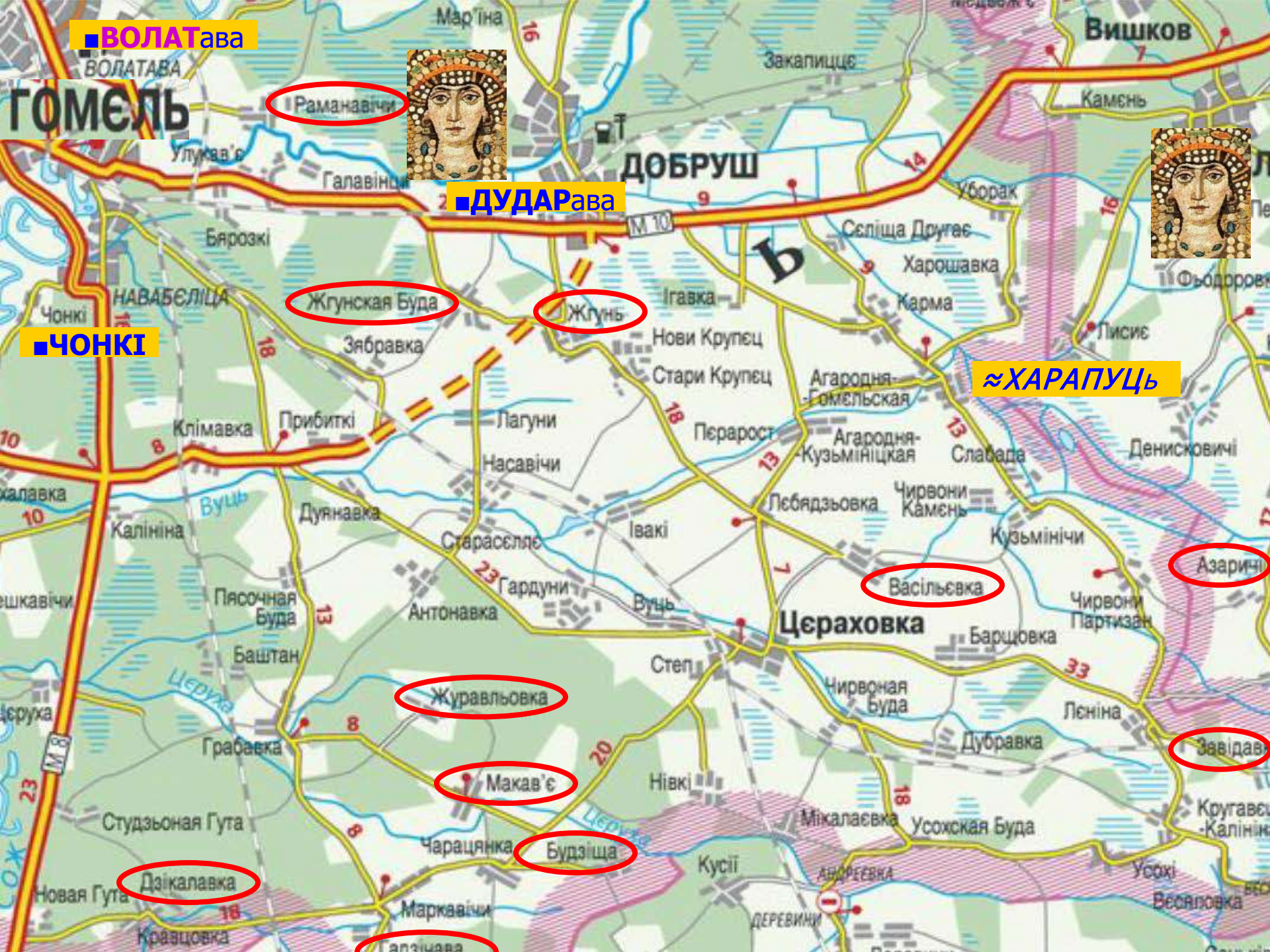
Макав'е

Завідава

Будзіца

Дзікалавка

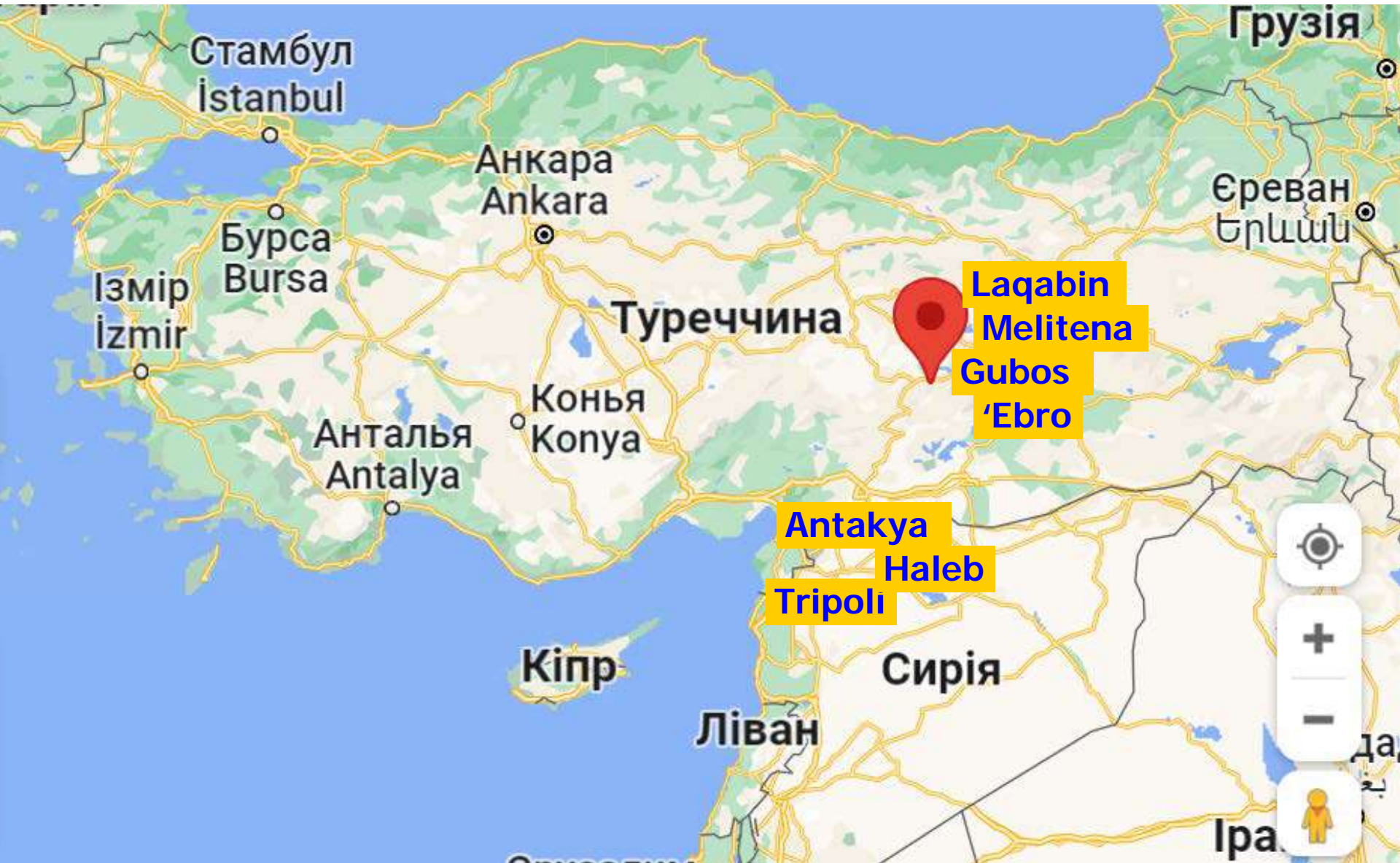
Галіцкіца

ХРОПОТ- < Харпут

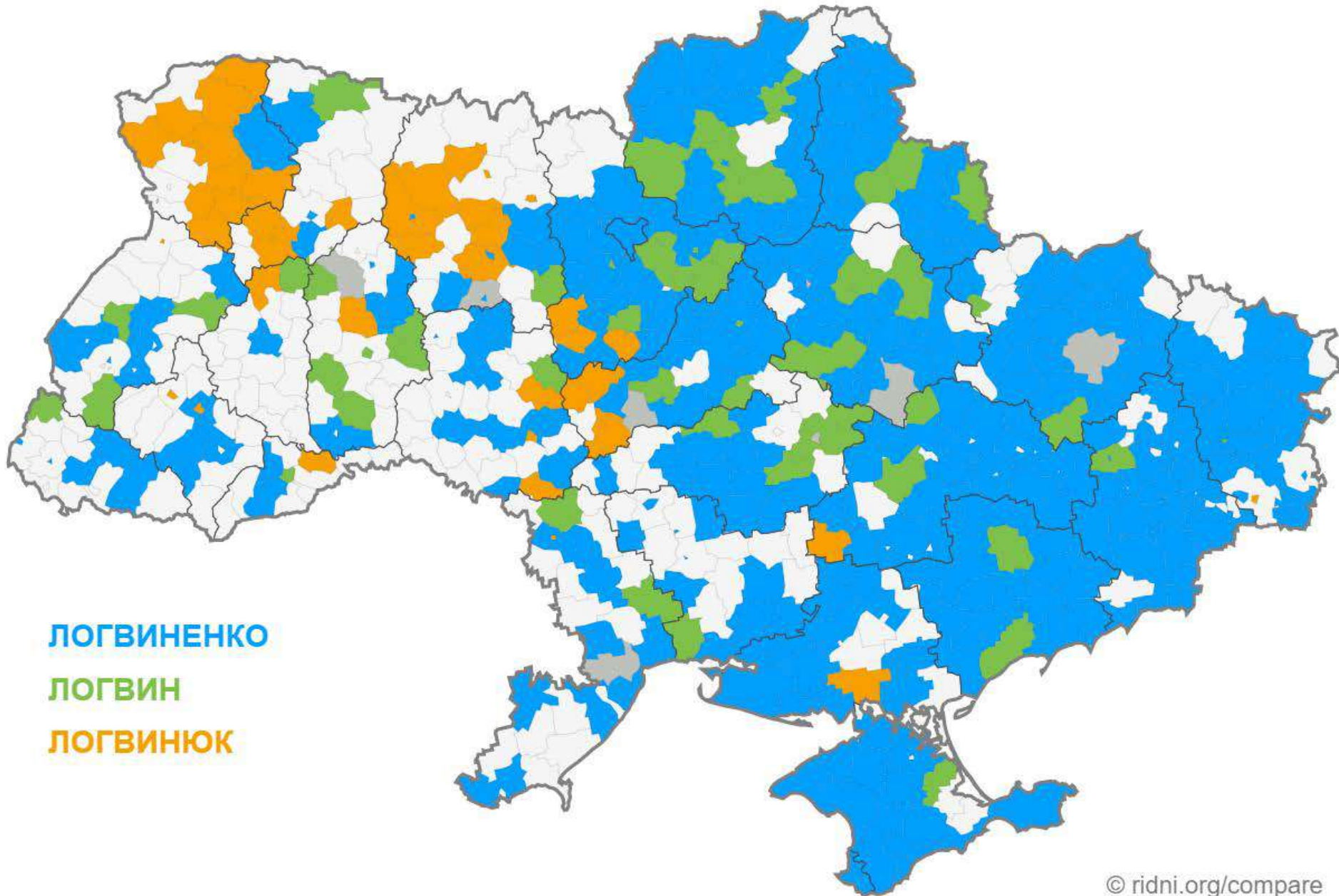
- *ХРОПОТ*ова Хм Чемерівці: ЗЕЛЕНА 2, ЖАБИНЦІ, МАР'ЯНІВКА, ІВАХНІВЦІ, ЗБРИЖ, МВІРШКІВЦІ, ЗАВАДІВКА, КРАСНОСТАВЦІ, БЕРЕЖАНКА;
- р. ГОРБАТКА у с. КРАСІВКА ЖТ Андрушівка:

Gubos біля Мелітени

- **4.6. Лаодікія.** Окремо показано, що прототипом є варіант назви ар. *Ladhiq*:
- ● *ЛАДИЖичі* Кв Чорнобиль: **.ТЕРЕМЦі .СОРОКОШичі** Чг! .ЗаГЛИБ'я .р. БРАГинка; бол. ЛАГОДівське у с. ІЛлінці; р. **ТЕРЕСиця** у с. .ТАРАСиця; р. **ТЕРЕЩа** у с. ТЕ-РЕХів, **ЛЕЛів!** .наГІРці; р. **ТУР**чанка у с. Запілля; **ГУБИН!** гр. "Υττανίς/ сир. ?**ga-bana** 'стадо'/ **gub** 'яма, лігво', р. **ТУР**авка у с. Ст. ШЕПЕЛичі, МАШеве, р. **БУР_ЯК**овиця і с. БУР_ЯКівка, ЯМпіль, РОЗСОХа, Коро-год; р. БРУТовець у с. ПАРИ-Шів; р. В'ЮНка у с. СТЕЧанка;р. **ІЛля** = ІЛЬША у с.ЗаМОШня (+ЛУБ'ЯНка Кв По-ліське), р. КОНОП'ЯНівка, р. МУРІВка;
- ● *ЛАДИГи* Хм СтароКОСТЯНТИНів: р.**ЛА-ДИЖ**ка, **СЕВЕР**ини, КАЛІНівка, ЛАЖева, ПИСАРівка, ДЕМ__Ківці, РАШТівка, ОРІХівка, ПОПівці. ПЕНЬКи, КРИНИЦя Киренаїка!?!;● р. *ЛАДИЖинка* л Коломака Ворскли Пл Чутове: **ЛОЗ.УВАТ**ка!, ВІЛЬХУВАТка, ГРЯКОВе!;
- ● р. *ЛАДИЦя* ар. **Ladhiq!** Рв Рокитне: **ТОМАШ**город!, **ГРАБ**унь, **НАСТАХ**івське (див.), БІЛЬськ;
- р. *ЛОЗ.УВАТа* 8 назв (усі притоки р. Самара!), -ий 8 назв (3 прит. Сів. Дінця, 3 прит. Самари, 1 Інгульця, 1 Бистриці-Солотвинської ІФ), *ЛОЗ.УВАТка* 20 назв (6 Інгульця, 5 Омельника, 5 Пд. Бугу), разом 36. Є ще низка синонімів з основою Лоз.оват- до назв Лозова.
- ● *МАЛОХАТка* мелекити Лг Старобільськ: ^**ЛОЗ.УВАТ**ка!; ЛОЗове, ЛОЗовівка;
- Отже це не матроси-веслярі – ар. малах-. Це мелекїти – арам. мелек-.

Логвин, Логбінов (1), Локванець (3)

14. У ЯКОВИТСЬКИХ
ТОПОКОНТЕКСТАХ НАЗВ
ВІД ОСНОВИ Губ- (<
Gubos) уперше
зауважено Дорогобуж

13.01.2022

- **ГУБЕґське Gubos** Зп Вільнянськ: **.ТЕРНівка .КАПУСТЯНе**; ПОДІЛ .ЯКимівка; КРУТий ЯР .ФЕДОРівка, НовоГУПАЛівка! *н, ОЛЕКСАНДРівське, ЯКИМівське; БОГДАНівка .ВАСИЛЬківське; **БОРОДА-Ївка!** **.ЯКОВ**леве **.НовоСЕЛІВ**Ка, АНДРІївка 2, КУР'ЯНівське, ВАСИЛівка, СЕРГІївка; КРУГлик, ЯСинУВАТе,
- **ГУБИН Gubos** Вл ЛОКАчі: **.ВІЙНИЦя**; КИСИлин, СІРнички, КОНЮХи, ХОЛОПичі **.ЖУРА**Вець **.МОВ**Чанів, ШЕЛЬВів саліб **.ЯСин**івка; ЗаТУРці, КОРИТниця;
- **ГУБИН Gubos** Кв ЧОРНОбиль: КОПачі **.ЛЕЛ**ів; БУРЯКІВка, РОЗСОХа, ІЛЛІНці, АНДРІївка, ШЕПЕЛичі, ЛАДИЖичі. Новосілки; КУПУВАТе, БИЧки?; ++ • **ЛАДИЖичі** Кв Чорнобиль: **.ТЕРЕМЦі .СОРОКОШ**ичі Чг! **.ЗаГЛИБ'я** .р. БРАГинка; бол. **ЛАГОДівське у с. ІЛЛінці**; р. **ТЕРЕСИ**ця у с. **.ТАРА**Сиця; р. **ТЕРЕЦ**а у с. ТЕРЕХів, **ЛЕЛ**ів! **.НАГІР**ці; р. **ТУР**чанка **Şür** у с. Запілля; **.ТУР**авка **Şür** у с. Ст. ШЕПЕЛичі, МАШеве, р. **БУР_ЯК**овиця і с. БУР_ЯКівка, ЯМпіль, **РОЗСОХ**а, Коро-год; р. БРУТовець у с. ПАРИШів; р. В'ЮНка у с. СТЕЧанка; р. **ІЛля** = ІЛЬША у с. ЗаМОШня (+ЛУБ'ЯНка Кв Поліське), р. КОНОП'ЯНівка, р. МУРІВка; +++ ЗОрин **Şür**; **КОШ**івка!, КОШарівка!, БИЧки, КупУВАТе,
- **ГУБИН Gubos** Хм Старокост.: **.ЛАДИГ**и!!!; **СЕВЕР**ини, **ЛАДИГ**и, р. **ЛАДИЖ**ка, КАЛІНівка, ПИСАРівка, **ДЕМ_**Ківці, РАШТівка, ОРІХівка, ПОПівці, ПЕНЬКи, КРИНИЦя Киренаїка!?!; ВОРОНківці; БАГлаї!, **БУТ**івці **.БЕРЕЗ**Не, НовоСЕЛИЦя, КРУЧа, ЧЕНятин 2 **.ОРІХ**івка, ПОПівці **.ПАШ**Ківка **.ГРИБ**енники; МАЛИШівка; КАПУСТин, КИСЕЛі;
- Ниви-**ГУБИН**ські **Gubos** Вл ГОРОХів Orhai: **ГУБИН** Перший; КРИЖова **.ОХЛОП**ів **.КВАС**ів; МАРУСя, **ЖУРАВ**ники!!, НовоСІЛКи, КУП.ОВАТиця, МАР'ЯНівка, ШИРОКе, ЗЕЛЕНе, ВІЛЬХівка, ПІСКи, РАЧин; **СКІР**че **Şür**, БЕРЕЖанка; **ЗВИН.ЯЧ**е Двин Яків; **БУЖани**!!! **.СКРИ**Гове; БОГунівка, СЕРГІївка; ЛЕМЕШів;
- Тому така прискіплива деталізація: Двин, але Яківський.
- **ГУБИНиха Gubos** Дп Новомоск.: ОЛЕКСАНДРія, ВЕСЕЛе, ЗНАМЕНівка, \ ПІЩанка **.НовоСЕЛІВ**ка, **БАГ**ате!!, **КЕРНОС**івка Кирнос **.ЛЕВЕНЦ**івка!, Хуторо-ГУБИНиха **Gubos** МАР'ЯНівка Маркіян;
- **ГУБНик Gubos** Вн ГАЙСИН: ГУБНик; КУЗЬминці, КАРБівське, РАХни, МАР'ЯНівка **.КРУТ**оГОРБ, КУЩинці **.БЕРЕЖ**Не, ХАРПАЧка, ЛАДИЖинські Хутори, МЕЛЕШків, ОКРАТове!;
- **ГУБНик Gubos** Вн Тростянець: **.ЛАДИЖин!** **.ЛУК.АШ**івка!; КАПУСТяни, **ІЛЛЯ**Шівка, СЕВЕРинівка; ОЛЕКСАНДРівка;

13.01.2022

• *Губин* РФ Смол.: 45 1-в ФЕДОРовка, ЯКОВлево!; м. **ДОРОГО.БУЖ!** на Верх. Дніпрі, !;

• Так на Юліянський Новий рік 2022 своєрідно відгукнулися свідки тих століть, поки сучасники не дуже збираються сприйняти й усвідомити вже виявлені і описані частини того дива. Це справді надзвичайна подія.

• **ДорогоБУЖ** РФ Смол. (КСО, 45-16): р. Днепр, **ЯКОВ**лево, **ФЕДОР**овка, **БОРОДИ**но; ГРОМово, Гром**АКИ!**; ШУЛЬГино, РАМАДАНово, ЧАНЦово; САФОНово, КОПТЕво, **ЯКУБ**ово!, ГОРБЫли, МОЧУЛЬники, МОНАСТЫРщина,

• **ДорогоБУЖ** РФ Новг. (КНО, 15г): р. ЛУГа; ИЛЕМцы, От**ТУР**ицы, КРЮКово, ЖАБино, УДРая 2 на р. УДРайка, РадГОСТИцы, **ЯСК**овицы 2, КРЕКшина Горка, РОМАНщина, РАКовичи, КОРОСТовичи, АЛЕКСАНДРовка;

РедБУЖ, РАКовно. КОСТРОни, на пд.

• **Нижня течія р. Жигулянка** л Ясельди л Прип'яті Ву має назву "**ДорогоБУЖ**" (<https://uk.wikipedia.org/wiki/Дорогобуж>; <https://www.brestobl.com/gorod/regbr/5prirod.html>). {поблизу нп ХодАКИ, канава КОПейная, ПЕСКИ Ст. и Нов., БЕЛОозерск на бер. оз. ЧЕРНое}. **Назва річки ДРАГОБУЖ** (<http://berezacity.by/posts/41-pamjatniki-voennyh-vremen-i-holokosta.html>)

• **DargoBAДZ** Pl Śwonouście: Pl 25 1a; ZO; **BOGUSŁAW!**

• Droho**BUZ** Cz 13 F4 ř. Vltava, ROCHov, SVAŘenice;

• дер. РадобУЖ РФ Курск. Фатеж: КЛЮШниково, КАЛИНовка, ЖУРАВника, ТРУБицы; **КУРБАК**ино!!, ЗОРИно, Ст. **БУЗ**ец!!!, руч. **РАДУБЕЖ**ский! л Усожа, КурАШОВка, на КШ 1869 РАДОБЕЖ; вар. Радубеж, Радобеж, РадобИЖ (https://ru.wikipedia.org/wiki/Радубежский_ручей).

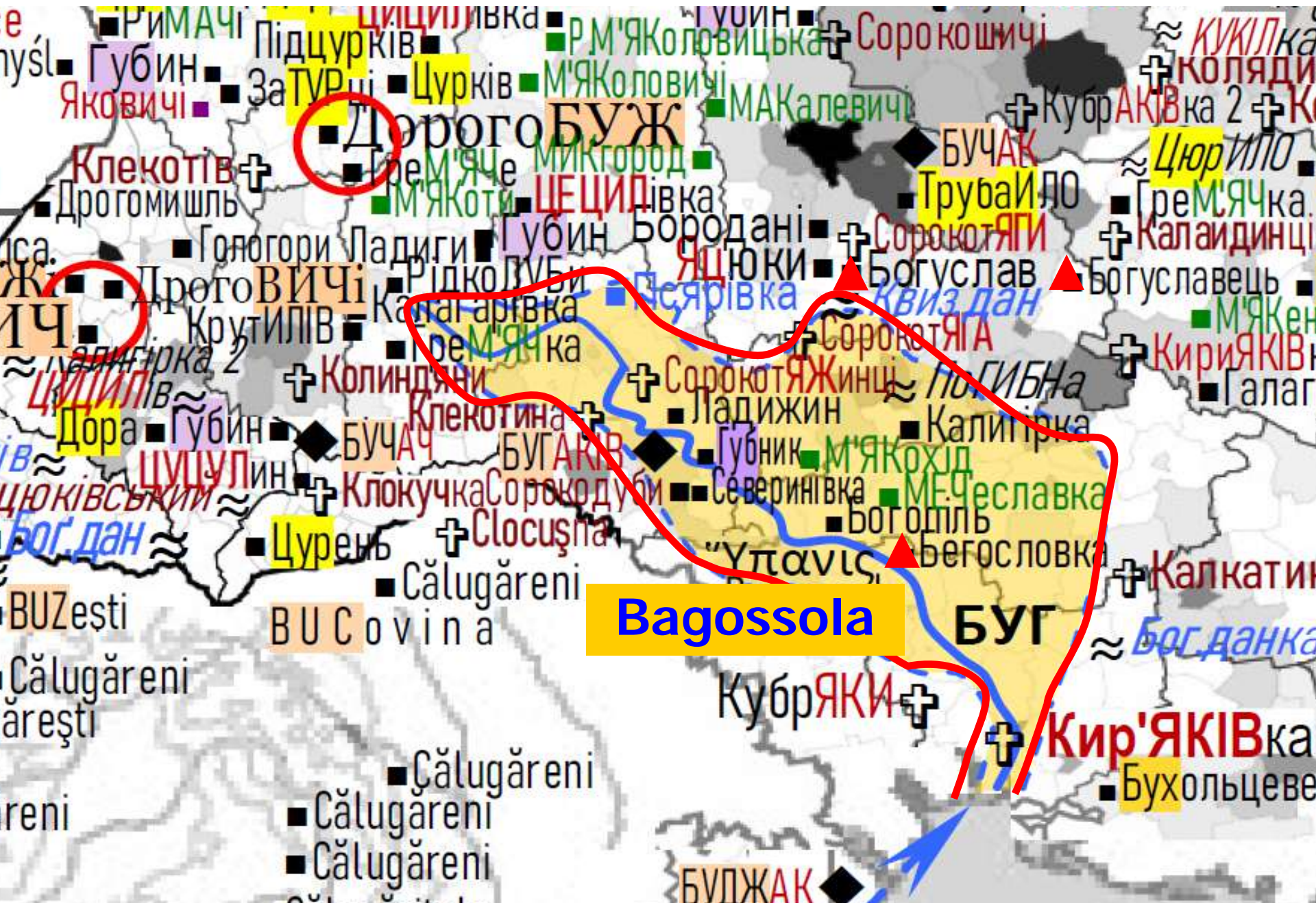
• р. РадобУЖня п Вихры л п Сожи РФ Смол.?: р. **МОЛОХ**ова, на р. Руфа: **ОКРУТ**ово, МОЧУЛово, КРЮКово, РОГАЙЛово, МАЛЫШево, МОНАСТЫРщина;

15. Баґоссола

Bagossola (Географ Равенський)

11 Et desuper ipsum fluvium Danapri per
12 longum intervallum est superius nomi-
13 natus fluvius maximus
14 Tanais, item fluvius
15 Tiram, item
16 Bagossolam.

rani A, Tyram editi. 16 bagossobam C. 18 Ior-
danis] *de reb. Get. c. 5* „usque ad flumina Tyram
Danastrum et Vagosolam“. 19 marisens C, Maru-

Дрогобуз

Bagossola

БУГ

Кир'яківка

Басейн р. Пд. Буг – брама яковитів до Наддніпрянщини; Пд. Буг; р., вп. в Дніпровсько-Бузький лим. Чорного моря; у Геродота (IV ст. до н. е.) **Υπαις**; у Йордана (у VI ст. н. е.) *Vagosola* (Йордан, О происхождении и деяниях гетов, М., 1960, 135, 200); у Географа Равенського (VII ст. н. е.) **Vagossola** (Шафар., I, II, 370); у Костянтина Багрянородного *Boyoŭ* (там же); 1171, 1173 і 1185, Богъ, Побожье (Ук. ПСРЛ, II, 11, 18); на картах XV–XVII ст. **Vog**, *Voŭ*, *Voŭus*, **Бокгъ** (КБЧ, 34, 112);

БОГатЕНЬКа, Вел. **БАГачка** Пл, **БОКОВЕНЬКи** Кр, **БайБУЗи** Чк, **БуЗАКИ** Вл **Май.БУКИ** Лв; **ЧоТИР.БОКИ** Хм, **ТРИ.БОКівці** Лв, **ТРИ.БУХівка** Хм, **ТРИ.БУХи** Вн; **БОГУСЛАВ** Кв, **БОГ.ДАНИ!** *Bagha dana* 'вода?'; р. **ХАВЕНЬка** у с. **ШАБАЛинів** Чг **Короп**; **ХАБНе** Кв; р. **ГИБЕНЬ** п **Івоту** у с. **Чуйківка** См **Ямпіль**;

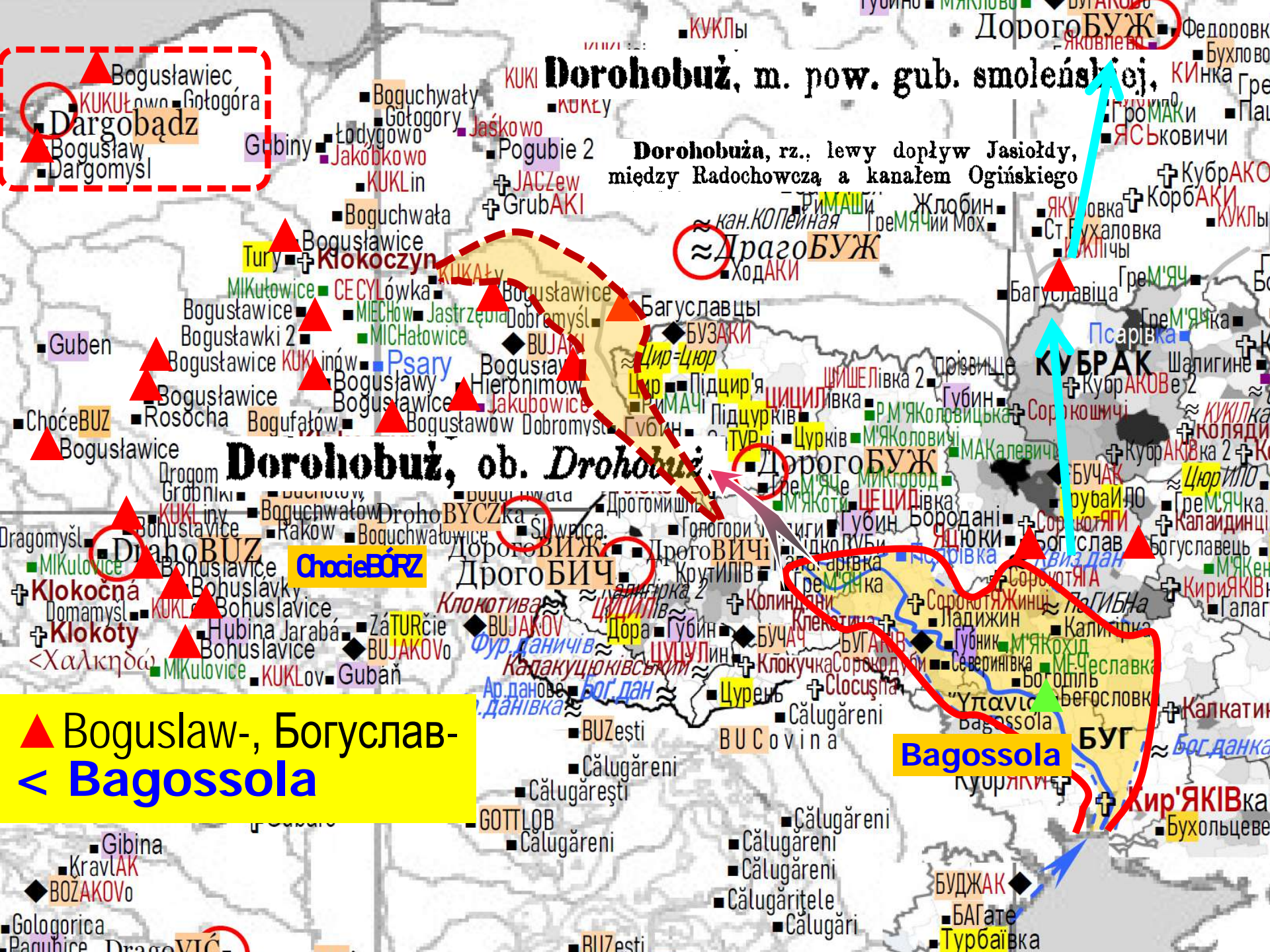
Vagosola VI, Vagossola > < ? ≈ *Багослау

Гібень, -і, ж.; р., п. **Івоту** л. **Десни** л. **Дніпра**; с. **Чуйківка** **Ямпільськ.** р-ну **Сумськ. обл.**; «на р. **Гибени**» (1859, СМ Чрг, 37); **Гибень** (Машт., Дн., 204); **Гибинь** (1765—1769, ОСМ, II, 487).

Собáча, -ої, ж.; **бб.**: 1) п. **Берди**, вп. в **Азовське море**; **Собáчья** (1862, ВТКТГ); **Запорізька обл.**; 2) п. **Берестової** п. **Кінської** л. **Дніпра**; **Запорізька обл.**; **Собáчья** (ВТКТГ); 3) п. **Нижньої Терси** л. **Малої Терси** л. **Вовчої** л. **Самари** л. **Дніпра** (ВТКЕГ); 4) кол. с. **Карнаухівські Хутори** **Дніпропетровськ.** р-ну й обл. (АТПУ—1967, I, 59); **Собáча** (ОКІМ).

Собáчий, -ого, ч.; **яр**, л. **Білої** л. **Деркулу** л. **Сіверськ.** **Дінця** п. **Дону** (Машт. Дон, 64).

пот. **Бог**=**Vóg** Лв **ТУРка**; пот. **БогДАН!** **don!!** (20/10/22 13:12) **ІФ**, р. **БОГДАН=БОГДАН**ка значить, від **Бокгъ!** **Зк РАХів**; р. **КвизДАН** (къуж 'груша'/ ос. *koydz* 'пес') у м. **БОГУСЛАВ** Кв (тут і нп **КиДАНівка**, **БородАНі**); кут **КайДАНове** с. **РАКошин** **Зк Мукачів**, р. **КОЖ.ДАН**галія *-голь-? Од (вайн. къаж 'осока' або ос. ірон. *koydz*// дігорс. *kuj* 'пес' <http://apsnyteka.org/641->

Bogusławiec
KUKUŁOWNO Gólogóra
Dargobadz
Bogusław
Dargomyśl

Drohobuz, m. pow. gub. smoleńskiej

**Drohobuza, rz., lewy dopływ Jasiołdy,
między Radochowczą a kanałem Ogińskiego**

кан. КОПейная
Жлобин
ГреМЯЧИИ Мох
ДрагоБУЖ
ХодАКИ

Drohobuz, ob. Drohobuz

ДорогоБУЖ

**▲ Boguslaw-, Богуслав-
< Bagossola**

Bagossola

БУГ

Дир'ЯКІВка

ЭССЯ 2 160-161

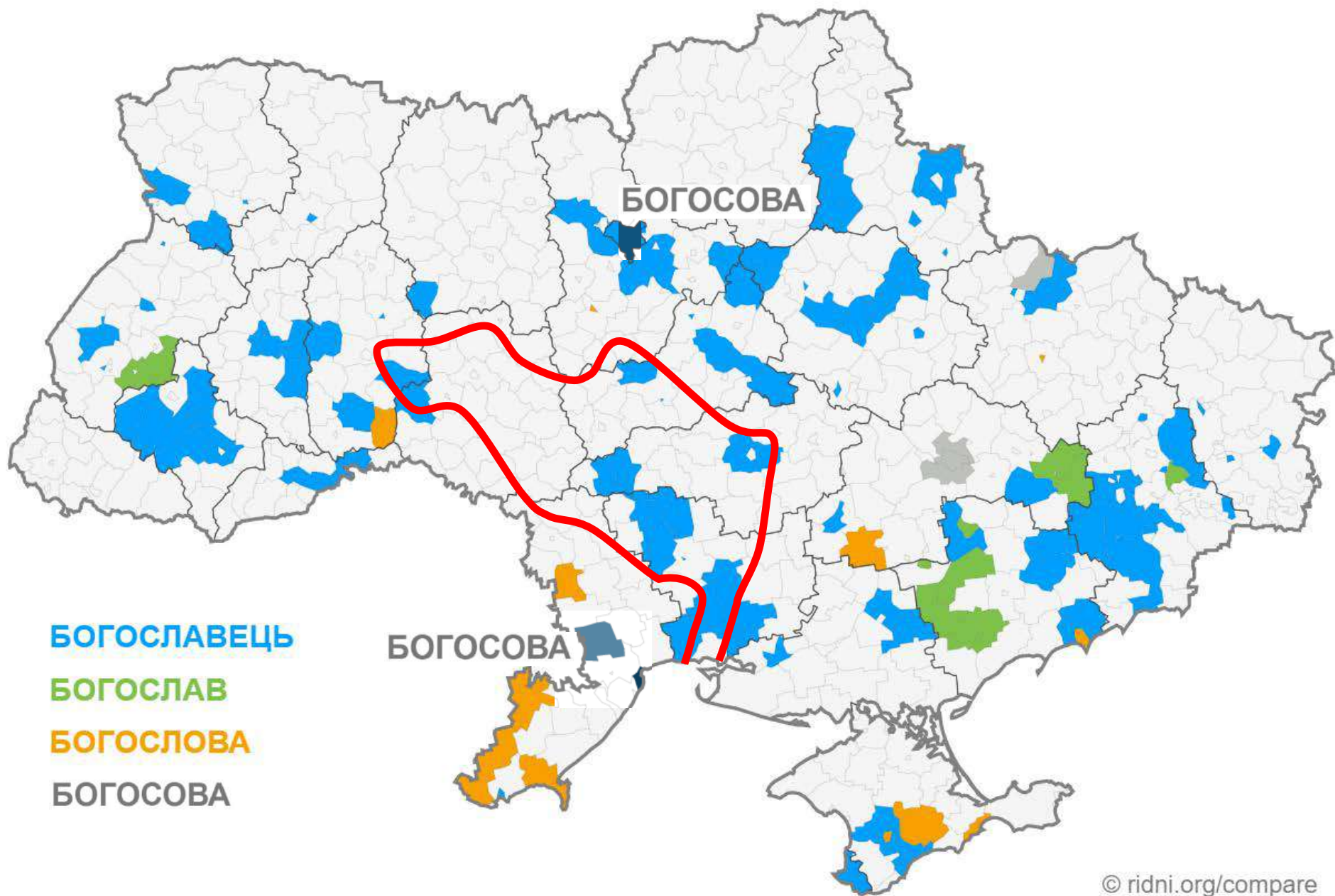
***boguxvalъ**: ст.-чеш. *Bohuchval* м. р., личное имя собств. (Gebauer I, 78), польск. *Boguchwał*, др.-русск. *Богухвалъ* то же (1510 г., Тупиков 113: зап.).

Согласно Милевскому, калька или прямое заимствование из ир. **Baga-xvarna-*, ср. перс.-мид. *Baga-farna-* 'славный перед богом'. См. Милевский у Трубачева «Этимология. 1965» (М., 1967), 28—29 (там же литература). Далее см. **bogъ* и **xvala*, **xvaliti*.

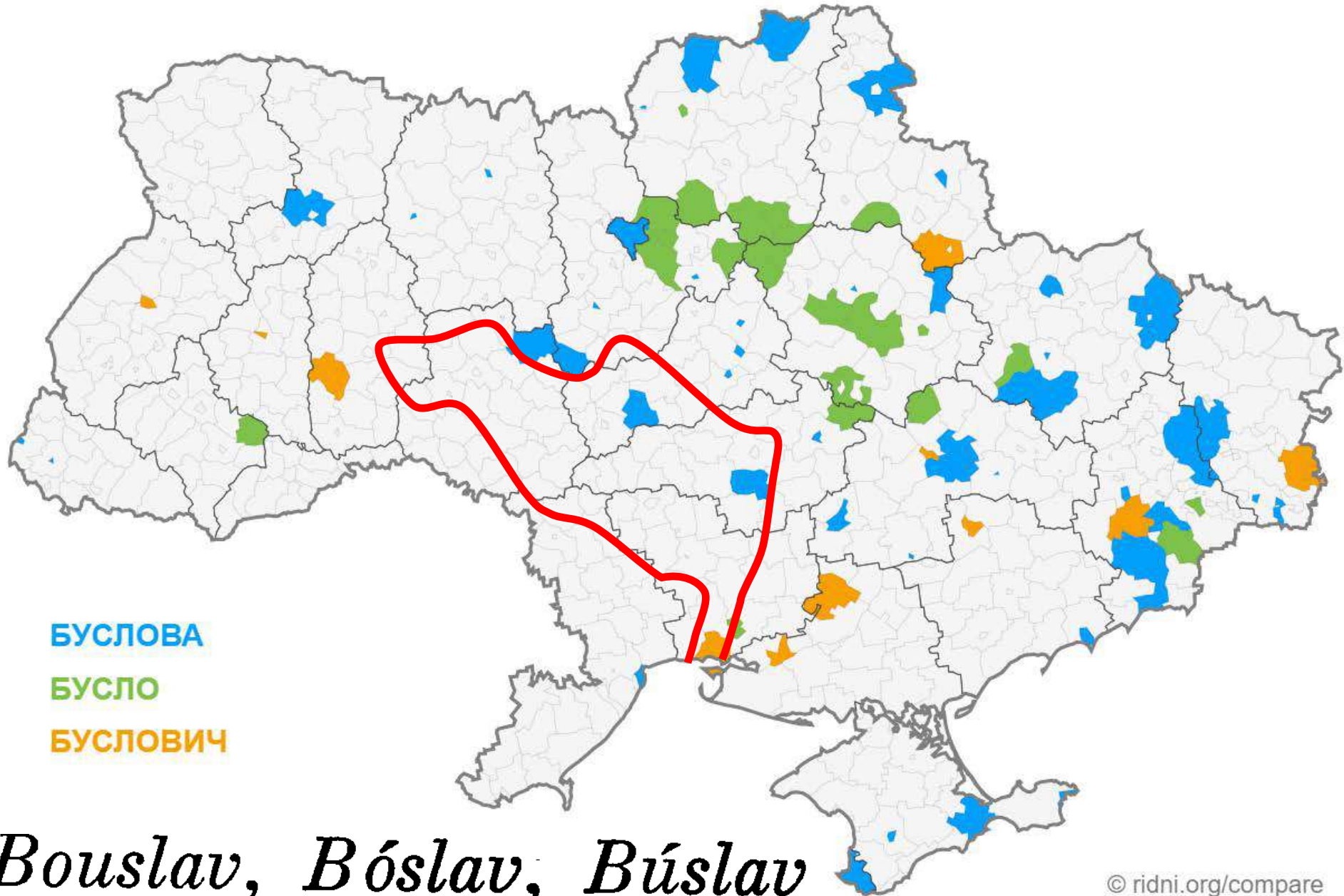
***boguslavъ** / ***boguslava** / ***bogoslavъ** / ***bogoslava**: болг. *Богослав* (С. Илчев. Речник на личните и фам. имена 79), сербохорв. *Bògoslav* м. р., имя собств. (XIV в., RJA I, 497), *Bògoslava* ж. р. (XIV в., там же), *Bògosav* м. р., *Bògosava* ж. р. (там же), ст.-чеш. *Bohuslav*, *Bouslav*, *Bóslav*, *Búslav* м. р., личное собств. имя, *Bohuslava*, *Bouslava* ж. р. (Gebauer I, 79), польск. *Bogusław*, с 1206 г., *Bogusława*, около 1265 г. (Słown. społ. nazw osobowych I, 2, 199—200), др.-русск. *Богуславъ* (1229 г.) (Тупиков, стр. 113).

Сложение основ **bogъ* (см.) и **slava*, **slaviti* (см.). В семант. отношении ср. **boguxvalъ* (см.).

(XIV в., там же), *Bògosav* м. р., *Bògosava* ж. р. (там же), ст.-чеш. *Bohuslav*, *Bouslav*, *Bóslav*, *Búslav* м. р., личное собств. имя. *Bo-*

(XIV в., там же), *Bògosav* м. р., *Bògosava* ж. р. (там же), ст.-чеш.
Bohuslav, *Bouslav*, *Bóslav*, *Búslav* м. р., личное собств. имя. *Во-*

кан.КОпейная
≈ ДрогоБУЖ
ХодаКИ

ДрогоБУЖ

Bagossola

БУГ

КУБРАК

КУБРАК

БУДЖАК

Кир'ЯКІВка

ДрогоБИЧ

БУЗАКИ

GrubAKI

БУЖАКИ

Якубовка

СІВКА

БУЖАКОВ

БОГдан

GOTTLOB

БУЖЕСТИ

БУЖЕСТИ

БУЖЕСТИ

якуБовка

Ст Бухаловка

Багуславица

ГреМ'ЯЧ

Псарівка

КубрАКОВЕ2

Сорокошичі

КубрАКІВка

БучАК

ТрубаЙЛО

СорокоТЯГИ

Богуслав

Богуслав

Богуслав

Богуслав

Богуслав

Богуслав

Богуслав

Богуслав

Богуслав

Богуслав

Богуслав

Корб'АКИ

КУКЛы

ГреМ'ЯЧ

Богусловка

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

КарЯКИно

ЛАДЫЖинка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

Богусловка

ГреМ'ЯЧий Колодяз

КурбАКИно

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

Крут

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

ГреМ'ЯЧ

Dorohobuzh, m. pow. gub. smoleńskiej,

Dorohobuża, rz., lewy dopływ Jasiołdy, między Radochowczą a kanałem Ogińskiego

Dargobadz

▲ Boguslaw-, Богуслав-
< **Bagossola**

≈ ДрагоБУЖ

Bagossola

ДрогоБИЖ

ДорогоБУЖ

КУЗРАК

ДрагоБУЗ

ChocieBÓRZ

Клокотива

ДорогоБИЧ

ДорогоБУЖ

Буг

Буг

Кир'ЯКІВка

Клокоты

Клокотина

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокоты

Клокотина

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокоты

Клокотина

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокоты

Клокотина

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокоты

Клокотина

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокоты

Клокотина

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокоты

Клокотина

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокоты

Клокотина

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокоты

Клокотина

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокоты

Клокотина

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Клокотин

Стихійна еволюція основи Богусл-

- **BUSLAWitz = Bohuslavice Cz**
- БУСЛАВа рф Смол. = на карті “Буслаєво!”
- БУСЛАВль рф Тверс.
- БУСЛОВА рф Пск.
- р. БРУСЛАВець Чв Сторож. < тур. Бруса
- /соколя на утіху Богуславцю/
- **Braclaw = Wrocław**
- Брацлав
- < ***БОРУСЛАВ?**
- **Борислав**

16. Архетип

* dorgo.boga

‘вигнуте русло’ і

ЙОГО КОНТИНУАНТИ

ЕССЯ, 5, 75

- *buzōn** sb.m.: Crim. Goth *boga* 'bow', ON *bogi* id., OE *boza* id., OFris *boga* id., OS *swi-bogo* 'vault', OHG *bogo* 'arch, bow'.
61 Derived from **beuzanan*. TORP-FALK 273; HOLTHAUSEN *AEEW* 29; FEIST 102; POKORNY I 152–153; VRIES *ANEW* 47; ZALIZNIAK I 153; ONIONS 111; SEEBOLD 111; LEHMANN *GED* 73, 77; BÄMMESBERGER *Nom.* 174; KLUGE-SEEBOLD 123.

***dorgobodjъ**: сербохорв. *Драгобужд*, местн. название (RJA II, 749: *Dragobužde* ср. р., село в Сербии), чеш. *Drahobuz*, др.-русск. *Дорогобоужъ*, местн. название (Того^ж лѣ^т ѡлеѣандръ Глѣбовичъ ис Смоленьска приходилъ ратью г Дорогобужю и ѡступа горо^т воду ѡталъ. Лавр. л. 1377, л. 171 об., Картотека СДР XI—XIV вв.).

Производное (притяж.) с суфф. *-jъ* от личного имени собств. **Dorgobodъ*, сложения из **dorgъ* (см.) и основы **bodъ* (см.). См. «Słownik starożytności słowiańskich» I, 2, 375; О. Н. Трубачев «Мовознавство» 1971, № 6, 4.

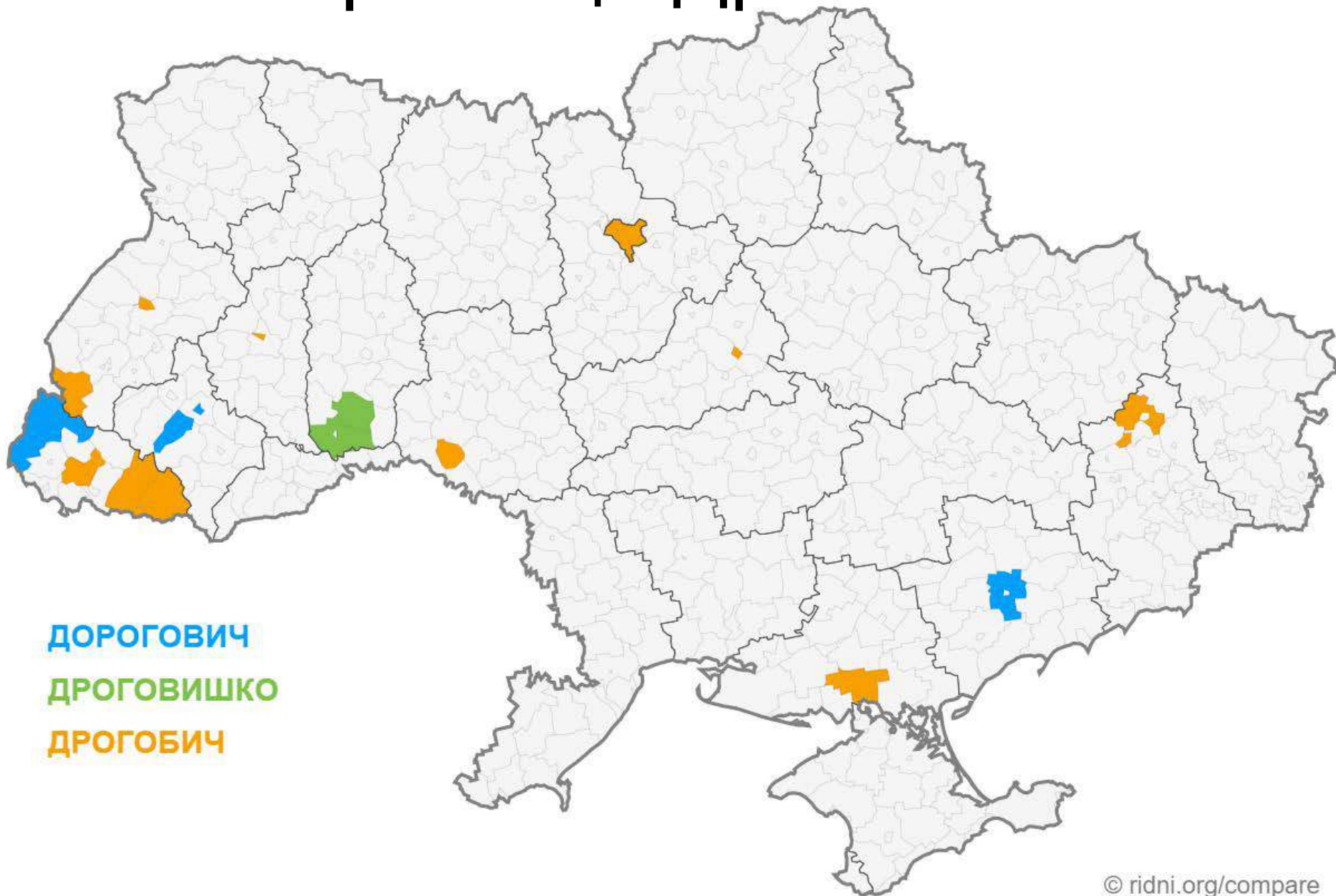
Прізвища групи Д(о)р(о)гоби/і-д/т

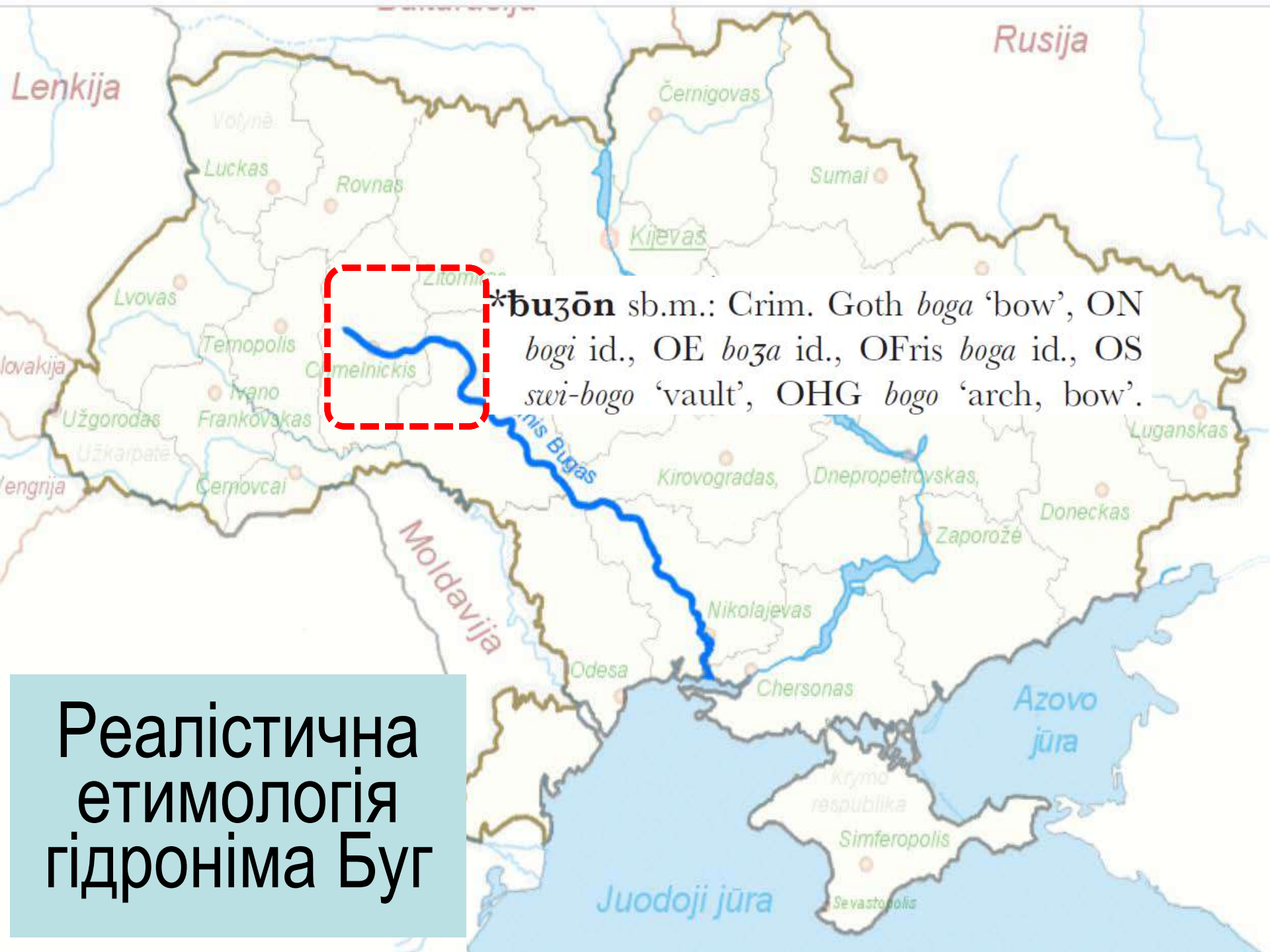
- Дрогобич (42)
- Дрогобицька (142)
- Дрогобицький (126)
- **Дорогобід** (221)
- Дорогобїт (10)
- Дорогобид (4)
- Дорогобит (1)
- Дрогобїт (6)
- Дрогобит (2)
- Дрогобід (1)
- **Доргобед** (2)
- **Доргобід** (1)

Основи прізвищ Д(о)р(о)гобуж/з- -ВИШ/Ч-

- Дроговишко 15
- Дрогобич 42
- Дрогобужська (2)
- Дрогобужський (2)
- Доргобужський (1)
- Доргобужська (1)
- Доргобузов (4)
- Доргобузова (4)
- Доргова 5
- Дорогович 52, -ева5
- Дорогобужена (1)
- Дорогобужина (1)
- Дорогобужець (7)
- Дорогобужен (4)
- Дорогобужська (2)
- Дорогобужський (1)
- Дорогобузова (5)
- Дорогобузов (1)

Прізвище Дрогович

***bužōn** sb.m.: Crim. Goth *boga* 'bow', ON *bogi* id., OE *boza* id., OFris *boga* id., OS *swi-bogo* 'vault', OHG *bogo* 'arch, bow'.

Реалістична
етимологія
гідроніма Буг

Метатеза плавних

§ 22. Рефлекси [ort], [olt]

Спільнослов'янські [or], [ol] у позиції перед голосним зберігають усі слов'янські мови: д.-рус. *ораница*, укр. *орати*, *орач*, білор. *араць*, болг. *ора*, *орач*, с.-х. *òрати*, *орáница*, польськ. *orać*, чеськ. *orati*.

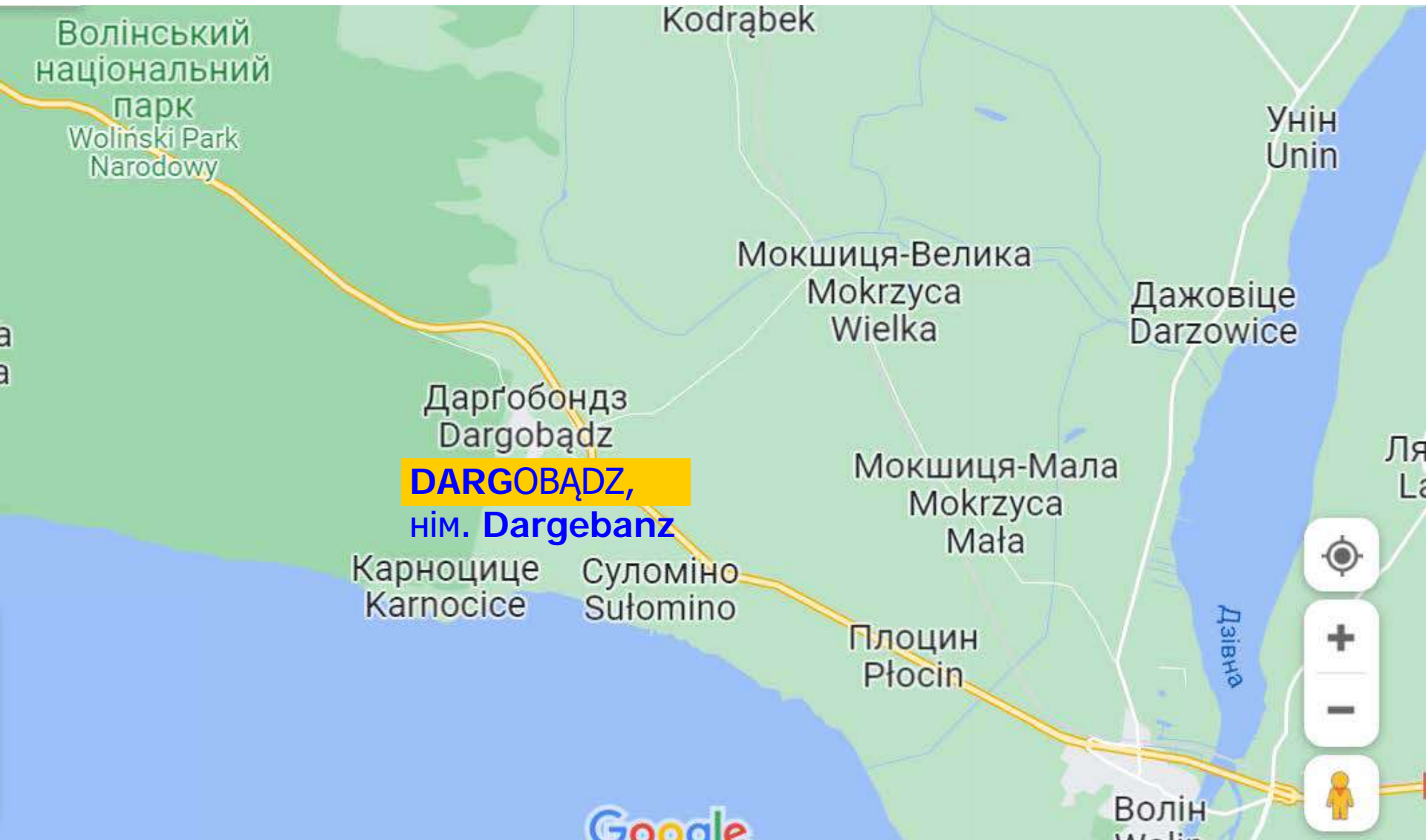
У позиції перед приголосним початкові [or], [ol] у мовах східних і західних слов'ян дали по два рефлекси [ro], [lo] і [ra], [la]: д.-рус. *робота* (**orbota*, пор. нім. *Arbeit*), *ролюа*, *ровьнъ*, *рости*, **роз-** (префікс), *лодия*, *локъть* і *ратай*, *рало*, *лань* (пор. лит. *álnis*), *лакомъ*; укр. *робота*, *рости*, *розум*, *лодка* і *рало*, *лань*; рос. *рост*, *ровный*, *локоть*, *лодка* і *рало*, *лань*, *лакомый*; польськ. *robota*, *łodka*, *łokieć* і *radto*, *rataj*, *łania*, *łakomy*; чеськ. *robota*, *rozum*, *loket* і *rádlo*, *laň*, *lakomý*.

дифтонгах [or], [ol] на початку слова перед приголосним довгота голосного була лише при висхідній інтонації, тому в такій позиції *ort*, *olt* змінилися в *rat*, *lat*, а при спадній — голосний дифтонга був коротким, тому за цих умов *ort*, *olt* змінилися в *rot*, *lot*.

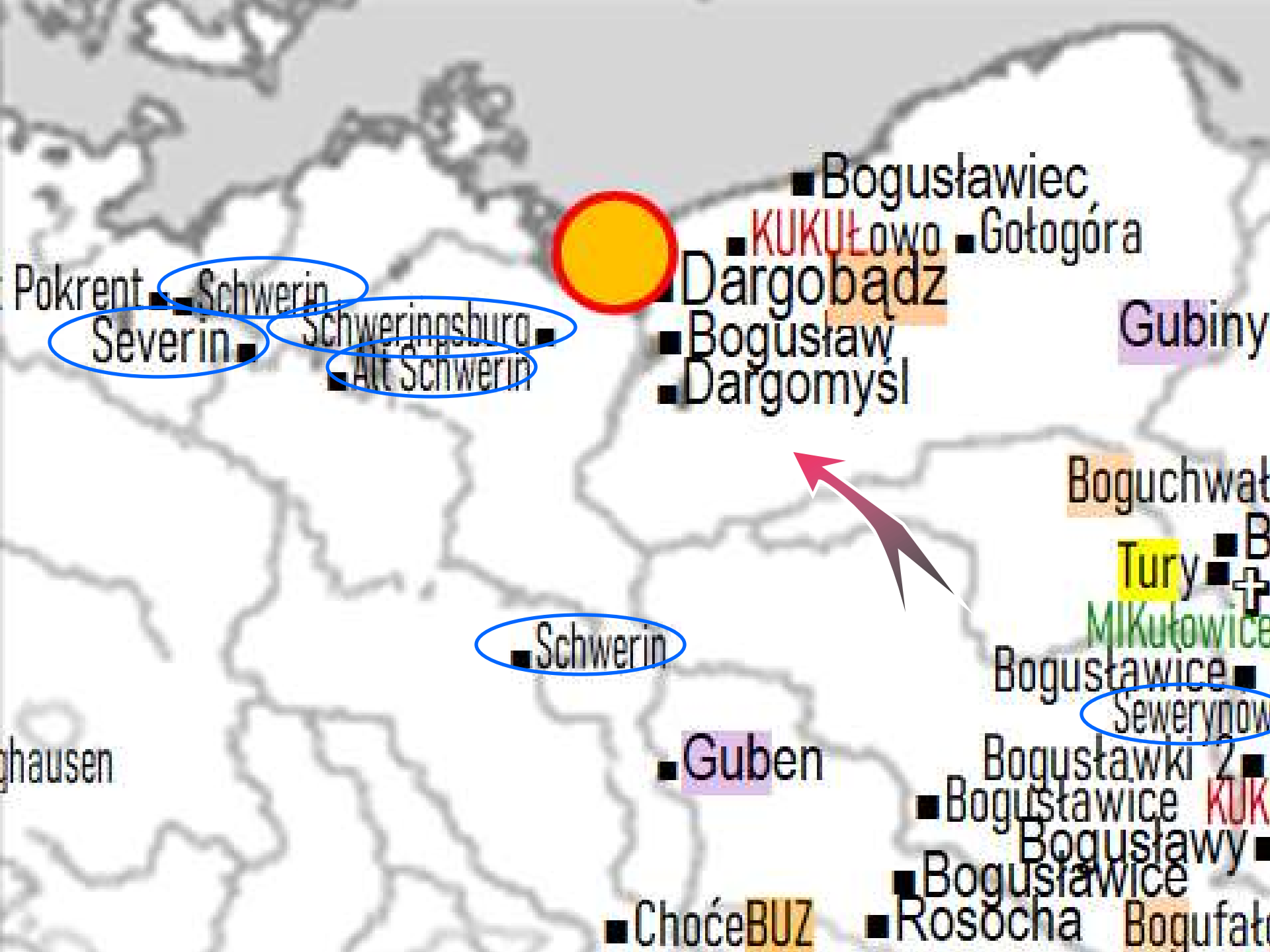
Найдавніші східнослов'янські писемні пам'ятки відповідно до спільнослов'янського [or], [ol] на початку слова перед приголосними засвідчують як *ра*, *ла*, так і *ро*, *ло*: *рало* (Ізб., 1073, 36), *лакомьствъмъ* (Ізб., 1076, 239) і *робъ* (Ізб., 1073, 241), *розбоиникъ* (там же, 212), *локъть* (там же, 266).

Рефлексація *ort*, *olt*, очевидно, відбувалася в той час або близько до того, як і виникнення східнослов'янського повноголосся, ще до появи письма у східних слов'ян.

DARGOBĄDZ

17. Северини

■ Bogustawiec

■ KUKUŁowo

■ Gołogóra

■ Dargobądz

Gubiny

■ Bogustaw

■ Dargomyśl

Pokrent

■ Schwerin

■ Schweringsburg

■ Severin

■ Alt Schwerin

Boguchwał

Tury

■ Schwerin

■ MIKulowice

■ Bogustawice

■ Sewerynow

■ Guben

■ Bogustawki 2

■ Bogustawice KUK

■ Bogustawy

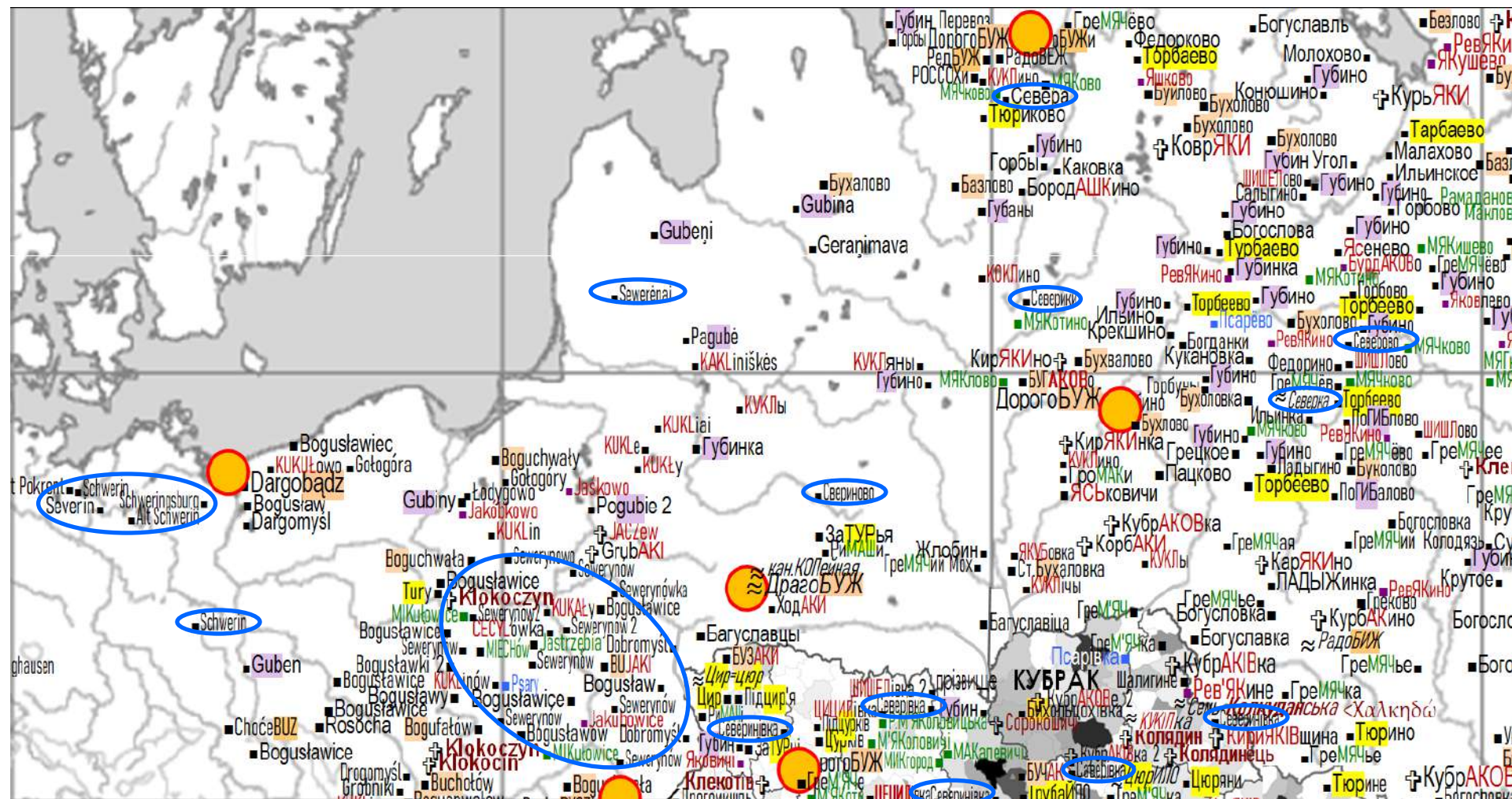
■ Bogustawice

■ ChoćeBUZ

■ Rosocha

■ Bogustawice

Шлях до розгадки Северинівок

Святий Севѣр

512-528

(вчитель Якова Барадеї)

Север Антіохійський

- *Вел. СЕВЕРинка* Кр Кр: р. .СЕВЕРинка л Інгулу Пд. **Бугу!** (у його гирлі **Кир'ЯКІВка**)! .САЗОНівка; **ДЕМЕШК**ове!; СОКОЛівське, МАКове!, **ОЛЕКСАНДР**івка, **КАЛИН**івка, **ЛЕЛЕК**івка!, **МОЛОДЕ**цьке, АДЖАМка;
- *СЕВЕРинівка* Вн Тростянець: **ЛАДИЖ**ин! .ГУБНик ?сир. gabaпа 'стадо'/ gub 'яма, лігво'; СТРАТІївка; **ОЛЕКСАНДР**івка, ЦИБУЛівка Сивілла; + **КИРНАС**івка!; + **СОРОКО**Дуби, **СОРОКОТЯЖ**инці; КАПУСТЯНИ Капутан?, САЛИнці; • *СЕВЕРини* Хм СтароКОСТЯНТИНів: **ЛАДИГ**и, р. **ЛАДИЖ**ка, **КАЛИН**івка, ПИСАРівка, **ДЕМ**_Ківці, РАШТівка, ОРІХівка, ПОПівці, ПЕНЬКи, КРИНИЦя Киренаїка!?!; • *Вершино-СЕВЕРинка* Кг Знам'янка: **МАКАР**иха!, КОХАНівка, ТРОЯНка!, **ОЛЕКСАНДР**івка, **МОЛОДЕ**цьке, МОШОРине, СУБОТці, КОСТЯНТИНівка, **ШАМ**івка! . **КАЛИН**івка, ЦИБУЛеве.
- Прізвища (ridni.org) **2563 Северин**, **324 Северина**, 27 Северин.чук, 39 Северин.чик, **992 Северін**, 503 Северен.чук, 351 **Северин.енко**, 181 Северен.юк.

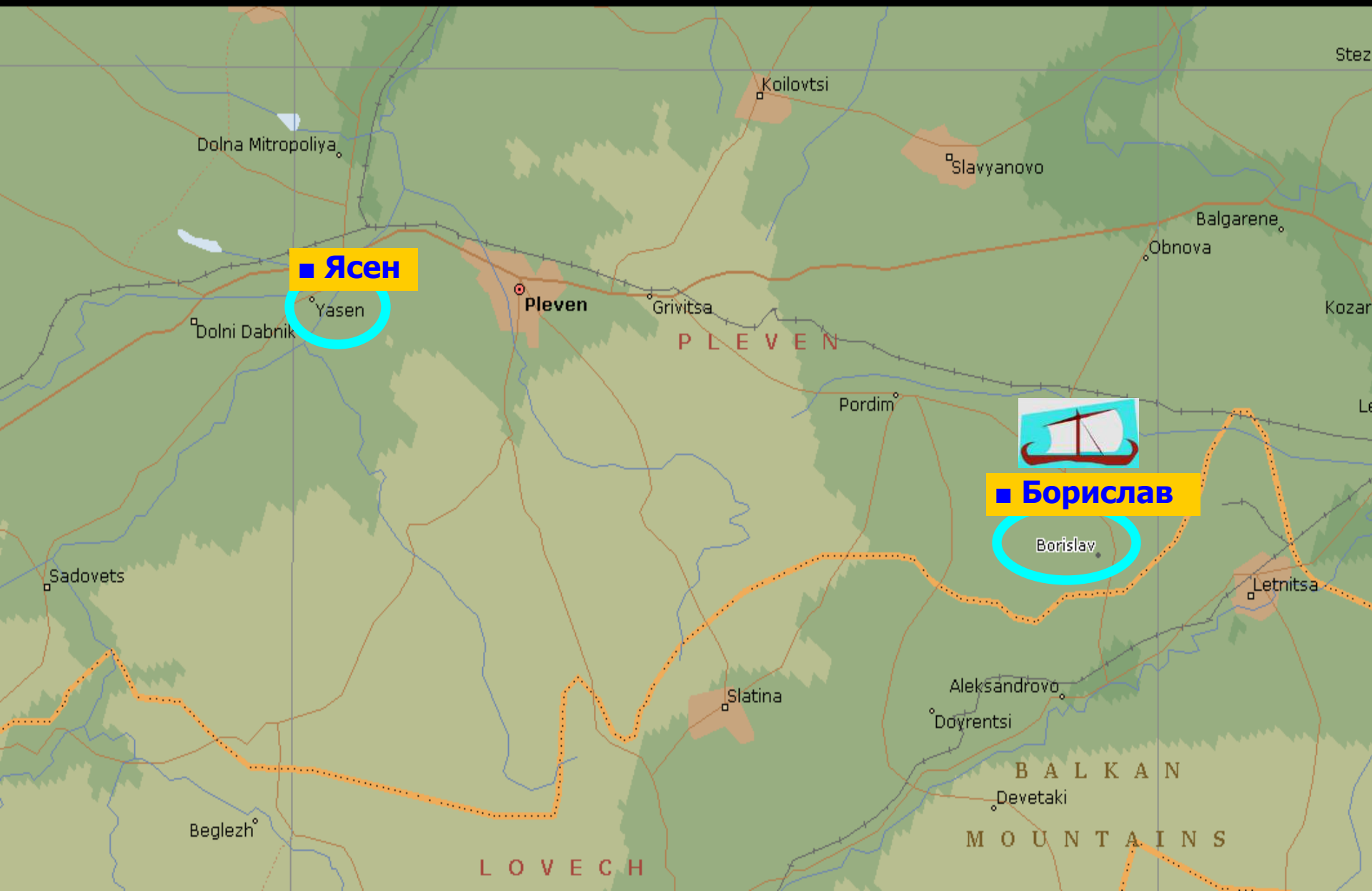
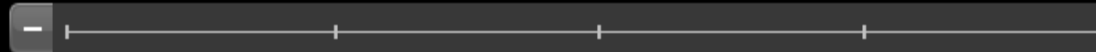
18. Борислав

[Read Article](#)

[Map Legend](#)

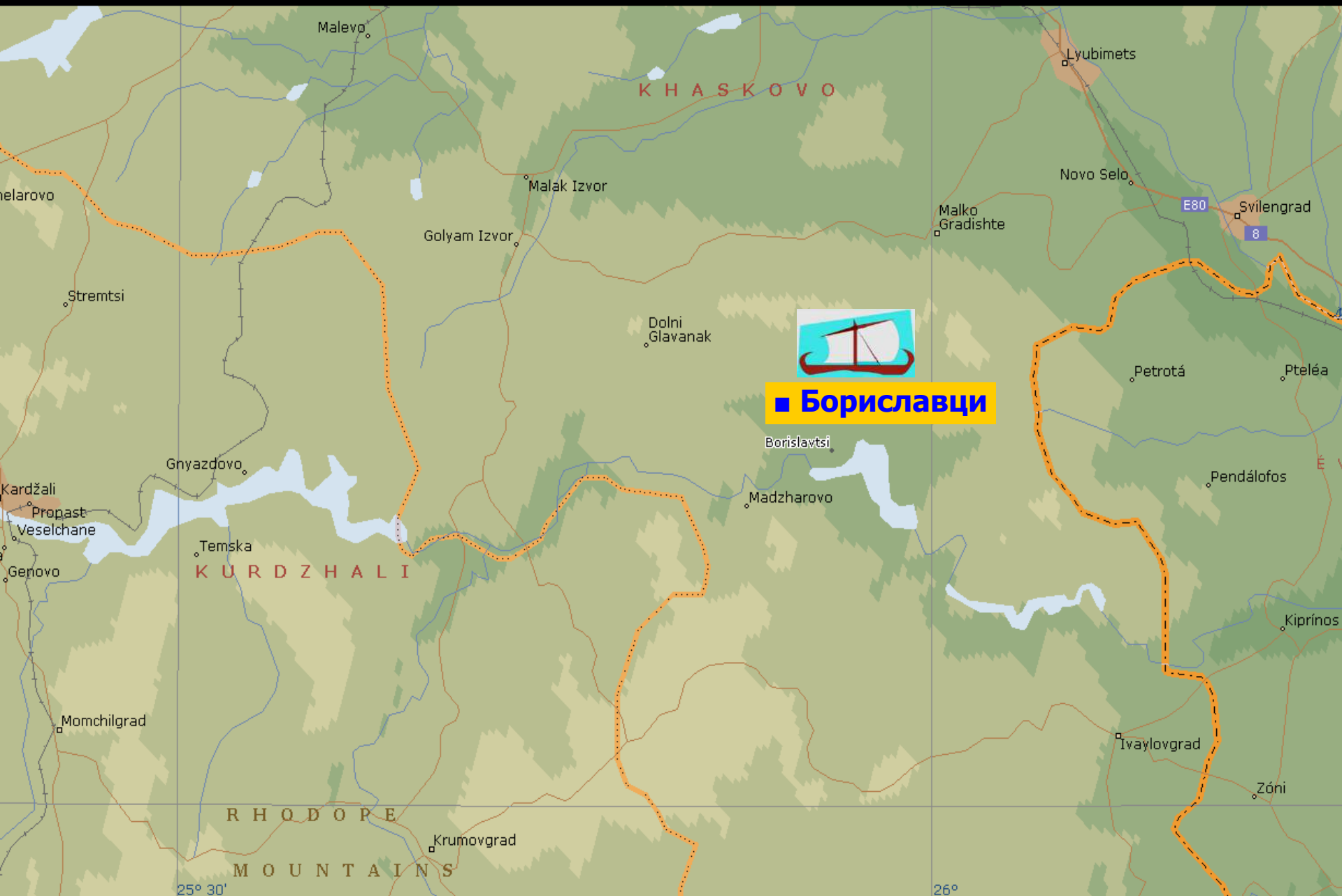
[Map Customizer](#)

[Read Article](#)

[Map Legend](#)

[Map Customizer](#)

Чехія: несподіванка 1

Чехія: несподіванки 2,3

Malá Bukovina

Velká Bukovina

Bukova

Stružnice

Strážovice

Bílý Kostelec

Koštov

Homole

Stebno

Jestřebí

Bořislav

Býčkovice

Velký Újezd

DrahoBUZ

Domašice

Pišťany

Strážovice

Chodouny

Chcebuz

Truskavna

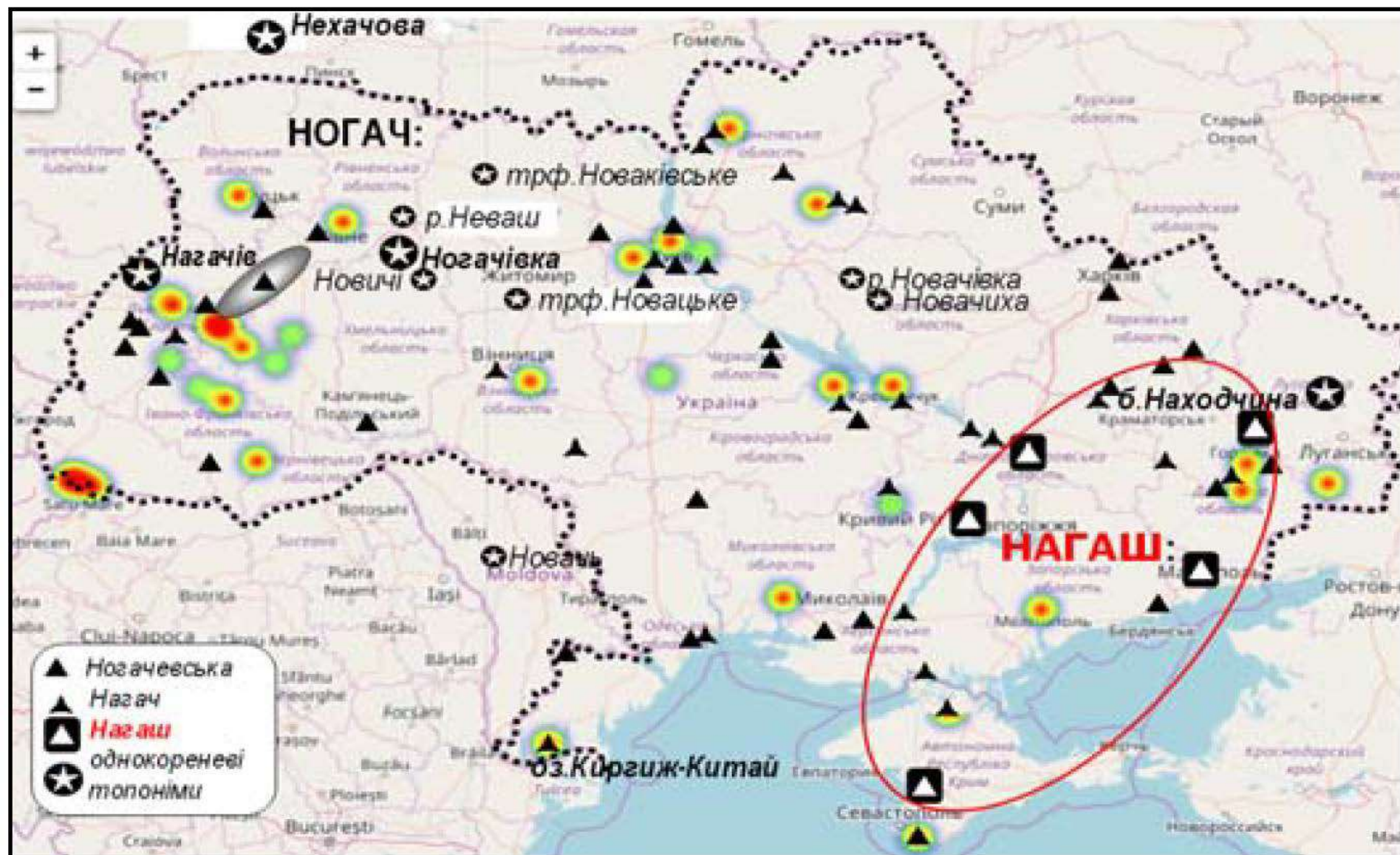
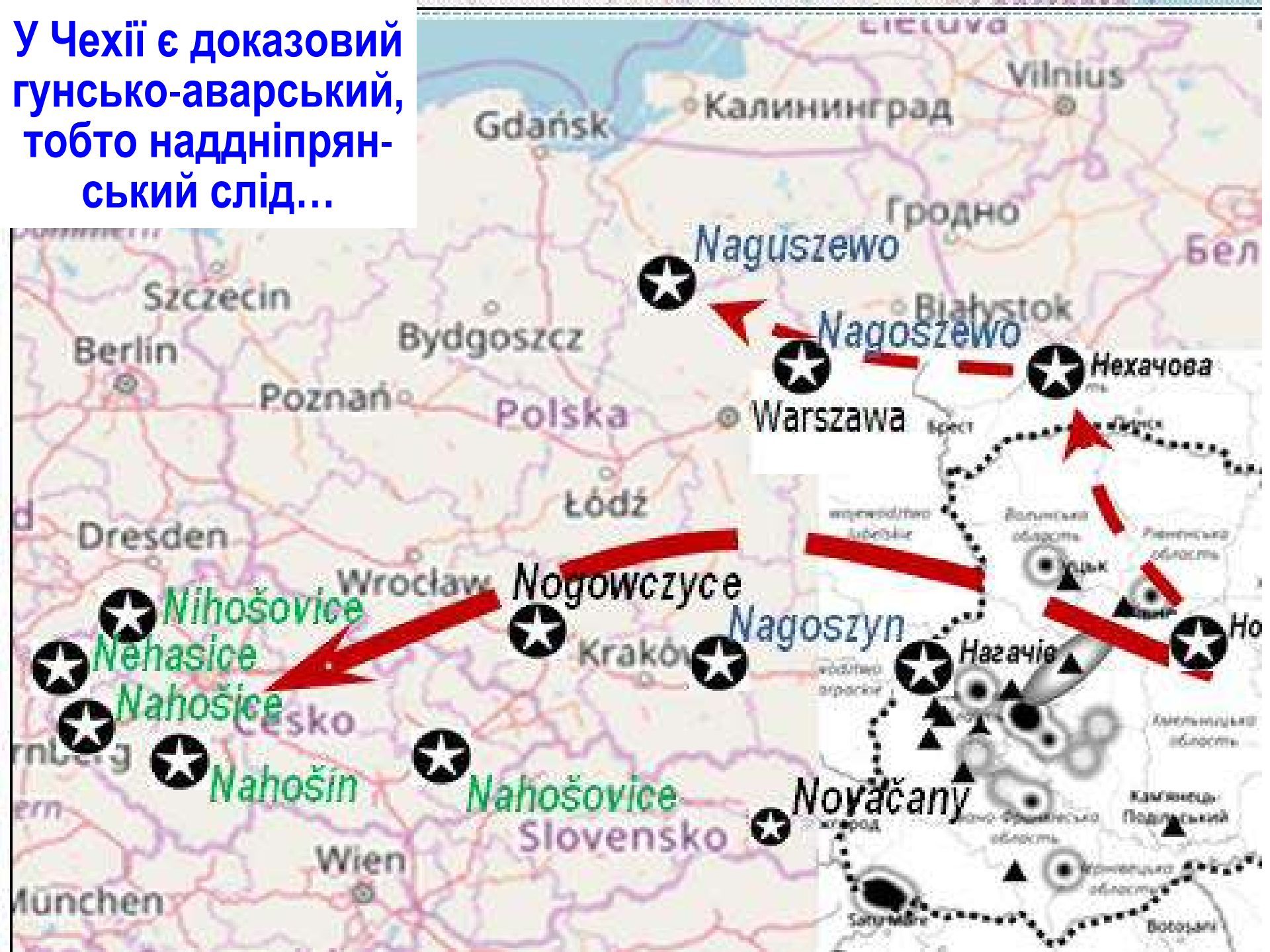

Рис. 5. Діти батька-казаха: 175 прізвищ Ногач © < каз. **нагашы** 'родичі з боку матері', 126 Ногачевська, 114 Нагач, 26 Нагаш [<http://ridni.org/karta>] і однокореневі топоніми

У Чехії є доказовий гунсько-аварський, тобто наддніпрянський слід...

Відмінність векторів генетичних зв'язків українців та південних росіян

(за О.Утевською [Утевская 2017 : 141, карти 3.20 (а, б)])

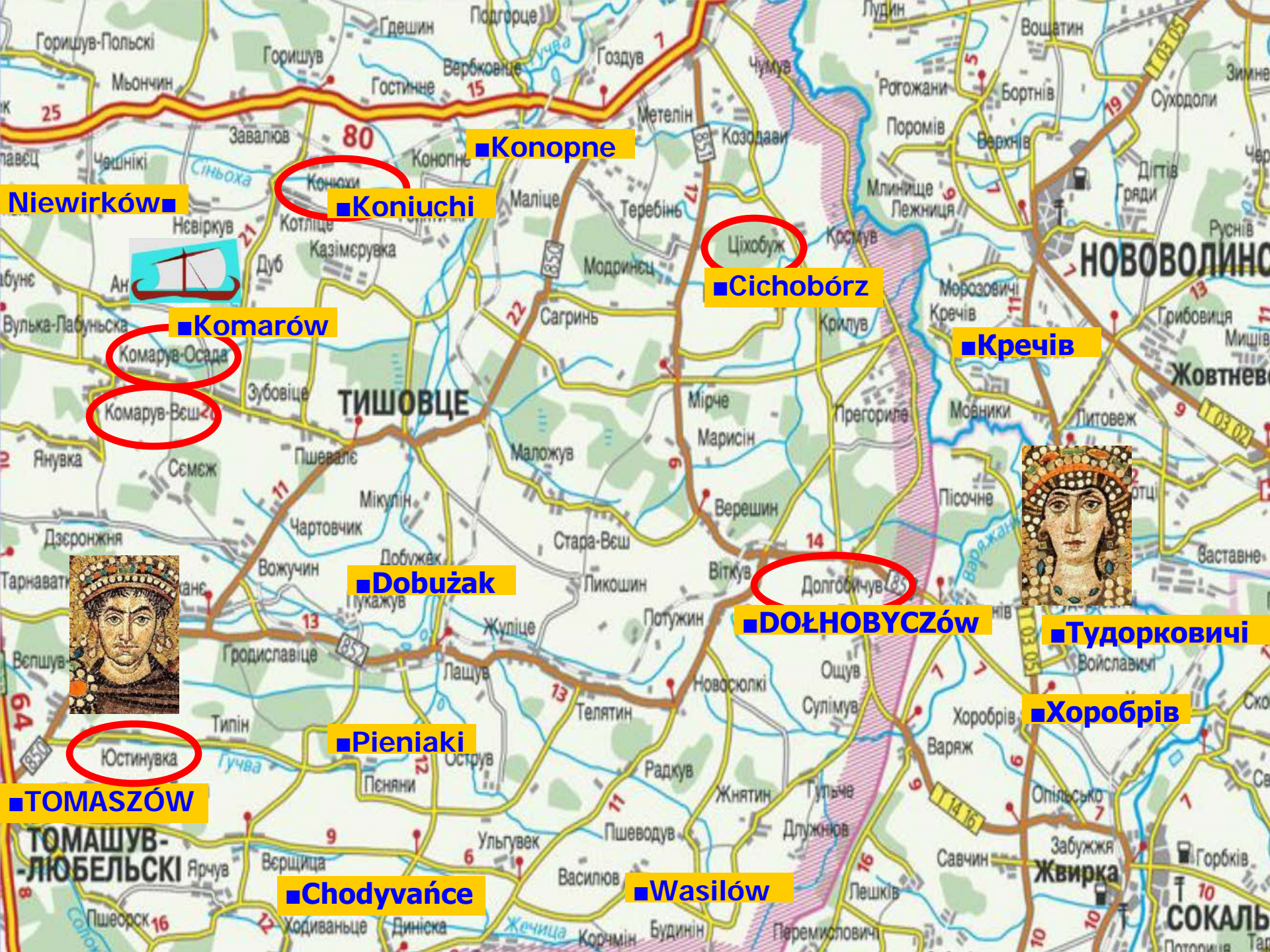

s_utevska_1.pdf

ВСУПЕРЕЧ МІФУ ПРО "КОЛИСКУ" СХ. СЛОВ'ЯН У КИЇВСЬКІЙ РУСИ, ГЕНЕТИКА ЗУСТРІЧІ ДВОХ НАРОДІВ НА СЛОБОЖАНЩИНІ ПОКАЗУЄ, ЩО БУЛО ДО КОЛИСКИ: ДОІСТОРИЧНІ ТРАЄКТОРІЇ НАРОДІВ РІЗНІ. ВИДНО ДАВНІЙ ЗАХІДНИЙ ВЕКТОР ЗВ'ЯЗКІВ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

19. Топоконтексти Юстинівок

Niewirków

Копорне

Koniuchi

Cichobórz

Komarów

Кречів

Dobużak

DOŁNOBYCZÓW

Тудорковичі

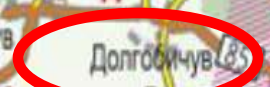
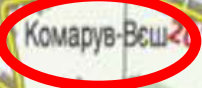
Хоробрів

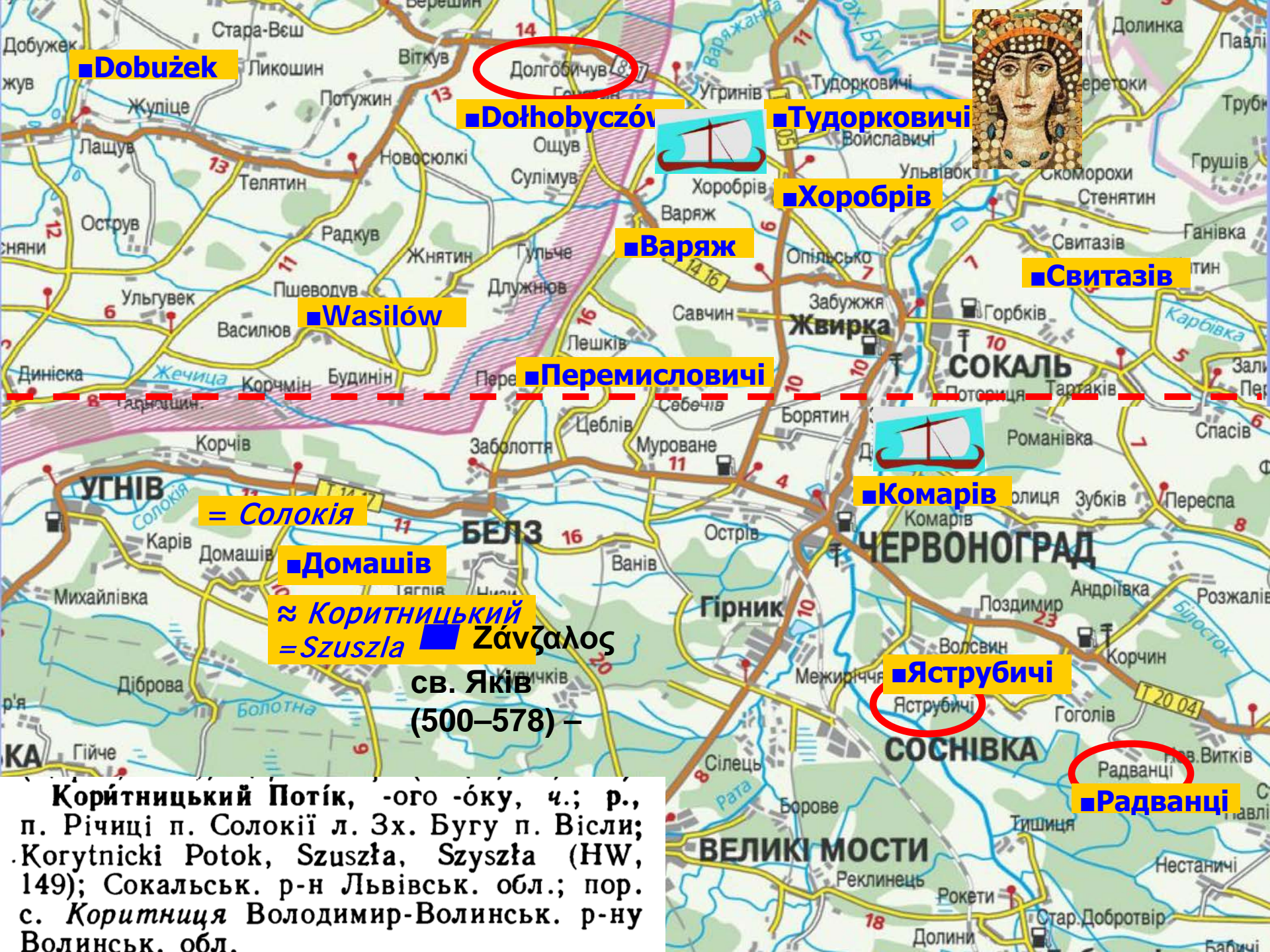
Pieniaki

TOMASZÓW

Chodyvańce

Wasilów

■ **Dobužek**

■ **Dołhobyczów**

■ **Тудорковичі**

■ **Хоробрів**

■ **Варяж**

■ **Свитазів**

■ **Wasiłow**

■ **Перемисловичі**

■ **Комарів**

■ **Солокія**

■ **Домашів**

■ **Коритницький**
■ **Szusza** ■ **Ζάνζαλος**

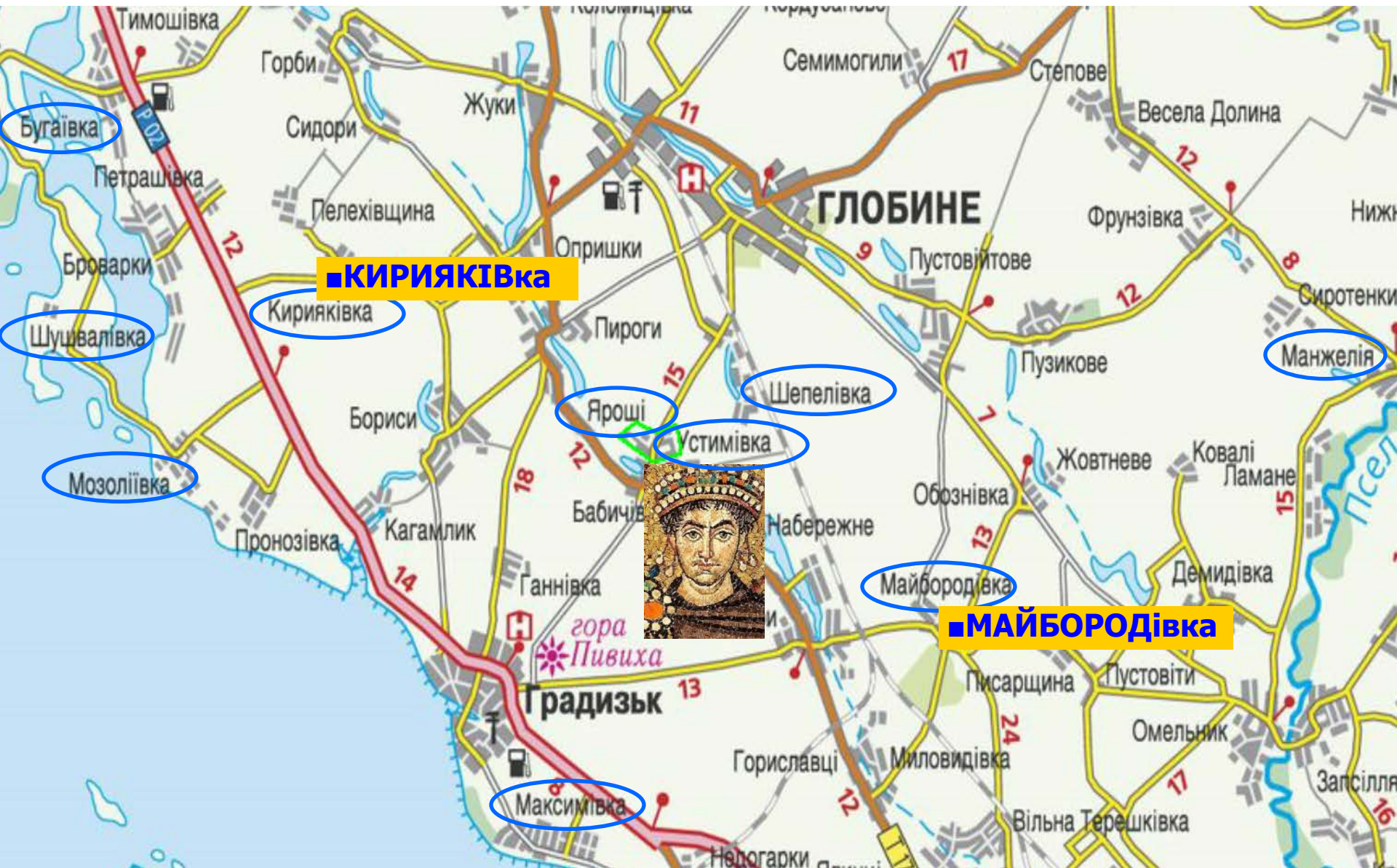
св. Яків
(500–578) –

■ **Яструбичі**

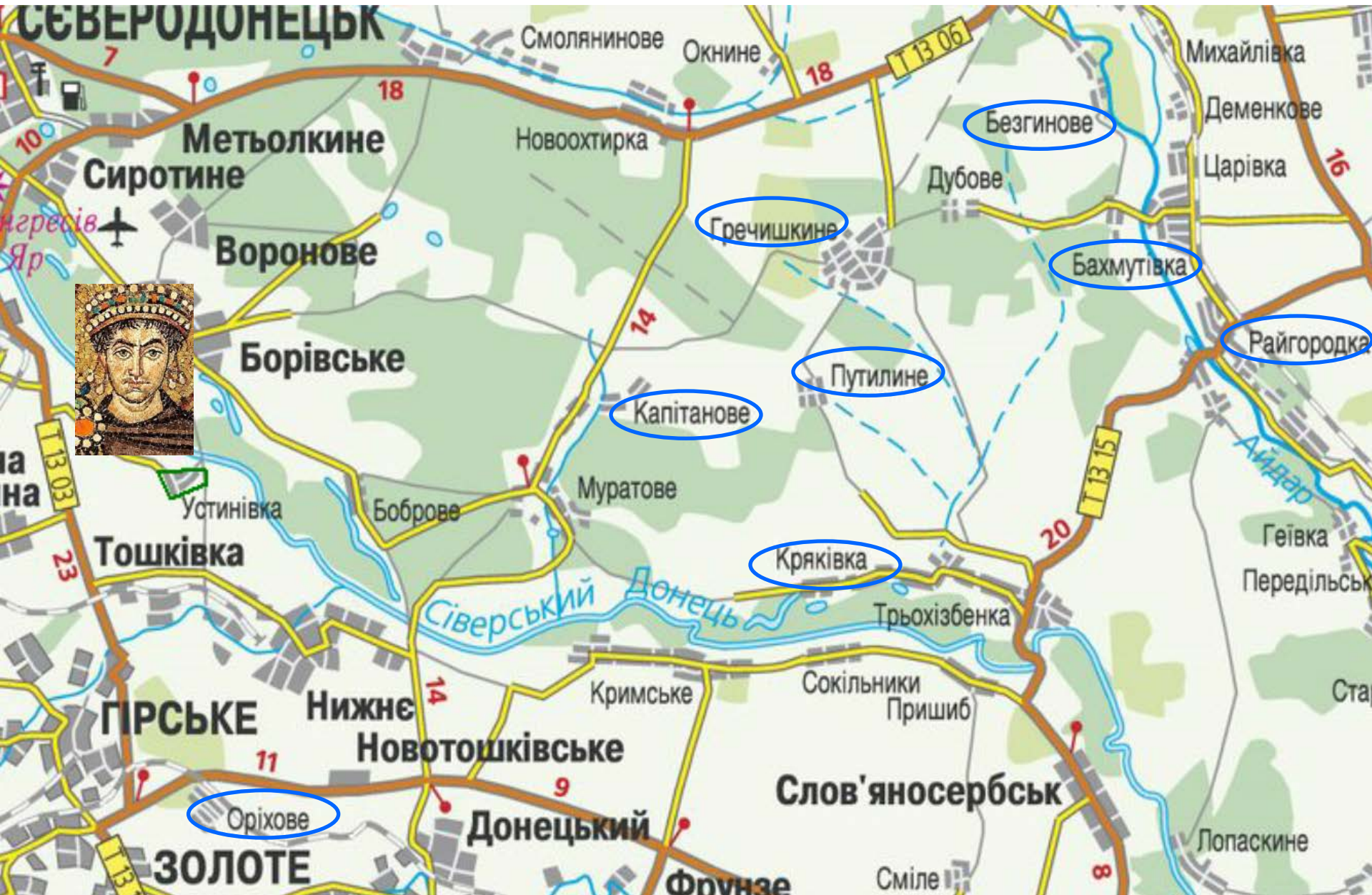
■ **Радванці**

Коритницький Потік, -ого -оку, ч.; р.,
п. Річиці п. Солокії л. Зх. Бугу п. Вісли;
Korytnicki Potok, Szusza, Szyszła (HW,
149); Сокальськ. р-н Львівськ. обл.; пор.
с. Коритниця Володимир-Волинськ. р-ну
Волинськ. обл.

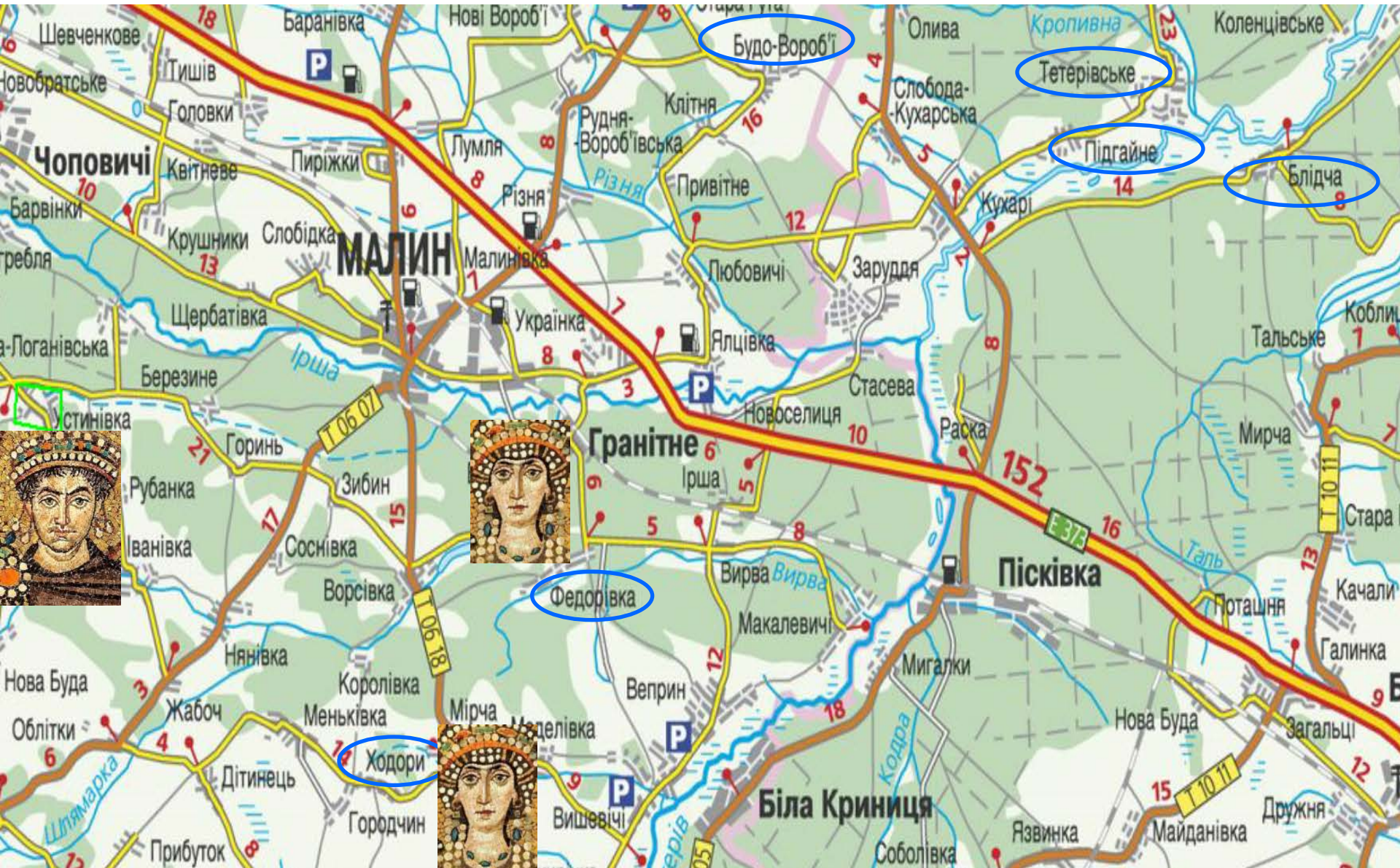
Кир Яків, Юстиніан, Барадеї

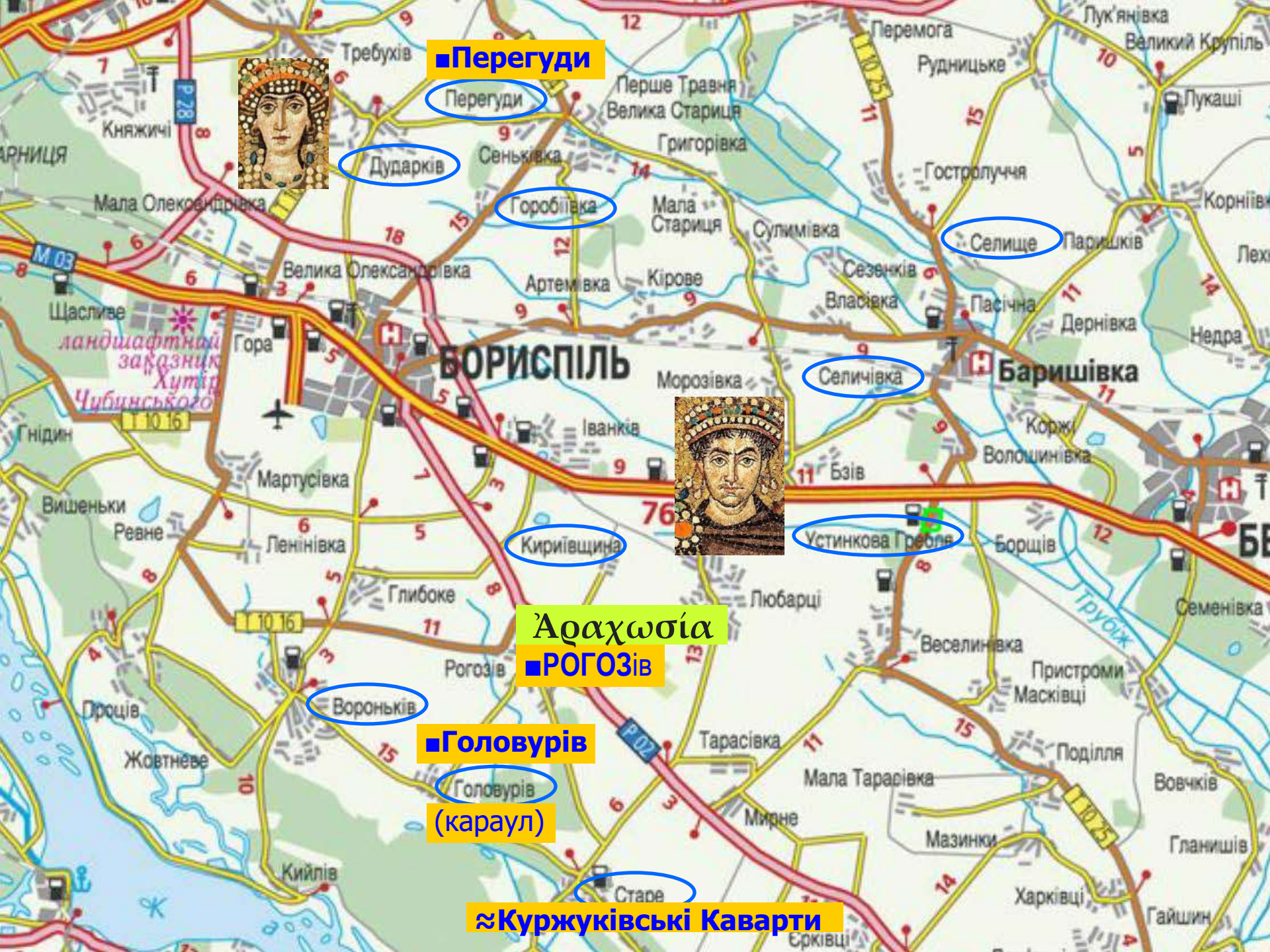

Капудан, Юстиніан, греки 2

Юстиніан, Феодора 2, араби

■ **Перегуди**

Перегуди

Дударків

Горобіака

Селище

Селичіака

Устинкова Гребля

Кириїщина

■ **Арахωσία**

■ **РОГОЗІВ**

Вороньків

■ **Головурів**

Головурів

(караул)

≈ **Куржуківські Каварти**

ландшафтний заказник Хутір Чубинського

БОРИСПІЛЬ

Баришівка

Арахωσία

РОГОЗІВ

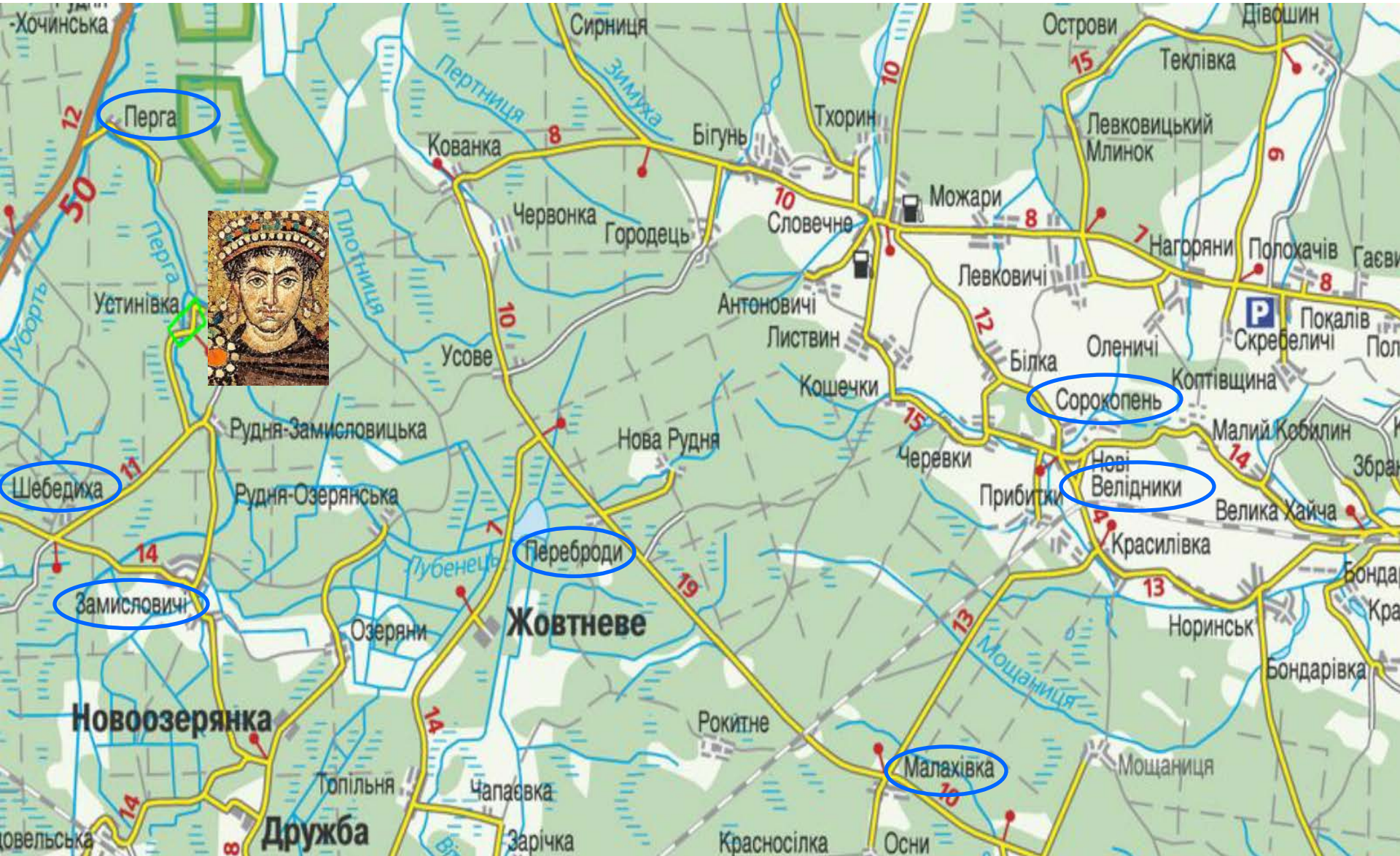
Головурів

Головурів

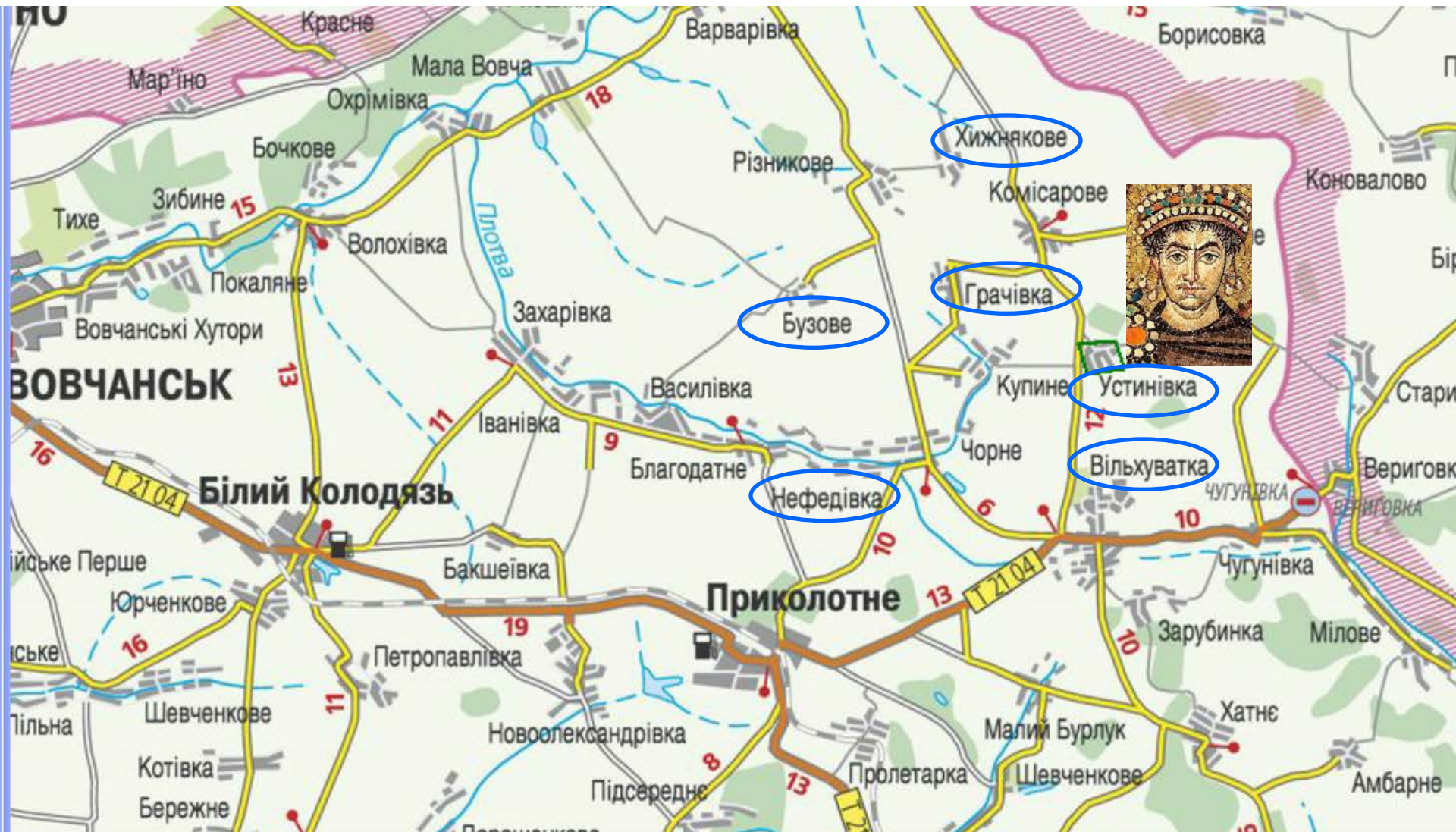
(караул)

Куржуківські Каварти

Юстиніан, саракоти, мелекити

Юстиніан, Буг, Хизн

Юстиніан, Буг, Анастасій

20. Курта, корста
'труна'

Сир. *qwûrtâ* ■ 'поховання'-1

- *КУРТівка* ■ *qwûrtâ* Дц Костянтинівка: **ТОР**ське, **КЛЕБан-БИК**, **ФЕДОРівка**, **Калинове**, **Іванопілля**;
- кут *НовоКУРТівка* ■ у с. **Карпівка** Од **Роздільна**: **БУГай**, **ЯКОВлівка**; *КУРТів* ■ *Яр* у с. **КУРТівка+**;
- пот. *КУРТ.ЯЩик* ■ **Зк**, *КУРТ.ЯСЬКий* **Зк**, *КУРТ-ий*, *-енький* **Зк**;
- *КОРИТне* Хм **Білогір'я**: **.ШЕЛЬВів**, **Тихомель**, **ВОРОБіївка**, **ХОРОЦів** ■ **корста**, **ШИМківці**, **КУР'Янки**, **Калинівка**, **ПАНЬКівці**,
- *КОРИТниця* *qwûrtâ* Вл **Локачі**: **ГУБин**, **СЕВЕРинське**, **ЗаТУРці**, **ШЕЛЬВів**, **ЯСИНівка**, **ЖУРАВець**,
- *КОРИТниця* Вл **Володимир**: **.ЗаБРОДи**; **ХОТЯЧІВ**, **ЯКОВичі**, **ПОНИЧів**, **ТУРівка**, **ХВОРОСТів**, **НеХВОРОЩа** ■ **корста**

Куртєнький, -ого, ч.; потік, л. витік Терешілки п. Тересви п. Тиси л. Дунаю; с. Тарасівка Тячівськ. р-ну Закарпатськ. обл.; *Курт'ин'кый* (1972, МБ).

Куртий, -ого, ч.; потік, л. Вичі л. Латориці л. Бодрогу п. Тиси л. Дунаю; с. Соктарське Воловецьк. р-ну Закарпатськ. обл.; 30-і рр. ХХ ст., *Kurtý. Куртый*

КУРТИНСЬКА • КУРЯЧИЙ

(Wiesner, 55, 61); пор. 20-і рр. ХХ ст., *Куртин звір* (Петров, 53).

Куртинська, -ої, ж.; р., п. Індолу п. Мокрого Індолу бас. зат. Сиваш на зх. бер. Азовськ. моря в Криму (ОАІМ).

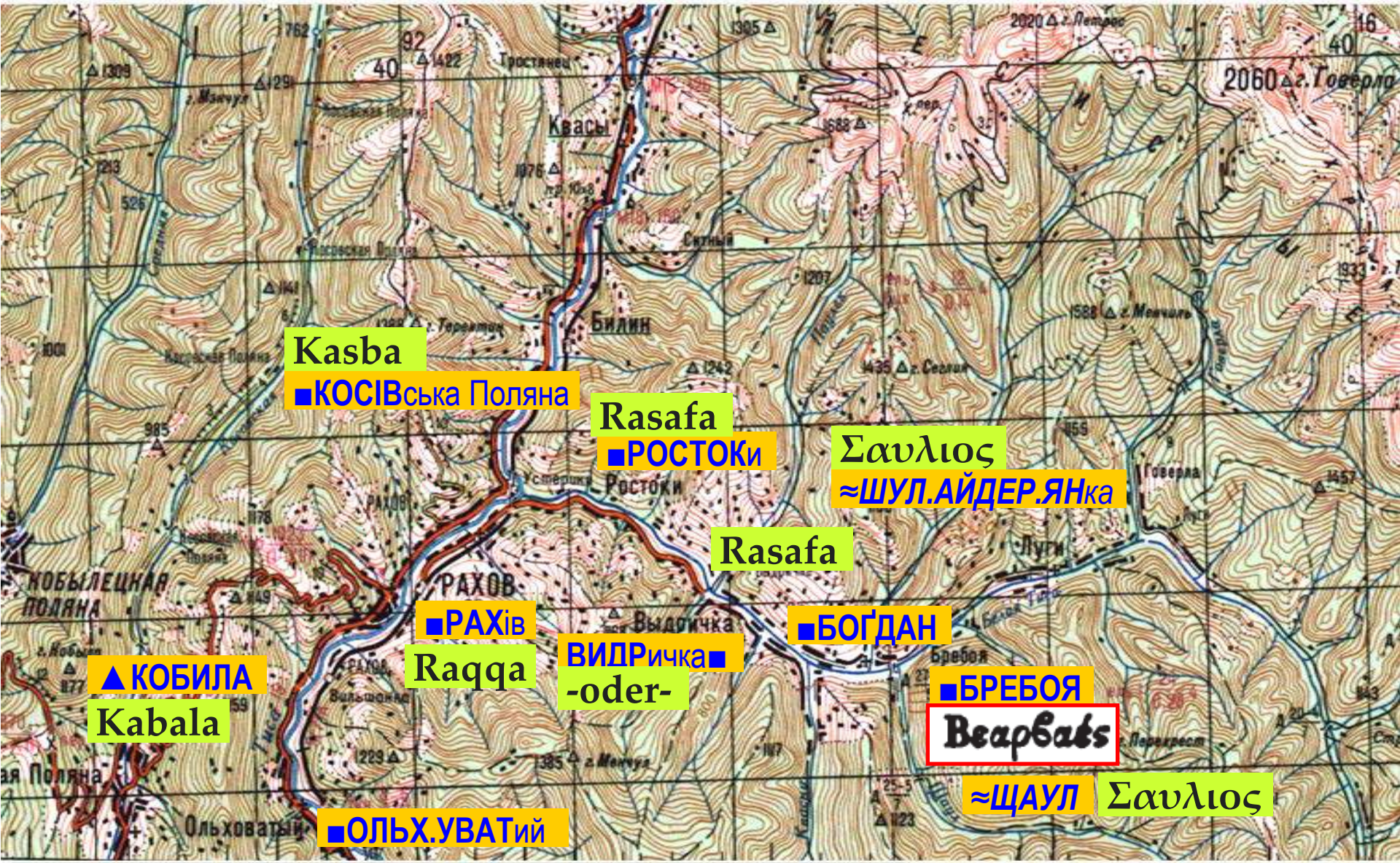
Куртів Яр, -ового -у, ч.; б., Одеська обл. (нп *Куртівка* й *Новодмитрівка* кол. Одеськ. пов.); 1859, *Куртовъ Яръ* (1868, СНМ, Хрс, 125).

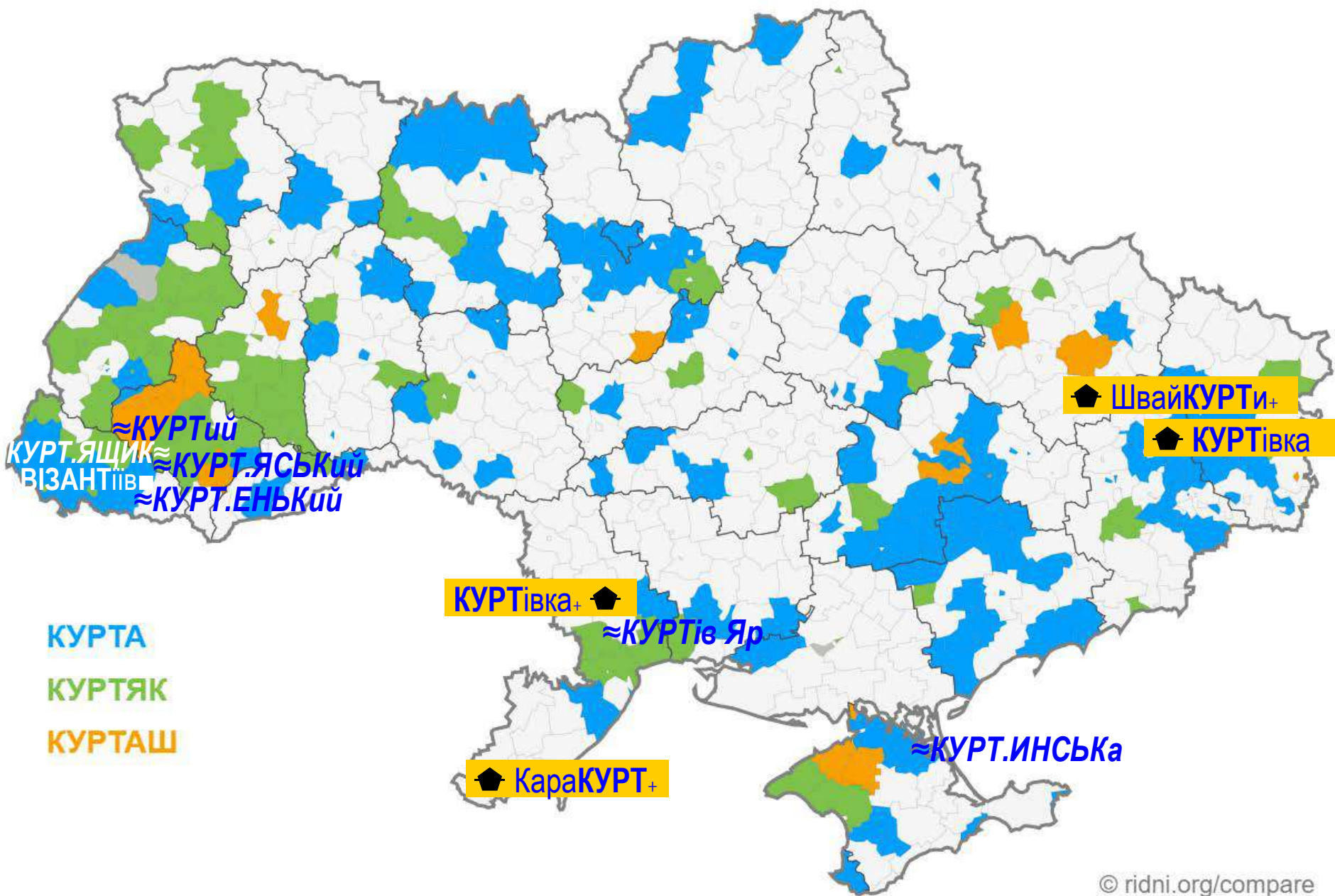
Куртяський, -ого, ч.; потік, витік Крайньої Ріки (Малої Шопурки) п. витік Шопурки п. Тиси л. Дунаю; смт Кобилецька Поляна Рахівськ. р-ну Закарпатськ. обл.; 30-і рр. ХХ ст., *Kurt'aský, Куртяський* (Wiesner, 39, 61); пор. плн. *М., В. Куртяска* (Петров, 20); *Вел'ика, Мал'а Курт'аска* (1973, Анк.).

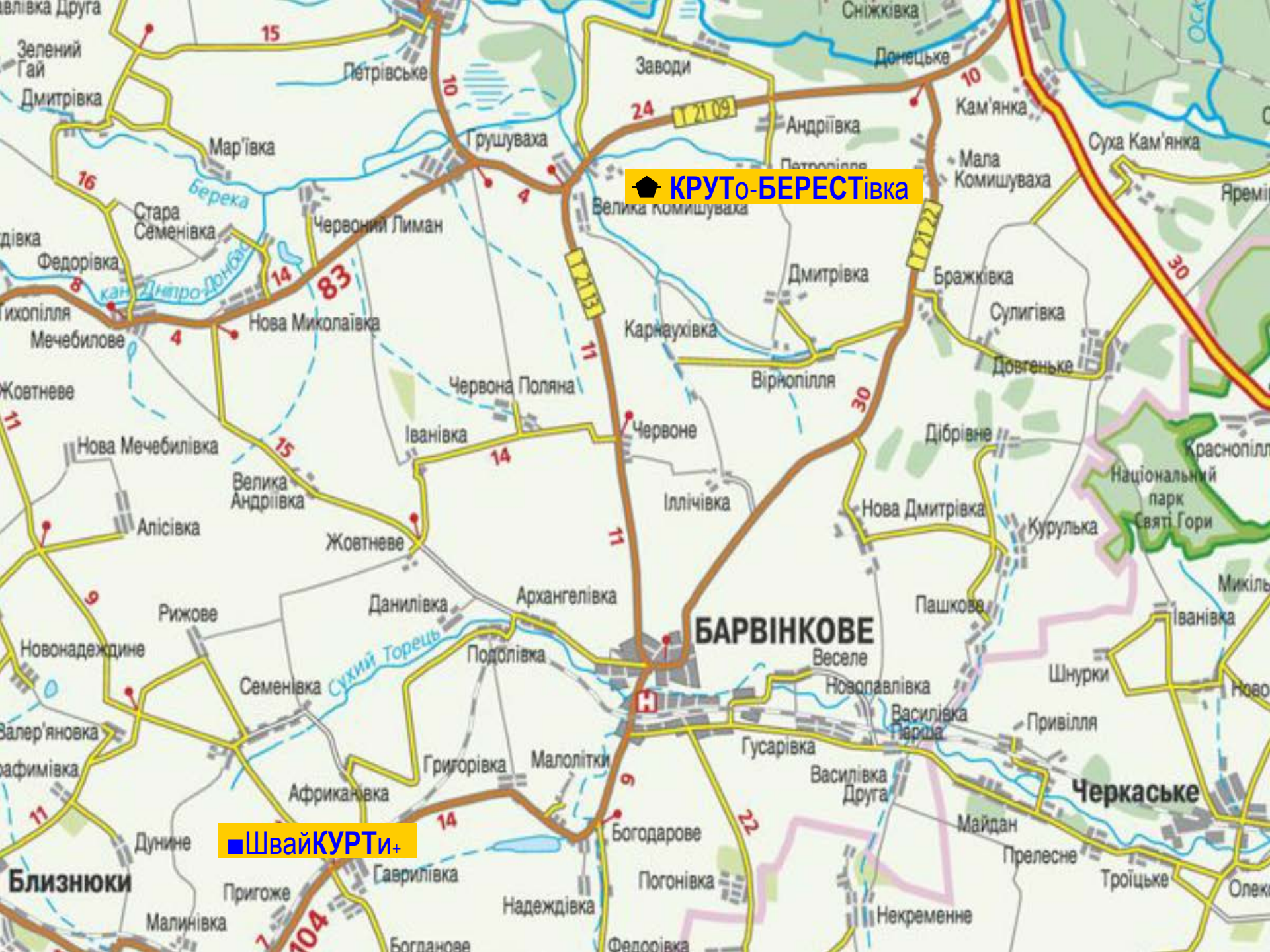
Куртящик, -а, ч.; потч., л. Бистрика л. Брустурянки л. Тересви п. Тиси л. Дунаю; с. Лопухів Тячівськ. р-ну Закарпатськ. обл.; *Кур'т'ашчик* (1972, МБ).

Гідроніми України від основи Курта-

Потік Шул.айдер.ян.ка Зк

🏠 КРУТО-БЕРЕСТІВКА

■ ШвайКУРТИ+

БАРВІНКОВЕ

Черкаське

Национальний парк Святі Гори

Близиюки

Зелений Гай
Дмитрівка

Федорівка
Мечбилове

Новонадеждине

Валер'яновка
Савфимівка

Дунине

Малинівка

Мар'їака

Стара Семенівка

Нова Мечебилівка

Алісівка

Рижове

Семенівка

Африканівка

Пригоже

Петрівське

Червоний Лиман

Червона Поляна

Іванівка

Велика Андріївка

Жовтневе

Данилівка

Семенівка

Африканівка

Пригоже

Трушувача

Велика Комишувача

Червона Поляна

Іванівка

Велика Андріївка

Жовтневе

Данилівка

Семенівка

Африканівка

Пригоже

Заводи

24

12109

Велика Комишувача

Карнаухівка

Іллічівка

Жовтневе

Данилівка

Семенівка

Африканівка

Пригоже

Донецьке

10

Андріївка

Дмитрівка

Вірнопілля

Червоне

Іллічівка

Жовтневе

Данилівка

Семенівка

Африканівка

Пригоже

Кам'янка

Мала Комишувача

Бражківка

Сулигівка

Довгеньке

Дібрівне

Нова Дмитрівка

Пашкове

Шнурки

Василівка Парша

Привілля

Майдан

Суша Кам'янка

Бражківка

Сулигівка

Довгеньке

Дібрівне

Нова Дмитрівка

Пашкове

Шнурки

Василівка Парша

Привілля

Майдан

Яремівка

Краснопілля

Микіль

Іванівка

Ново

Троїцьке

Олек

Малинівка

7 104

Надеждівка

Федорівка

Погонівка

22

Гусарівка

Василівка Друга

Василівка Парша

Новолавлівка

Веселе

Архангелівка

Подолівка

Вірнопілля

Карнаухівка

Велика Комишувача

Андріївка

Заводи

10

Андріївка

Дмитрівка

Вірнопілля

Червоне

Іллічівка

Жовтневе

Данилівка

Семенівка

Африканівка

Пригоже

Кам'янка

Мала Комишувача

Бражківка

Сулигівка

Довгеньке

Дібрівне

Нова Дмитрівка

Пашкове

Шнурки

Василівка Парша

Привілля

Майдан

Суша Кам'янка

Бражківка

Сулигівка

Довгеньке

Дібрівне

Нова Дмитрівка

Пашкове

Шнурки

Василівка Парша

Привілля

Майдан

Яремівка

Краснопілля

Микіль

Іванівка

Ново

Троїцьке

Олек

Малинівка

7 104

Надеждівка

Федорівка

Погонівка

22

Гусарівка

Василівка Друга

Василівка Парша

Новолавлівка

Веселе

Архангелівка

Подолівка

Вірнопілля

Карнаухівка

Велика Комишувача

Андріївка

Заводи

10

Андріївка

Дмитрівка

Вірнопілля

Червоне

Іллічівка

Жовтневе

Данилівка

Семенівка

Африканівка

Пригоже

Кам'янка

Мала Комишувача

Бражківка

Сулигівка

Довгеньке

Дібрівне

Нова Дмитрівка

Пашкове

Шнурки

Василівка Парша

Привілля

Майдан

Суша Кам'янка

Бражківка

Сулигівка

Довгеньке

Дібрівне

Нова Дмитрівка

Пашкове

Шнурки

Василівка Парша

Привілля

Майдан

Яремівка

Краснопілля

Микіль

Іванівка

Ново

Троїцьке

Олек

Малинівка

7 104

Надеждівка

Федорівка

Погонівка

22

Гусарівка

Василівка Друга

Василівка Парша

Новолавлівка

Веселе

Архангелівка

Подолівка

Вірнопілля

Карнаухівка

Велика Комишувача

Андріївка

Заводи

10

Андріївка

Дмитрівка

Вірнопілля

Червоне

Іллічівка

Жовтневе

Данилівка

Семенівка

Африканівка

Пригоже

Кам'янка

Мала Комишувача

Бражківка

Сулигівка

Довгеньке

Дібрівне

Нова Дмитрівка

Пашкове

Шнурки

Василівка Парша

Привілля

Майдан

Суша Кам'янка

Бражківка

Сулигівка

Довгеньке

Дібрівне

Нова Дмитрівка

Пашкове

Шнурки

Василівка Парша

Привілля

Майдан

Яремівка

Краснопілля

Микіль

Іванівка

Ново

Троїцьке

Олек

Малинівка

7 104

Надеждівка

Федорівка

Погонівка

22

Гусарівка

Василівка Друга

Василівка Парша

Новолавлівка

Веселе

Архангелівка

Подолівка

Вірнопілля

Карнаухівка

Велика Комишувача

Андріївка

Заводи

10

Андріївка

Дмитрівка

Вірнопілля

Червоне

Іллічівка

Жовтневе

Данилівка

Семенівка

Африканівка

Пригоже

Кам'янка

Мала Комишувача

Бражківка

Сулигівка

Довгеньке

Дібрівне

Нова Дмитрівка

Пашкове

Шнурки

Василівка Парша

Привілля

Майдан

Суша Кам'янка

Бражківка

Сулигівка

Довгеньке

Сир. qwûrtâ ■ 'поховання'-2

- КОРИТняни qwûrtâ Зк Ужг.: **КОМАР**івці, **ШИШЛ**івці, ПАЦканьове, **СОЛОВ**ка, ОРІХовиця;
- *КОРИТище* qwûrtâ Жт Горошки: **КОМАР**івка, КОПелянка; **СКОЛОБ**ів, РОГівка, ШАДУРа, ГРАБНЯК, ТОРЧин, **ТОМАШ**івка, КАЛИНівка, ГУБЕНкове, ТУРчинка;
- *КОРИТне* Хм Ярмолинці: **СОЛОБ**ківці, **КРУТ**і БРОДи, ПАСІЧна, **ТОМАШ**івка, КАДИЇвка, ЯСЕНівка, ПРОСКУРівка,
- *КОРИТне* qwûrtâ Чв ВИЖниця: ВАХнівці, БАГна, КИБАКи, **ВОВ**чинець!!,
- *КОРИТ.УВАТа* qwûrtâ Вн Козятин: **МУХУВАТ**а, **ЗОЗ**улинці!!,
ВОВчинець!!,
- *КОРИТне* qwûrtâ Чк Монастирище: **ЗОЗ**улинці, САРНи, КОПіЮВАТа;

Сир. qwûrtâ 'поховання'-З

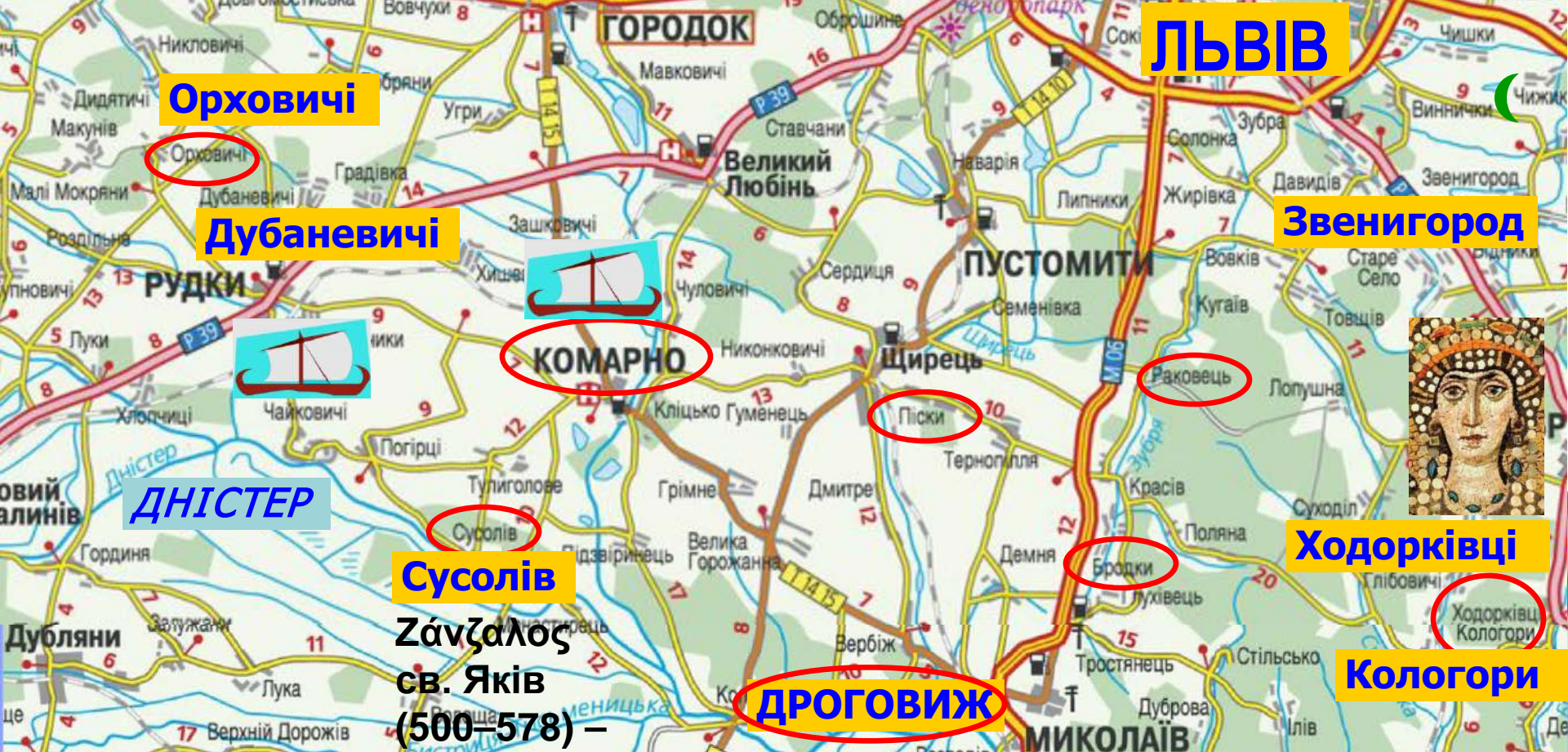
- *КОРИТно-ЗаБУЗьке* qwûrtâ Кр Вільшанка: ЛОЗУВАТка, сТАНКувате, **БУЗ**никУВАТе;
- *КОРИТне* qwûrtâ Од Балта: ПИЩана, **САВР**ань і р., **САВР**анське, БАРСуки, ...**КУБРЯКИ**
- *КОРИТне* qwûrtâ Рв Млинів: ПідБРУСинь, ОХМАТків, **СТАВР**ів, **БОГУШ**івка;
- *КОРИТне* qwûrtâ Рв Радивилів: **БУГ**аївка,
- *КОРИТище* qwûrtâ См НеДРИГАйлів: КАЛИНів Яр, **МУХУВАТ**е, РАКова Січ, **ТОМАШ**івка Дамаск, МЕЛЕШківка, **КУБРАКИ**, КИНАШове, БОРОДанове;

21. Дроговичі =
Дроговижі

Słownik Geograficzny: є *річка* Дарагабужа Ву, а Дроговичі Уа = Дроговижі!

- **Dorohobuża**, rz., lewy dopływ Jasiołdy, między Radochowczą a kanałem Ogińskiego uchodzi.

Drohowicze, *Drohowycze* lub *Drohowyże*, wieś, pow. bobrecki, leży nad potokiem Krywula, o 19 kil. na połud. od Bóbrki, o 7 kil. na północny wschód od Brzozdowiec a o 2.8 kil. na południowy zachód od Borynicz, przy kolei żelaznej lwowsko-czerniowiec., między stacyami Borynicze i Chodorów. Przestrzeń:

ЛЬВІВ

Орховичі

Дубаневичі

Звенигород

КОМАРНО

ДРОГОВИЖ

ДНІСТЕР

Сусолів

Ходорківці

Zánzalos
св. Яків
(500–578) –

Кологори

Воля Якубова

Drohowicze, Drohowycze lub Drohowyże,

ДРОГОВИЖІ
= ДРОГОВИЧІ

Drohowicze

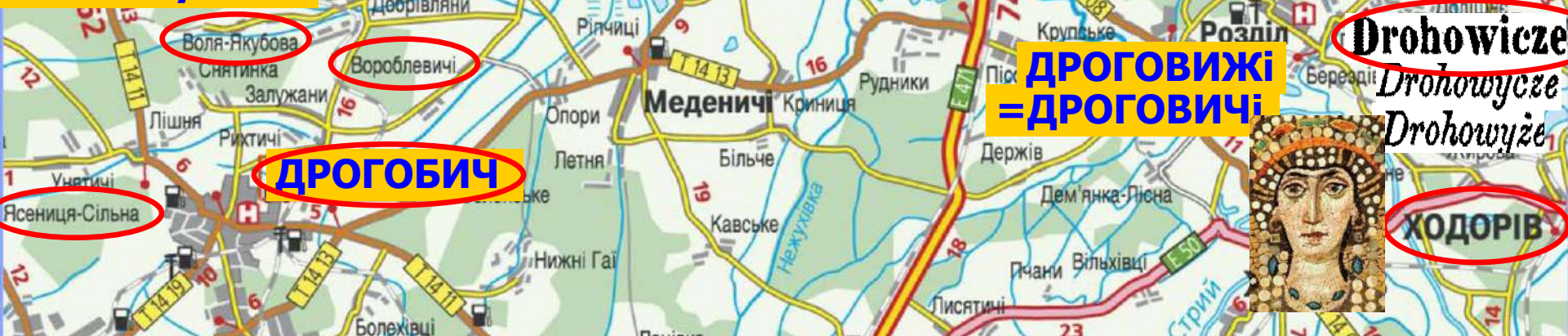
Drohowycze

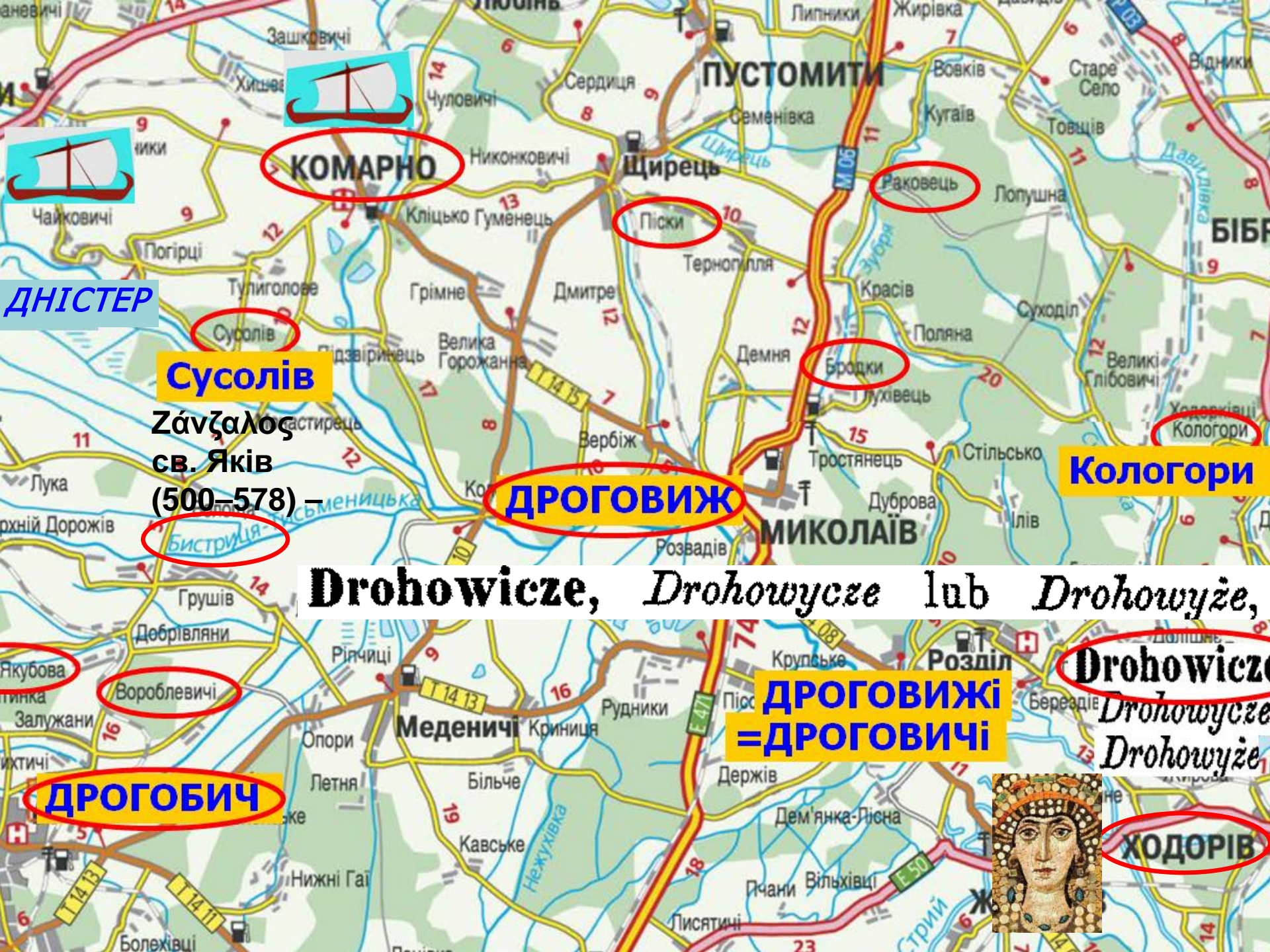
Drohowyże

ДРОГОБИЧ

ХОДОРІВ

ДНІСТЕР

КОМАРНО

Щирець

ПУСТОМИТИ

Сусолів

Піски

Раковець

Ζάνζαλος
св. Яків
(500–578)

ДРОГОВИЖ

Бродки

Кологори

Drohowicze, Drohowycze lub Drohowyże,

ДРОГОВИЖІ
=ДРОГОВИЧІ

Drohowicze

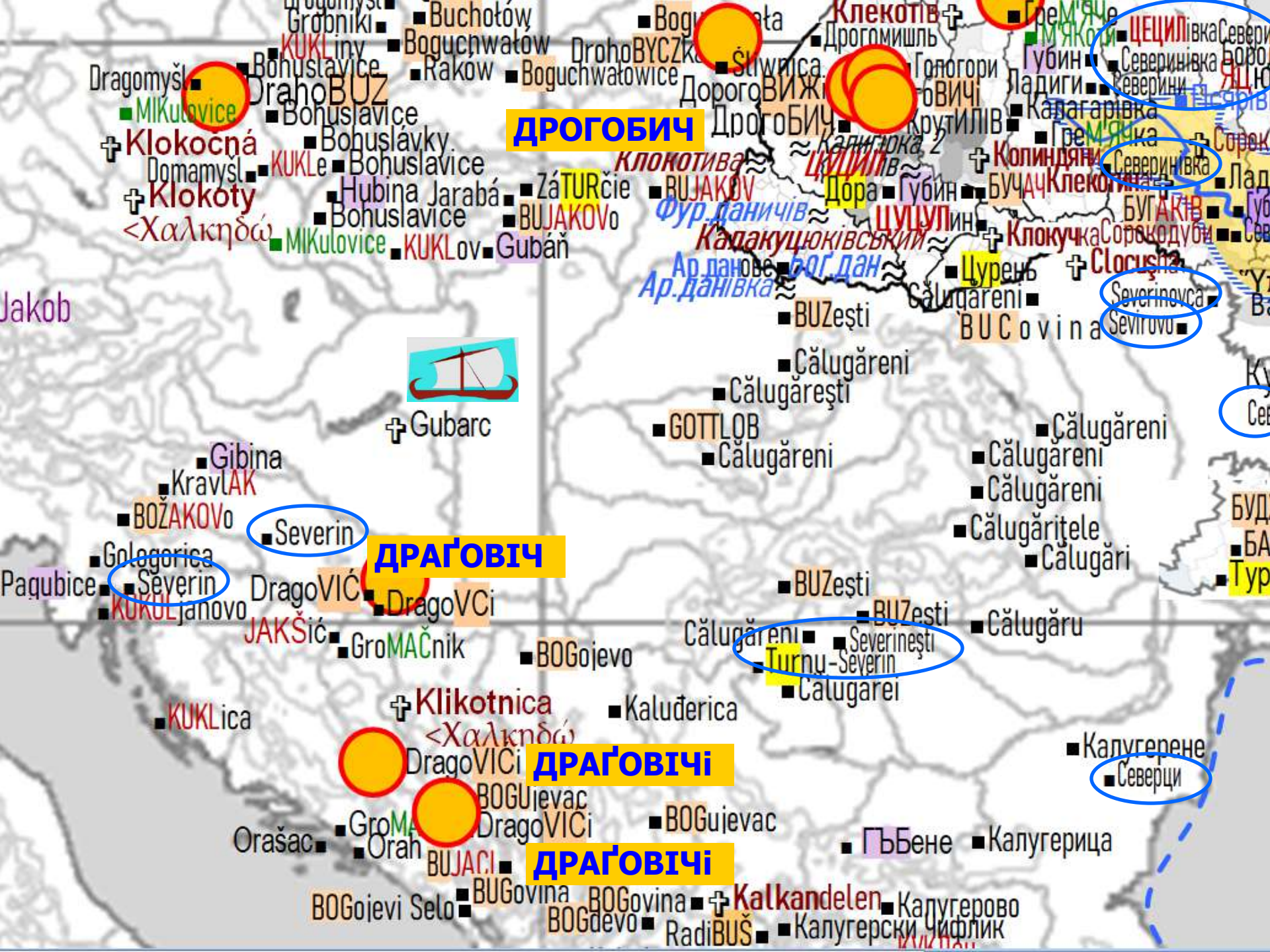
Drohowycze

Drohowyże

ДРОГОВИЧ

ХОДОРІВ

ДРОГОБИЧ

ДРАГОВІЧ

ДРАГОВІЧІ

ДРАГОВІЧІ

Северинівка

Северинівка

Северинівка

Северинівка

Северинівка

Северинівка

Северинівка

Северинівка

Северинівка

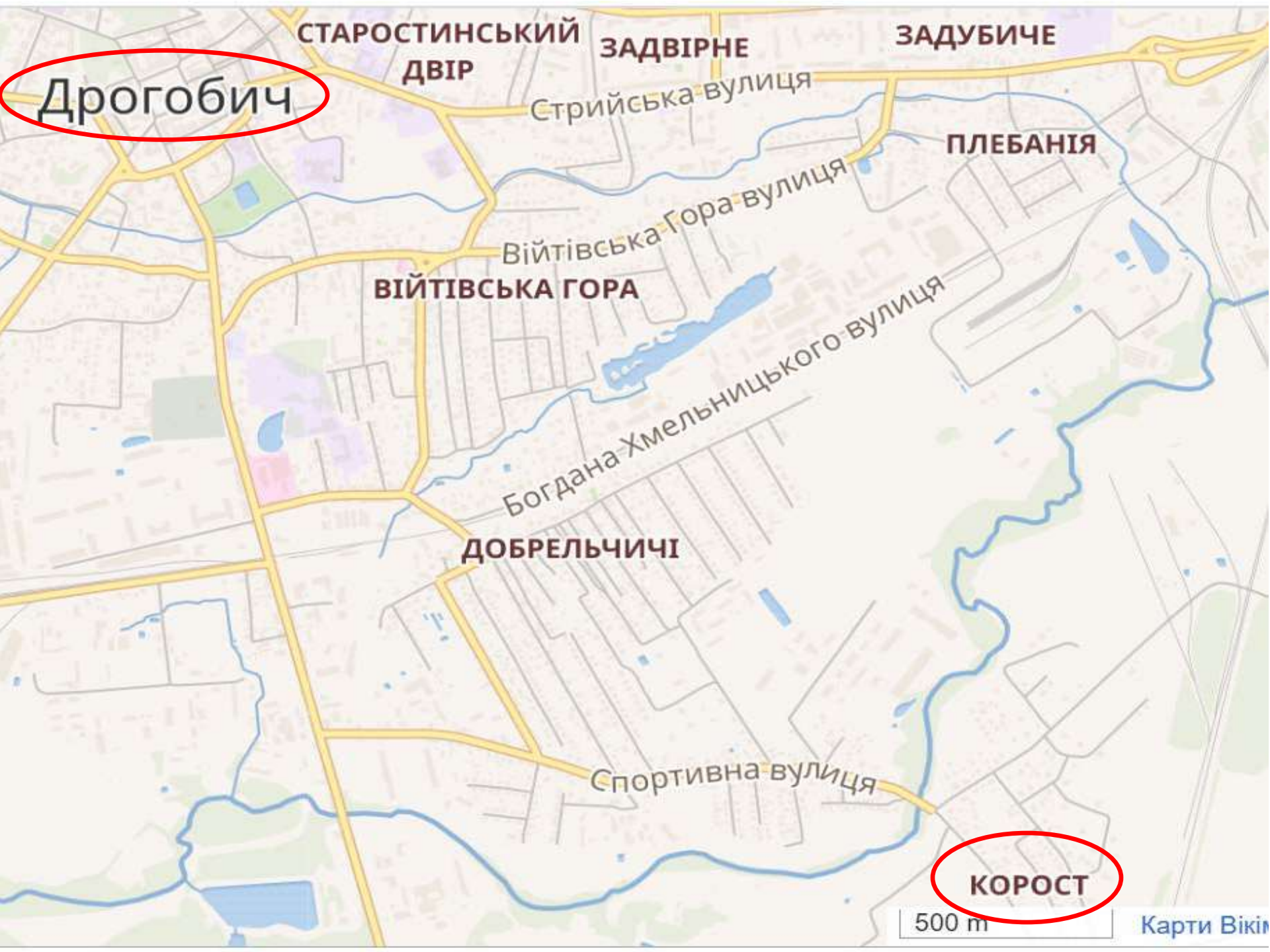
Северинівка

Северинівка

Severin

Северци

Дрогобич

СТАРОСТИНСЬКИЙ
ДВІР

ЗАДВІРНЕ

ЗАДУБИЧЕ

Стрийська вулиця

ПЛЕБАНІЯ

Війтівська Гора вулиця

ВІЙТІВСЬКА ГОРА

Богдана Хмельницького вулиця

ДОБРЕЛЬЧИЧІ

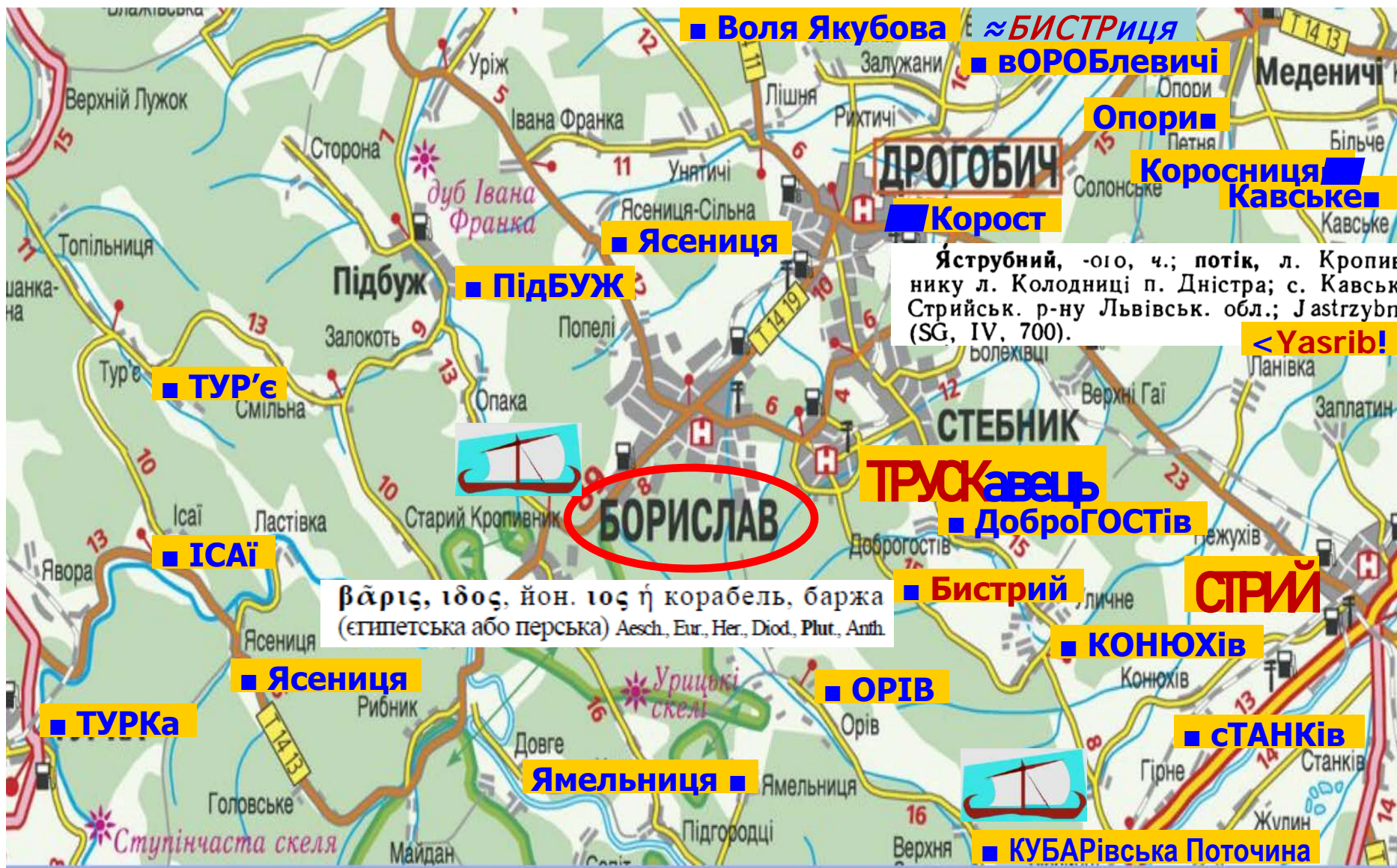
Спортивна вулиця

КОРОСТ

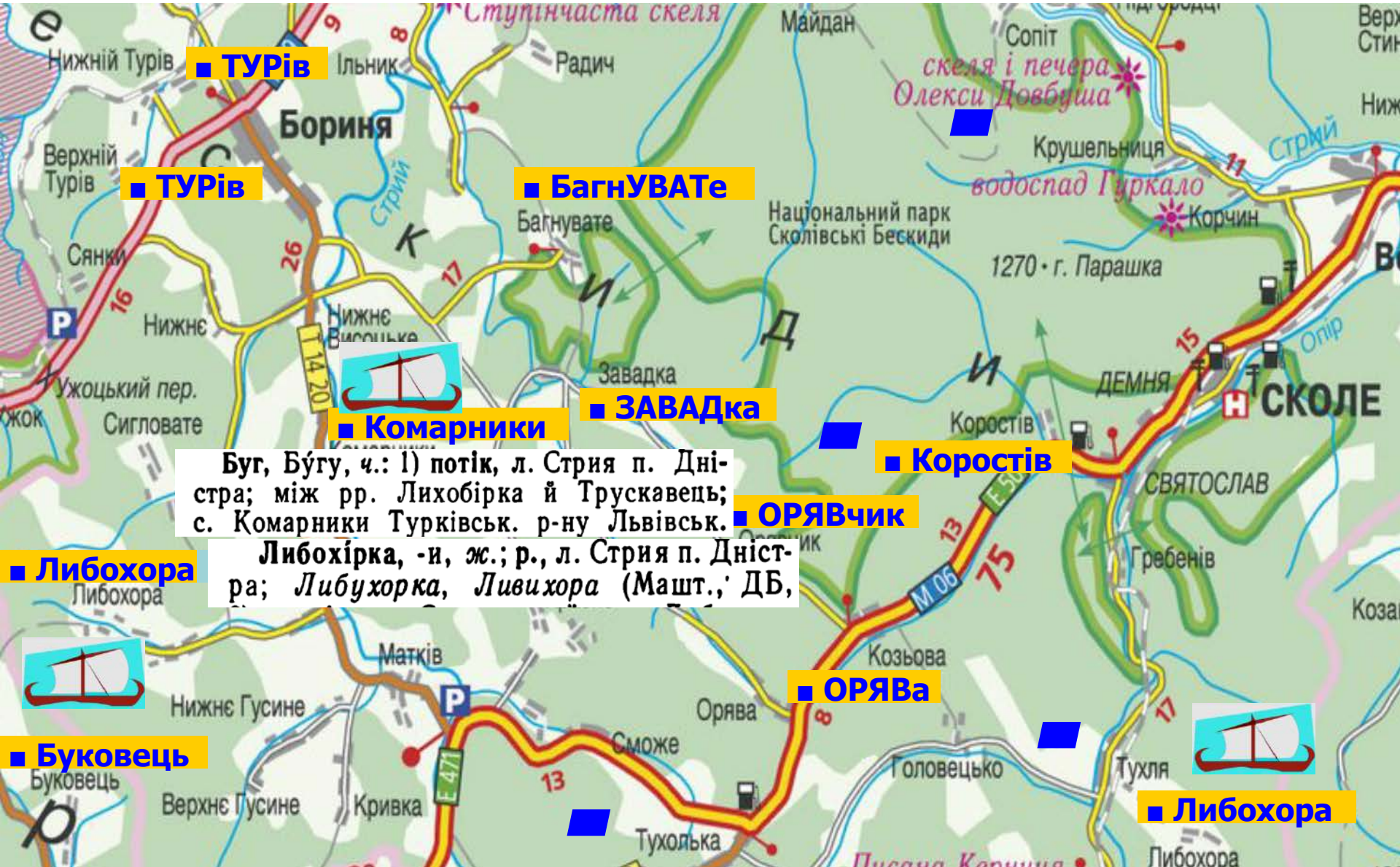
500 m

Карти Вікі

Тирас, Буг, Яків

Тирас, кумари, човни, труни Λεμβοχωρι < Λέμβοι човни + χωριό село

ТУРiВ ■ **БагНУВАТе** ■ **КОМАРНИКИ** ■ **ЗАВАДКА** ■ **КОРОСТiВ** ■ **ОРЯВЧИК** ■ **ОРЯВА** ■ **ЛИБОХОРА**

Буг, Бугу, ч.: 1) потік, л. Стрия п. Дністра; між рр. Лихобірка й Трускавець; с. Комарники Турківськ. р-ну Львівськ.

Либахірка, -и, ж.; р., л. Стрия п. Дністра; Либухорка, Ливихора (Машт., ДБ,

Турка

Кринтята

Річка Буг є у с. Комарники

СТРИЙ = Strig ? < strug

Тур'я

Росохач

ЗАВАДКА

Буковинка

Комарники

Бог ТРУСКАвець

Орявчик

Орява

Мохнате

Либохорка

Перехресне

Буковець

с. Комарники Турківськ. р-ну Львівськ. обл.; Bóg (SG, IV, 300; XI, 428); Бугъ, Висоцьке

5 km

Карти Вікімедіа | Картографічні дані © Дописувачі OpenStreetM

Мікротопонімія околиць с.Комарники Лв Турка

Стрий, -я, ч.; рр.: 1) п. Видринки п. Случі п. Горині п. Прип'яті п. Дніпра; *Стрый*. (Машт., Дн., 169); Березнівськ. р-н Ровенськ. обл.; 2) п. Дністра (КРУ, 34); між рр. Кина і Бібрка; *Стрый, Стрій, Стры* (Машт., ДБ, 7); нп Верхне Висоцьке, Турка, Ісаїв Турківськ. р-ну, Новий Кропивник. Дрогобицьк. р-ну, Верхне Синьовидне Сколівськ. р-ну, м. *Стрий*, гирло нижче м. Жидачів Львівськ. обл.; *Struj* (SG, XI, 428); 1398, Strig; 1431, Stryg (OAIM); *Striy* (OKIM); 1472, 1534, 1555, *Stry*; 1570, «na rzecze *Sthriiu*»; 1564, rzeka *Strij*; 1565, s *Strya*; 1650, «przez rzekę *Stryi*» (Жерела, I, 177, 182; II, 42, 53; V, 275); 1655, «nad rzeką *Strijem*» (OAIM); 1657, in *Struj* (АЮЗР, III, VI, 213); XIX ст., до *Стрыя* (Гол., Нар., II, 803).

Пор.: **Стрий** <1398, Strig; 1431, Stryg

як у мові Шевченка 47 **тойді** < *тогді

пор. прізви. **Бойдан** < **Боґдан**

й<г

- Росії
Тойді й на світі не було,
Як у Італії росло
Мале дівча.
- **Тойді** б у рай нас
повпускали.
Бо так сказав Петрові бог:
«**Тойді** у рай їх повпускаєш,
Як все москаль позабирає,
Як розкопа великий льох»
- **Тойді**, як, господи, святая
На землю правда прилетить.
- Все розберіть... та й спитайте
Тойді себе: що ми?..
- ...москалі
Тойді, бач, носили
Сиві коси з кучерями
Усі до одного
І борошном посипали
Бог їх зна, для чого!
- Колись козацьке село,
Чи те воно **тойді** було?..
Та все пішло царям на грище:
І Запорожжя, і село...

22. Чеський аналог ТОПОКОЛИЦЬ Дрогобича

Bohuslav y Čexii

Jakuszyce

Kořenov

Bohdalovice

Bratrouchov

Jestřabí

Bozkov

Ponikla

Bystra

Komarov

Radvanovice

Bohuslav

Újezdec

Bukovina

Staré Buky

Bohuslavice nad Moravou

■ Koprivna

■ Jakubovice

■ Hostice

■ Bukovice

■ Rapotín

■ Rapotín

■ Bohutín

■ Kosov

■ Jestřebí

■ Bohuslavice

■ Újezd

■ Pacov

■ BOUZOV

■ Hrad Bouzov

Bohuslavice nad Váhom

■ Újazd

■ Dubnica

Hrabovka

Újazd

■ Kubra

■ Kubrica

Bošáca

■ Bohuslavice

■ Jastrabie

■ Turá

Rakoľuby

Ruskovce

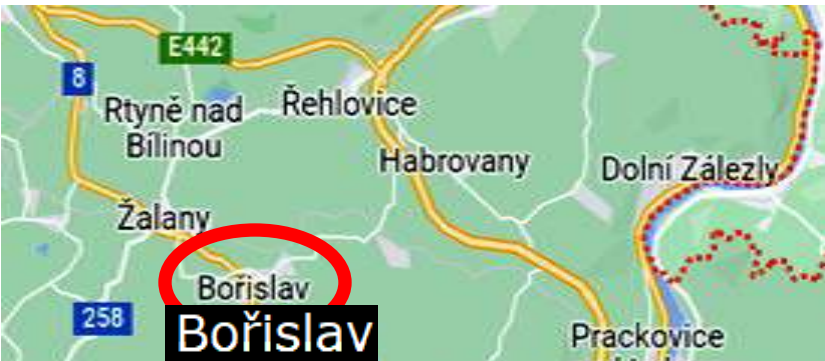
Váh

■ Korytnianske

Bohušovice

< Bohus

Півдінний Буг, -ого -у, ч.; р., вп. в Дніпровсько-Бузький лим. Чорн. моря; у Геродота (IV ст. до н. е.) Ἰϋπλινς; у Йордана (у VI ст. н. е.) Vagosola (Йордан, О происхождении и деяниях гетов, М., 1960, 135, 200); у Географа Равенського (VII ст. н. е.) Vagossola (Шафар., I, II, 370); у Костянтина Багрянородного Βοϋοῦ (там же); 1171, 1173 і 1185, Богъ (Ук. ПСРЛ, II, 11, 18); на картах XV—XVII ст. Bog, Boh, Bohus,

Βάρης, ἰδος, ἰον. ἰος ἢ корабель, баржа (египетська або перська) Aesch. Eur. Her. Diod. Plut. Anth.

■ Chotimer

ΚΑΤΑΜΕΡΟΣ

XV—XVII ст. Bog, Boh, Bohus,

Bohušovice

■ Hošťka

3) ойконіми Хотимир ІФ, Хутомир Вл < копт. ΚΑΤΑΜΕΡΟΣ 'katameros, lectionary in the Coptic Church' [26] із сгр. ката μέρος букв. 'у свою чергу' [27, с. 679] (тобто цей вираз у сгр. не мав значення, набутого лише згодом у коптській; деталі у кн. [15]) та ін.

Bořislav | Truskavna | Drahodobuz | Ústecký

[Read Article](#)

[Map Legend](#)

[Read Article](#)

[Read Article](#)

[Map Legend](#)

Bystřice

23. Дорога Бузька

ДорогоБУЖ Рв

- Масштабність і грандіозність процесів євангелізації засвідчують ознаки того, що вони були усвідомлені вже сучасниками – адже ті пов'язали їх з Побужжям у моделі "**Бузька дорога**": DrahoBUZ Cz, Dargobądz Pl, ДорогоБУЖ Рв (також ДорогоБУЖ РФ Новг., ДорогоБУЖ РФ Смол.), DragoVIĆ Hr, ДрогоБИЧ Лв, ДрогоВИЧі біля с. Бориничі Лв Миколаїв і ДрогоВИЖі на пн. околиці Миколаєва Лв (Encarta).

ДОРОГА БУЗЬКА

При цьому остаточно з'ясується, що **прототипи вивчених топонімів цього величезного простору не ботанічно-довкільні, а історичні**

Висновки частини другої (2а):

10. Дорога Бугом до Візантії – топорепліки .

Кубари – топорепліки р. *КУБЕР* См, р. *КУБР.ина* Кв 'арабські кораблі'

Кубари Якова – топорепліки *КУБР.ЯКИ* Мк, *Кубр.АКІВка* См,
прізви. *КубрАК*.

Річка Буг – топорепліки р. *БОГ.ДАН* Зк, *Богдани*, -івка; *Bagossola* –
Богуслав, Ці, ка; *Vagi* – прізви. *Вагилевич*,

Калугери – топорепліки *Кологори* Лв, *Гологори* Лв, *Калагарівка* Тр,
Галагури Хк; прізви. *Калагуря*, *Калакура*...

11. Архетип *dorgo.boga і його континуанти.

Масштаб події видно з того, що вже сучасники її усвідомили. На карті це величезний ареал назв-варіацій від басейну Дніпра до Одера, Волхова і Балкан – три назви *Дорогобуж*, *Дороговижі*, *Дроговичі*, *Дрогобич*; *Дарґобондз*, *Дрогобичка* і *Длугобичув* (Польща), *Драгобуз* і *Дражовіце* (Чехія), *Драґовіч* (Хорватія), *Драґовічі* (Боснія) та ін.

Ойконім ДРОГОБИЧ органічно пов'язаний з цією множиною назв.

Висновки частини другої (26):

12. Етимологія слова *дорога* – найдавніші значення 'водна путь'...
13. Лакабін, Харпут, Губос, Кесарія, Семха, Тель-Патрик – центри сирійських єпархій...
14. У яковитських топоконтекстах назв від основи Губ- (< Gubos) уперше зауважено назву Дорогобуж
15. Bagossola – інша назва Пд. Бугу – топорепліки *Богуслав, -ка, реалія дум Іван Богуславець* [Тищенко 2020, 464]...
16. Архетип *dorgo.boga 'вигнуте русло' і його континуанти
 17. Северини
 18. Борислав
 19. Топоконтексти Юстинівок
 20. сир. курта, слов. корста 'труна'
 21. Дроговичі = Дроговижі
 22. Чеський аналог топооколиць Дрогобича
 23. Дорога Бузька

Серед підсумків –
обнадійливе
переосмислення
засновку:

**ВИПАДОК І ЧАС
МОЖУТЬ
СПРИЯТИ**

Література

- ЕСУМ – Етимологічний словник української мови: В 7 т. – К., 1982-2011...
- ІГУМ – Історична граматики української мови. – К., 1984.
- СГУ – Словник гідронімів України. – К., 1979.
- *Тищенко К.М.* Долітописна історія українців. – К.–Дрогобич, 2016.
- *Тищенко К.М.* 42 епохи українських мовних контактів. – К.–Броди, 2020.
- *Тищенко К.М.* Пам'ять про візантійських яковитів і мелекитів: 1500 років у топонімії України // Вісник Київс. нац. ун-ту ім. Т.Шевченка. Історія.2021.№2(150). С. 68-76.
- *Тищенко К.М.* Сирійський пласт топонімії України візантійського часу // Вісник Київс. нац. ун-ту ім. Т.Шевченка. Східні мови та літератури.2020.№1(26).С.37–44.
- *Тищенко К.М.* Сирійський пласт топонімії України часів Халіфату // Вісник Київс. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Східні мови та літератури. 2021. №1(27).С. 37–44.
- *Тищенко К.М.* Дорога Бузька до Кубраківки // Сіверщина в історії України. Глухів, прийнято до друку 2022.
- *Тищенко К.М.* Візантійські греки й вірмени на Ромні та Сеймі (топонімічні контексти) // Путивльський краєзнавчий збірник, 2021. 122–160.
- Утєвська О. Генофонд українців за різними системами генетичних маркерів: походження і місце на європейському генетичному просторі.Київ, 2017.
- *Фасмер М. М.* Этимологический словарь русского языка: В 4-х т. М., 1964–1973.
- ЭССЯ – Этимологический словарь славянских языков. Выпю 1-27...
- *Agostini P.* Concordanze lessicali arabo-magiare / Arabo-Hungarian Lexical Matches //RSU,1996,№ 11.– P.55–127.
- Chabot J.-B. Synodicon Orientale ou Recueil de Synodes Nestoriens.P.,1902. 695 p.
- Encarta – Microsoft Atlas Encarta Premium.
- https://stringfixer.com/fr/Dioceses_of_the_Syriac_Orthodox_Church
- ridni.org/karta
- SG – Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów.W-wa,1880-1914/

ДРОГОБИЧ НА ВІЗАНТІЙСЬКІЙ “ДОРОЗІ БУЗЬКІЙ”

(післяслово, 2)

• *Друга частина лекції* наситила тему конкретикою. Євангелізатори рухалися річковими шляхами (“дорогами”), називаючи деякі з них на свій лад. Так, ріку Південний Буг йменували “Дорога бузька” (тобто шлях, схожий на лук – викривлений шлях). Ця реалія, як і багато інших, увійшла тоді до мов місцевих племен і з часом набула поширення аж до верхніх лужичан. Тепер вона відома в багатьох варіаціях від басейну Дніпра до Одера, Волхова і Балкан – три назви Дорогобуж, Дороговижі, Дроговичі, Дрогобич; Дарґобондз, Дроґобичка і Длуґобичув (Польща), Драгобуз і Дражовіце (Чехія), Драґовіч (Хорватія), Драґовічі (Боснія) та ін. Серед сусідніх з ними повторюваних назв (схожих на топоніми навколо самого Дрогобича) професор Тищенко зауважив назви від основ Бор(ж)ислав-, Корост-, Якуб-, Трускав-, Гологор-/Кологор- та ін. Надзвичайне зацікавлення аудиторії викликало повідомлення доповідача про те, що цілий топонім ландшафт-близнюк він виявив у Чехії (можливий слід аварських часів).

Саму звукову трансформацію “Дороги бузької” у “Дрогобич” Костянтин Тищенко пояснює відомими закономірностями історичної фонетики слов'янських мов:

а) “метатезою плавних” в групах *орт-/*олт-, яка зумовила теперішнє повноголосся/ неповноголосся (“дорога”/ “дрога” з праслов. *дорґа);

б) еволюцією голосних, зокрема, переходом “о” в “а” у чеській та південнослов'янських мовах, “у” в “і/и” (-буж/ -биж: пор. кореневу голосну дієслова укр. *бути*, якій у мовах інших слов'ян відповідає пізніше -и-);

в) “народною етимологією” через втрату розуміння морфем, сенс яких затьмарився після звукових змін: -биж/ -бич; пор. ще дальший відхід від прототипу у назві *Длугобичув* (Польща).

То ж з лекції професора Костянтина Тищенка перед нами постала масштабна картина мовно-культурних впливів сирійських християнських подвижників на автохтонну і прийшлу людність Східної Європи.

Наголосимо, що висловленні доповідачем твердження не дають безпосередніх підстав виводити появу *поселень*, у витоках назв яких присутні сирійсько-візантійські реалії (зокрема й Дрогобич), від гуно-аварських часів.

Ідеться про пов'язання цих назв з якимись подіями на *місцевостях*, які на той час були відомі також слов'янам і зрештою стали частиною їхнього довкілля. Минали століття, й місцеві племена чи окремі представники їхніх спільнот, обживаючи певні землі, далі вживали ці вже рідні/-природні назви для номінації "локусів" – урочищ, місцин, поселень. Так формувалася топонімія у багатьох народів, зокрема й українського.

Лекція ...викликала зацікавлення слухачів, що проявилось у запитаннях, пов'язаних з досліджуваною проблематикою.

Директор бібліотеки і господар заходу Ігор Розлуцький подякував професору Костянтинові Тищенку за змістовну лекцію, назвавши її “мовною археологією”.

Дослідник передав бібліотеці свої нові публікації. Слухачі висловили сподівання, що матимуть змогу почути про дальші результати його наукових студій.